

63595

T.C.
DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
KAMU YÖNETİMİ ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

**KAMU KURUMU NİTELİĞİNDEKİ MESLEK
KURULUŞLARI'NIN YEREL SİYASETE ETKİLERİ
(İZMİR ÖRNEĞİ)**

Hazırlayan: Duygu DALGIÇ

T. 63595

Tez Yöneticisi: Prof. Dr. Zerrin Toprak KARAMAN

T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ

İZMİR
1997

TUTANAK

Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü/...../1997 tarih ve sayılı toplantısında oluşturulan jüri, Lisansüstü Öğretim Yönetmeliği'nin maddesine göre Kamu Yönetimi Anabilim Dalı yüksek lisans öğrencisi DUYGU DALGIÇ'ın " Kamu Kurumu Niteliğindeki Meslek Kuruluşları'nın Yerel Siyasete Etkileri (İzmir Örneği) " konulu tezi incelenmiş ve aday 12...../06./1997 tarihinde, saat 14.15.'da jüri önünde tez savunmasına alınmıştır.

Adayın kişisel çalışmaya dayanan tezini savunmasından sonra 90..... dakikalık süre içinde gerek tez konusu, gerekse tezin dayanağı olan anabilim dallarından jüri üyelerince sorulan sorulara verdiği cevaplar değerlendirilerek tezin BAŞARILI..... olduğuna oy BİRLİĞİ..... ile karar verildi.

BAŞKAN

Prof. Dr. Zerrin Toprak Karaman

ÜYE

Prof. Dr. Mustafa Y. TINAR

ÜYE

Doç. Dr. M. Emin Çetinkaya

Yüksek Lisans tezi olarak sunduğum “ Kamu kurumu Niteliğindeki Meslek Kuruluşları’nın Yerel Siyasete Etkileri (İzmir Örneği) ” adlı çalışmanın tarafımdan, bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin Bibliyografya’da gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

04.04.1997

Duygu DALGIÇ

ÖZET

Kamu Yönetiminde yapılanma tartışmalarının önem kazandığı günümüzde, yerel yönetimler tartışmanın adeta merkezindedir. Devlet merkezli yönetimden ziyade, çok aktörlü yönetimin yaşama geçirilmesi amaçlanmaktadır. Amacı gerçekleştirmek için Kamu Yönetiminde katılımcı ve demokratik bir yapılanma istenmektedir.

Mevcut hukuki sistem içinde, genel yönetimde olduğu gibi kamu hizmetlerini yapan yerel yönetimlerin işlevlerinde de gizlilik esas, açıklık istisnadır. Hizmet kararlarının özellikle kenti ilgilendiren büyük projelerde konu kentlinin görüşüne açılarak katılım sağlanabilir, çünkü karar aşamasında bilgilendirilmeyen kentli hizmete sahip çıkmamaktadır.

Yönetişimin gerçekleşebilmesi için toplumun örgütlü olması gerekir. Sivil toplum örgütlerinin yaygınlaşması ve katılımın artması için halkın bilgilendirilmesi amacıyla eğitim programları gereklidir. Bu eğitim süreçlerinde kişilerde kentli bağlılığının oluşması da sağlanabilir, kentli bağlılığı kentte yaşayan bireylerin bireysel haklarının yanında diğer bireylerinde haklarını gözetmesi ve kent için ortak kaygının duyulmasıdır. Kente karşı duyulan sorumluluk ilk aşamadır, daha sonra ulus ve dünya ölçeğinde sorumluluk hissedildiği ölçüde sağlıklı kentlerde yaşayabiliriz.

Sivil toplum kuruluşlarının yönetime katılımıyla demokratik yerel yönetimler oluşmaktadır. Sivil toplum kuruluşlarından belli bir fikir etrafında oluşan dernekler, toplumsal faydayı gözettikleri için dernek üyeleri özveriyle çalışmaktadır. Yerel yönetimlere de bireysel çıkarlarını gözetmek amacıyla katılmazlar, kamuya bir yarar sağlamak amacıyla katılırlar. Profesyonellerden oluşan sivil toplum kuruluşları ise özerk kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarıdır. Mesleki çıkarları korumak - geliştirmek kuruluş amaçları arasındadır. Meslek odaları üyeleri ilgili oldukları konularda yetkindirler. Yerel yönetim karar organlarında bulunan oda üyeleri görev ikiliği yaşamaktadır ve hangi satatünün gerektirdiği şekilde davranacaktır. Hukuki sistemimizde, birden fazla kamu görevinin bir kişide toplanamayacağını düzenleyen hükümler olmasına karşın bu kurallara uyulmaması gelenek uyulması ise istinadır. İzmir Büyükşehir sınırlarındaki ilçe belediye meclis üyeleri ve başkanları arasında iki kamu görevini üstlenen kişilere rastlanmaktadır.

ABSTRACT

These days on which the discussions aiming at the reorganization of the Public Administrations seem to be the center of the debates. It is intended to bring the multi actors to the power rather the central goverment of state. An organization which is composed of participants and democratic structure is required for the public administration for the realization of this objective.

Secrecy is the basis and the transparency is an exceptional in the functions of the local administration which are in charge of the public affairs as well as of the general administrative affairs considering the present law system. Participation may be provided in cases, the municipal decisions as regards the city in particular are concerned by referring the matter to the urbans, because the urbans are not willing to be concerned in the subject matter when they are not informed there on.

The society must be organized so that the governance can be a reality traning programs are necessary for the people to be informed aiming at making the civilian society organizations common and at increasing the participation. The fact that the individuals have dependency on the way of life in cities may be defined as the rights of the individuals of their own as well as their respectivenens for the others' rights and as the commen concern to be felt for the city. The responsibility for the city is the first step, only this responsibility is felt and realized well enough, that is, on the nation and world wide, then we may stand the chance of living in the cities.

Democratic local authorities are formed thanks to the fact the civilian social organizations participate in the administration. Of the civilian social organizations the association which gather around a cetain idea, strive for the social interests only, therefore the members of the su-called organizations continue their activities upon great sacrifices of their own. There aforementioned organizations in no way take part in the local administrations for the indivualistic interest, far from it they do this for the benefit of the society only. The civilian social organizations consisting of the professionals are,

on the other hand, the professionals organizations which are independent public concerns. Among the establishment objectives are the protection and development of on the part of the professional interests. The members of the professional chambers are those who are the experts in their own realises. The members of the involved chambers who participate in the decision-making divisions of the local authorities have a dilemma in terms of the charge they under take. Inspite of the fact that there are some clauses regulating the fact that more than one public position cannot come into possession of the same posion in compliance with the terms of the present law system current in Turkey, it is traditional not to obey the so-called rules and exceptional to obey them. Nevertheless, we can across some persons who are change if more than one public position among those who are known to work as the members of the city council and mayors of the concerned town administration within the borders if the İzmir metropolitan area.

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER	I
ÇİZELGELER ve TABLOLAR	IV
KISALTMALAR	V
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM : YEREL YÖNETİM ve YEREL SİYASET KAVRAMI

I. ERK KAVRAMI ve YEREL SİYASETTE ERK	4
II. YEREL YÖNETİMİN ÖRGÜTSEL YAPI NİTELİĞİ.....	8
III. MEKAN BAKIMINDAN ÖRGÜTLENEN YEREL YÖNETİM	
BİRİMLERİ	11
A. İL ÖZEL YÖNETİMİ	11
i. Vali.....	11
ii. İl Genel Meclisi.....	12
iii. İl Daimi Encümeni	12
B. BELEDİYE YÖNETİMİ	13
1. 1930 TARİHLİ 1580 SAYILI BELEDİYE KANUNU'NUN UYGULANDIĞI	
BELEDİYE YÖNETİMİ	14
i. Belediye Başkanı	14
ii. Belediye Meclisi	14
iii. Belediye Encümeni	16
2. 1984 TARİHLİ 3030 SAYILI BÜYÜKŞEHİRLERİN YÖNETİMİNE	
İLİŞKİN KANUN'UN UYGULANDIĞI BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE	
YÖNETİMİ	17
i. Büyükşehir Belediye Başkanı	17
ii. Büyükşehir Belediye Meclisi	18
iii. Büyükşehir Belediye Encümeni	19

C.KÖY YÖNETİMİ	20
i.Köy Muhtarı	20
ii.Köy Derneği	20
iii.Köy İhtiyar Meclisi	21
IV. YEREL YÖNETİMİN TEMEL İLKELERİ	21
A. YEREL YÖNETİME KATILIM	21
B. YEREL YÖNETİMLERİN ÖZERKLİĞİ	23
C. YEREL YÖNETİMLERİN ETKİNLİĞİ	26
D. HAKÇALIK	27
E. SORUMLULUK	27
F. İNSANA SAYGI ve SEVGİ	28

İKİNCİ BÖLÜM :SİVİL TOPLUM KURULUŞLARI ve TEMEL ÖZELLİKLERİ

I. SİVİL TOPLUM ve YÖNETİM	29
II.BASKI GRUPLARI	34
III.SİVİL TOPLUM KURULUŞU OLAN ve BASKI GRUBU NİTELİĞİNDEKİ KAMU KURUMU NİTELİĞİNDEKİ MESLEK KURULUŞLARI	37
A. TİCARET ve SANAYİ ODALARI	39
B. TİCARET BORSALARI	40
C. ECZACI ODALARI	41
D. ZİRAAT ODALARI	42
E. VETERİNER HEKİM ODALARI	43
F. MİMAR ve MÜHENDİS ODALARI	44
G. TABİP ODALARI	45
H. BAROLAR	46
I. ESNAF ve SANATKAR ODALARI	47

IV.KAMU KURUMU NİTELİĞİNDEKİ MESLEK KURULUŞLARININ BASKI GRUBU NİTELİĞİ	49
V.İZMİR KENT YÖNETİMİNE KATILIMDA BİR ÖRNEK OLAY: İZMİR RAYLI SİSTEMİ.....	53

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM : İZMİR BÜYÜKKENT BÜTÜNÜNDEKİ İLÇE MECLİSLERİNDE YEREL SİYASETİN OLUŞUMU

I. İZMİR BÜYÜKKENT BÜTÜNÜNDEKİ İLÇE MECLİSLERİNDE YEREL SİYASETİN OLUŞUMUNA İLİŞKİN ALAN ARAŞTIRMASI	57
A. Konak Belediye Meclisi	58
B. Karşıyaka Belediye Meclisi	62
C. Güzelbahçe Belediye Meclisi	67
D. Çiğli Belediye Meclisi	71
E. Bornova Belediye Meclisi	76
F. Buca Belediye Meclisi	81
G. Narlıdere Belediye Meclisi	85
H. Gaziemir Belediye Meclisi	89
I. Balçova Belediye Meclisi	94
İ. Büyükşehir Belediye Meclisi	99
II. DEĞERLENDİRME: İzmir Büyükşehir Bütünündeki Belediye Meclis Üyelerinin Meslekleri	104
SONUÇ	107
EK 1: ALIĞA KENT PARLAMENTOSU İÇ TÜZÜĞÜ	109
KAYNAKÇA	114

ŞEKİL ve TABLOLAR LİSTESİ

Şekil 1	Yerinden Yönetim Düzeni	9
Tablo 1	Konak Belediye Meclis Üyelerinin Meslek ve Parti Dağılımı	58
Tablo 2	Karşıyaka Belediye Meclis Üyelerinin Meslek ve Parti Dağılımı	62
Tablo 3	Güzelbahçe Belediye Meclis Üyelerinin Meslek ve Parti Dağılımı	67
Tablo 4	Çiğli Belediye Meclis Üyelerinin Meslek ve Parti Dağılımı	71
Tablo 5	Bornova Belediye Meclis Üyelerinin Meslek ve Parti Dağılımı	76
Tablo 6	Buca Belediye Meclis Üyelerinin Meslek ve Parti Dağılımı	81
Tablo 7	Narlıdere Belediye Meclis Üyelerinin Meslek ve Parti Dağılımı	85
Tablo 8	Gaziemir Belediye Meclis Üyelerinin Meslek ve Parti Dağılımı	89
Tablo 9	Balçova Belediye Meclis Üyelerinin Meslek ve Parti Dağılımı	94
Tablo 10	Büyükşehir Belediye Meclis Üyelerinin Meslek ve Parti Dağılımı	99
Tablo 11	İzmir Büyükşehir Bütünündeki Belediye Meclis Üyelerinin Meslek Dağılımı	104

KISALTMALAR

a.g.e.	adı geçen eser
a.g.m.	adı geçen makale
A.Ü.	Ankara Üniversitesi
AÜSBF	Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi
bkz.	Bakınız
C.	Cilt
(Çev)	Çeviren
(Der)	Derleyen
DEÜ	Dokuz Eylül Üniversitesi
DİE	Devlet İstatistik Enstitüsü
DSİ	Devlet Su İşleri
EBSO	Ege Bölgesi Sanayi Odası
(Edit)	Editör
IULA	Uluslararası Yerel Yönetimler Birliği
md.	madde
R.G.	Resmi Gazete
S.	Sayı
s.	Sayfa
TMMOB	Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği
TOBB	Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği
TODAİE	Türkiye ve Orta Doğu Amme İdaresi Enstitüsü
TRT	Türkiye Radyo-Televizyon Kurumu

GİRİŞ:

Hızlı kentleşme, küreselleşme, teknolojik gelişmelerin ve demokratikleşme çabalarının yer aldığı yoğun değişimler içindeki bir dünyada yaşıyoruz.

Yaşanan hızlı kentleşmeyle, kentte yaşayan nüfusun oranı hızla artmaktadır. Dünya nüfusu 1800 yılında 990 milyon, 1900 yılında 1 milyar, 1960 yılında 3.3 milyar, 20.yüzyılın sonunda 7 milyar olacağı beklenmektedir. 1800 yılında 15 milyon kentli nüfus, bugün 800 milyona yükselmiştir. 2000 yılına doğru, yeryüzünde 3.2 milyar kişinin kentlerde yaşayacağı hesaplanmaktadır.¹ Kentli nüfusundaki bu artış, ekonomik, siyasal ve kültürel etkilerle kentlerin önemini artırmıştır. Kentlerin artan önemiyle kent yönetim birimi olan yerel yönetimler gündemdedir.

Ekonominin ulus ölçeğinden çıkarak, dünya ölçeğinde olması, ekonomik faaliyetlerin dünya düzeyinde gerçekleşmesi nedeniyle bu faaliyetler, dünyadaki bütün insanları etkilemektedir. Teknolojik gelişmeler sayesinde, telekomünikasyon gelişmiştir. Toplumlar birbirinden haberdardır, değer, bilgi ve birikim dünya üzerinde yaygınlaşmaktadır. Bu gelişmelerle birlikte küreselleşme gündemdedir. Küreselleşme ile ulus devletlerin sınırlarının aşılması, dünyanın bir bütün olarak düşünülmesi ve buna nasıl ulaşılacağı önemlidir. Bugünün dünyasında yaşayan herhangi bir ülkenin vatandaşı için, ekonomik, siyasal ve sosyal hayat, yerel ve ulusal bir uğraş olmaktan çıkmıştır. Dünya kentleri oluşmuştur ve bu kentlerin ulusüstü çalışmaları bulunmaktadır. Küreselleşen dünyada, azınlığın denetimindeki uluslararası sermaye, tüm insanlığı kaderi üzerinde egemenliğe sahiptir. Küreselleşen sermayeye etkin bir yanıt, evrensel boyutlu demokratikleşmenin oluşturulmasıyla verilebilir.

¹ KELEŞ, Ruşen, Kentleşme Politikası, s.21.

Yerel yönetimlerin merkezi yönetimlere göre güçlendirilmesinin daha demokratik bir toplumun oluşturulmasına yardımcı olacağı konusunda, yaygın kanı bulunmaktadır.²

Demokrasiyi yaşayabilmek için ilk önce yerel ölçekte demokrasiyi yaşamak gereklidir. Dünyamızda küreselleşme çabalarıyla birlikte, demokratikleşmenin sağlanabilmesi için yerelleşme çabaları vardır.

Demokratikleşme unsuru ile yakından ilgili olan küreselleşmeye geçişte yerel ölçekte de demokratikleşme sağlanmadan merkezi düzeyde demokratikleşme beklenemez. Merkezi yönetimin demokratikleşme sürecine katkısı oranında küreselleşmenin başarı oranı artacaktır.³

1976 yılından itibaren devlet merkez olmaktan çıkmış, çok aktörlü yönetim ve temsil önem kazanmıştır. Halkın, birey olarak yönetime katılımı güçtür ancak imkansız değildir. Buna karşın örgütlenerek, belirli kuruluşlar oluşturarak yönetime katılmak daha etkili olacaktır. Aynı bölgede yaşayan, aynı mesleğe sahip veya aynı fikirlere sahip insanlar olarak oluşturulan birlikler çerçevesinde hedeflere ulaşmak mümkün olacaktır. Toplumu oluşturan bireyler olarak, sivil toplum kuruluşlarının oluşturulması ve aktif olarak çalışması için çaba harcanmalıdır. Aynı sorunları yaşayan insanların birlikte çözüm üretmeleri daha kolay olacaktır. Ancak sadece bireysel çıkarların gerçekleşmesi amacıyla çalışılmamalıdır, kuruluşun ve toplumun faydası gözetilmelidir. Bu çalışmada sivil toplum kuruluşlarından, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının yerel siyasete etkisi belirtilmeye çalışılacaktır. 'Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ve üst kuruluşları; belli bir mesleğe mensup olanların ortak ihtiyaçlarını karşılamak, mesleki faaliyetleri kolaylaştırmak, mesleğin genel menfaatlerine uygun olarak gelişmesini sağlamak, meslek mensuplarının birbirleri ile ve halk ile olan ilişkilerinde dürüstlüğü ve güveni hakim kılmak üzere meslek disiplini ve ahlakını korumak amacıyla kanunla kurulan ve organları kendi üyeleri tarafından kanunda gösterilen usullere göre yargı gözetimi altında, gizli oyla seçilen kamu tüzel kişilikleridir.' (1982 Anayasası, md.135.)

² VAROL, Muharrem, Yerel Siyasetin Demokratikleşmesi, s.20.

³ KARAMAN, Zerrin Toprak, 'Globalleşmede Çevre Faktörü ve Çevre Korumacı İdeolojiye Politik Bir Yaklaşım', Yeni Türkiye-5, Temmuz-Ağustos 1995, Çevre Özel Sayısı, Yıl:1 Sayı:5

Gündemde olan Yerel Yönetimlerin yeniden yapılanmasıyla ekonomik ve idari yönden kazandıkları özerklikleriyle demokratik yapılanmaya kavuşulacaktır. Ancak yerel yönetimlerin sivil toplum kuruluşlarıyla işbirliği içinde olması gerekir, işbirliği gerçekleşmediği takdirde merkezin merkeziyetçiliğinden, yerel yönetimlerin merkeziyetçiliğine geçiş gerçekleşecektir. Bu şekilde halktan kopuk, halkın katılımı olmadan işleyen yerel yönetim mekanizması oluşacaktır.

Kentleşme sürecini ve yerel birimleri ilgilendiren bütün etkinlikler ve politikalar yerel siyaset kapsamındadır.⁴ Bu derece kapsamlı olan yerel siyasetinde içinde toplumundaki kamusal ve özel aktörlerin tümü bulunmaktadır. Bu aktörlerin yerel siyaseti etkileme ve katılma dereceleri farklıdır ve günümüzde yönetimde aktif olmaları amaçlanmaktadır. Bu çalışmada kamusal aktörler durumundaki meslek kuruluşlarının yönetime katılma boyutları İzmir Büyük Kent bütünü ölçeğinde ortaya konulmaya çalışılmıştır. Kentlinin belediye meclislerinde temsil edilme ve katılım düzeylerini belirteceğiz.

⁴ KELEŞ,Ruşen, Yerinden Yönetim ve Siyaset, s.72.

BİRİNCİ BÖLÜM: YEREL YÖNETİM ve YEREL SİYASET KAVRAMI

Çok aktörlü yönetim günümüzde hedeflenen, amaçlanan yönetim şeklidir. Yönetimin ilk noktası olan yerel yönetimler, çok aktörlü yönetimin başlayacağı ve yaygınlaşacağı birimlerdir. Yerel yönetimler kararların alımında ve uygulanmasında konuyla ilgililerin katılımına olanak tanıdığı ölçüde demokratik yönetim gerçekleşir. Yönetişime ulaşabilmek için mevcut durum değerlendirilmesi yapılarak çok aktörlü yönetime ulaşmanın alternatifleri belirtilmeye çalışılacaktır.

Yerel siyaset de erk faktörü, yerel yönetimin örgütsel yapısı, yerel yönetim organlarının oluşma koşulları ve adayların niteliği, kısaca yerel yönetimin temel noktaları belirtilmeye çalışılacaktır.

I. ERK KAVRAMI ve YEREL SİYASETTE ERK

Yerel yönetimler kamu hizmeti sunan yönetim birimleridir. Yerel yönetimler yetkilerini kullanırken ve görevlerini yerine getirirken kent halkının, merkezi yönetimin, siyasi parti il örgütlerinin ve baskı gruplarının etkilemelerine maruz kalmaktadır. Yerel siyasetin içinde olan bu kişiler ve kurumların yerel iktidara etkisini ortaya koymak gerekir. Bu nedenle erki ve yerel erki tanımlıyarak yerel yönetimlerin kararlarını nasıl aldığını ve yerel kamu hizmetlerini nasıl gerçekleştirdiğini ortaya koymaya çalışacağız.

Erk, başka insanlara egemen olmak, onlara belli şeyleri yaptırabilme yetenek ve/veya yetkisini anlatır.⁵

Dahl; erki, yapılması istenilen bir şeyin, yaptırımlar nedeniyle öngörülen biçimde gerçekleşmesini sağlayan nüfuz olarak tanımlamıştır.⁶ Bu tamından nüfuz erkin ölçütüdür.

⁵ OZANKAYA, Özer, Köyde Toplumsal Yapı ve Siyasal Kültür, s.67. VAROL, Muharrem, Yerel Siyasetin Demokratikleşmesi, s.17.

⁶ DAHL, Robert, Modern Political Analysis, s.47, VAROL, Muharrem, a.g.e. s.17.

Bottomore'a göre; bir birey veya toplumsal grup, kararlar alma, uygulama ve daha geniş olarak karar alma ajanını belirlemek için gerektiğinde diğerlerinin çıkarlarına ve karşı çıkmalarına karşın kendi koyduğu doğrultuda yürüyebiliyorsa erk sahibidir.⁷

Schulze ise; erki, veri toplumsal sistem içinde, belirli statülerdeki kişilerin, diğerlerinin varlığı için belirleyici olan koşullarda karar alma veya eylemde bulunma kapasitesi yada potansiyeli olarak tanımlamıştır.⁸

Yukarıdaki tanımların ışığında erk; belirli bir alanda, bölgede gücü, yetkiyi ve etkinliği elinde bulunduran ve kullandır. Bu iktidarın görünürde olması gerekmemektedir, görünürdeki erkin aksine gizli olan asıl erk olabilir.

Yerel siyaseti kim yönetir? yerel yönetimde kimin ve kimlerin istekleri yönünde kararlar alınır? sorularının karşılığı yerel erktir.

Yerel yönetim birimi olarak belediyelerin yerel halkın yararına kararlar alıp almadığı, faaliyetlerde bulunup bulunmadığı incelenmelidir. Bunun için belediye başkanı ve meclis üyeleri irdelenmelidir. Belediyenin aldığı kararların ne ölçüde kentli yararına olduğu tespit edilmelidir, bu şekilde kentlinin yararının temsil edilme düzeyini ve yerel erkin tek sahibi olup olmadığını belirlemiş oluruz.

Yerel iktidar olabilmek için; * Tüzel kişilik, * Merkezi otorite karşısında nispi özerklik, * Seçimle oluşan karar organları, * Ulusal boyutlu konular hariç yerel nitelikli sorunların çözümü için özgür karar alabilme yetkisi, * Hizmetlerin yerine getirilebilmesi için yeterli mali kaynak, * Kendilerine yasalarla verilen kaynakları yerel hizmetlerde kullanmada serbestlik, ilkelerinin olması gereklidir.⁹

Yukarıda belirtildiği üzere bu özellikler sahip olmayan bir yerel yönetim birimi ne ölçüde yerel erktir ve ne ölçüde nesnel karar alabilir. Yerel yönetimleri etkileyen güçler yerel erkin görünmeyen sahipleridir. İzmir Büyük Kent bütünü ölçeğinde yaptığımız araştırma ile bunun uygulamadaki durumunu ortaya koymaya çalışacağız.

⁷ BOTTOMORE, Tom, Political Sociology, s.7, VAROL, Muharrem, a.g.e. s.17.

⁸ SCHULZE, Robert O, The Role of Economic Dominants in Community Power Structure, American Sociological Review, 1958, s.3-9, VAROL, Muharrem, a.g.e. s. 33.

⁹ ÖZER, Ahmet, 'Çağdaş Yerel Yönetimler Anlayışı', İller ve Belediyeler, Ağustos-Eylül 1993, s.308.

Anayasamızın 127. maddesinde belirtildiği üzere, yerel yönetimlerin kurulmasında ana amaç, halkın yerel ortak gereksinimlerini karşılamaktır.

Türkiye'deki yerel erk yapısını çözümlerken dikkate alınması gereken bir nokta: Yerel erk denilince, yerel siyaset sahnesinin bütünündeki erk olgusu anlaşılmalıdır. Kentsel alanlarda yalnızca belediye organlarının yapısının incelenmesi bugünkü belediyelerin anlaşılmasında yetersiz kalacaktır. Yerel siyaset bütün olarak ele alınmalıdır, belediyeler yerel siyasetin odak noktalarından sadece biridir. Yerel erk olgusunun kavrayıcı bir şekilde çözümlenmesi için, erk ilişkilerinde; ekonomik seçkinlerin, esnaf ve küçük girişimcilerin, yerel parti örgütlerinin ve belediye karar organlarının yapısını ve bütün bunların ilişkileri ve etkileşimlerini, görelî konumlarını çözümlmek gerekmektedir.¹⁰

Belediye seçimle oluşturulan yerel yönetim birimidir. Yerel halkın oyları belirleyicidir, bu nedenle halk ile iletişimin sürekli olması gerekir. Ancak belediye yönetiminin karar organları olan belediye meclisi ve encümeni, belediye başkanı aldığı kararlarda yerel halkın çıkarlarıyla birlikte, baskı gruplarının etkisiyle onların yararına da karar almaktadır. Vatandaşa karşın örgütlü güçlerin etkinliği daha fazladır. Belediye meclis üyelerinin ve başkanın meslekleri incelenmelidir. Mecliste farklı meslek grupları temsil edilmektedir, kişiler mecliste çalışarak, kendi çıkarları doğrultusunda kararların alınması için çabalamaktadırlar. Demokrasinin hayata geçirilmesi için temel birimlerden olan belediyelerin, çalışmalarına tüm yerel halkın katılımı sağlanmalıdır. Belediyelerin yerel halkın yönetimi haline gelmesi için, belediye hizmetleri geniş halk kitlesine götürülmelidir. Halk kitlesinin belediye yönetimine ve hizmetlerine geniş ölçüde katılımıyla yönetişime ulaşılabilir, böylece belediyeler halk yararına etkin girişimlerde bulunabilir.

Belediyeler tek yerel erk değildir, belediyeleri çeşitli baskı grupları etkilemektedir. Belirtmek gerekirse;

¹⁰ VAROL, Muharrem, a.g.e. s.38.

Orta-Çağ Avrupa kentlerinde olduğu gibi, 18. yüzyılın sonlarına kadar Osmanlı kent hayatında da esnaflar vazgeçilmez bir istişari grup olmuşlardır.¹¹

Kentlerde ve özellikle kent belediyelerinde erk olgusuna ilişkin bazı araştırma ve gözlemler, bir esnaf ve küçük girişimciler egemenliğinden söz edilmektedir. Bu konuda öne sürülen nedenler şöyle özetlenebilir;

* Yerel yönetim sisteminin öncelikle esnaf ve küçük girişimci katılmasına açık oluşu. bunun temel nedeni, belediye eylem ve işlemlerinin öncelikle onları ilgilendirmesidir. * Yerel karar organlarında başat oluşları ve dayanışma içinde bulunabilmeleri. * Gerekğinde, üst örgütleri aracılığıyla merkezi yönetimi daha kolay etkileyebilmeleri. * Çoğunluğun seçim dışı katılımının örgütlü olmayışı ve bireysel yakınmalar düzeyinde katışıdır.¹²

Belediyeye birinci dereceden ilgilenen meslek grupları, kentteki ekonomik faaliyetlerin içinde bulunanlar olmaktadır. Belediye sınırları içinde oturup, belediyeyi kurum olarak çıkarları doğrultusunda kullanmak, komünlerin ortaya çıkışından bu yana süre gelen bir olgudur. Belediye doğası gereği kent burjuvazisinin çıkar aracı olagelmıştır. Bu özelliğini bugünde koruduğu söylenebilir.¹³

Buna karşın Ruşen KELEŞ'e göre, bugün belediyelerin kent burjuvazisinin çıkar aracı olmaları, onların doğasından gelen bir özellik olarak görülemez. Bugün eğer, kimi belediyelerimizde, genel karar organı olan meclisler, özel girişimcilerin ağırlıklı olduğu, dolayısıyla kendi çıkarlarına ters düşmekle birlikte kamu yararının gerektirdiği kararları alma gücünden yoksunsalar, bu durum, kurumun doğasında saklı bir hastalığın değil, toplumdaki sınıfsal gelişmelerin, yönetime katılma anlayışındaki bozukluğun ve demokrasinin temsil kuralının iyi kavranmamış olmasının sonucudur.¹⁴

Demokrasinin okulu ve yönetime katılımın ilk basamağı olan yerel yönetimlerin kentliden uzak ve kopuk çalışmalarda bulunması doğasından kaynaklanmamaktadır.

¹¹ ORTAYLI, İlber, 'Türkiye'de Yerel Yönetim Geleneği', Mimarlık 77/2, s.15.

¹² VAROL, Muharrem, a.g.e. s.40-44.

¹³ HAMAMCI, Can, 'Merkezi Yönetim - Yerel Yönetim Ekseninde Belediyelerimizin Yapısı ve Demokratikleşme Eğilimi, Yayınlanmamış Doktora Tezi, s.174.

¹⁴ KELEŞ, Ruşen, 'Yerel Yönetimlerin Özerkliği ve bir örnek olay', Seha L. MERAY'a Armağan, C.II AÜSBF Yay. s.411-423.

Merkezi idarenin ve yerel çıkar gruplarının etkisinde olan yerel yönetim özerkliğine kavuşmadan katılımın olduğu yerel yönetim gerçekleşemez.

Kişilerdeki ben duygusunun gelişmişliği ve toplumsal bilinçten uzaklaşmanın sonucunda, bireyler yerel yönetimlere çıkarları doğrultusunda katılmaktadırlar. Ortak yaşam bölgeleriyle ilgili duyarlılık düzeyleri, şahsi işleriyle ilgili konulardaki duyarlılıklarının oldukça altındadır. Belediye meclislerinde her kesim temsil edilmelidir ki, toplumun bütününün yararı doğrultusunda kararlar alınabilsin. Yerel yönetimlerin varlık nedenlerinin ve amaçlarının herkesçe bilinmesi gerekir. Yerel yönetimlerin anlamı iyice kavranmalıdır ve bu bilinç herkeste olmalıdır.

Merkezi idare yerel yönetimlerin özerkliğini engellemektedir. Merkezi idarenin vesayet denetimi yerel yönetimleri kısıtlamaktadır çünkü hiyerarşik denetim gibi yerindelik denetimi yapılmaktadır. Vesayet denetimi gerektiği gibi hukukilik denetimi olarak yapılırsa yerel yönetimler özerkliğini koruyabilir. Yerel yönetimlerin mali yönden merkeze bağımlılığı, kararların alımında ve uygulanmasında, yerel baskı gruplarının dışında, ülke düzeyinde etkili baskı gruplarının etkisi altında kalınmasına neden olmaktadır. Yerinden yönetim ilkesine uygun olarak kamu hizmeti yapmaları gereken yerel yönetimler bu koşullar altında, merkeze bağımlı yerel yönetimler olarak çalışmaktadır ve gücü - yetkiyi elinde bulunduramamaktadır.

II. YEREL YÖNETİMİN ÖRGÜTSEL YAPI NİTELİĞİ

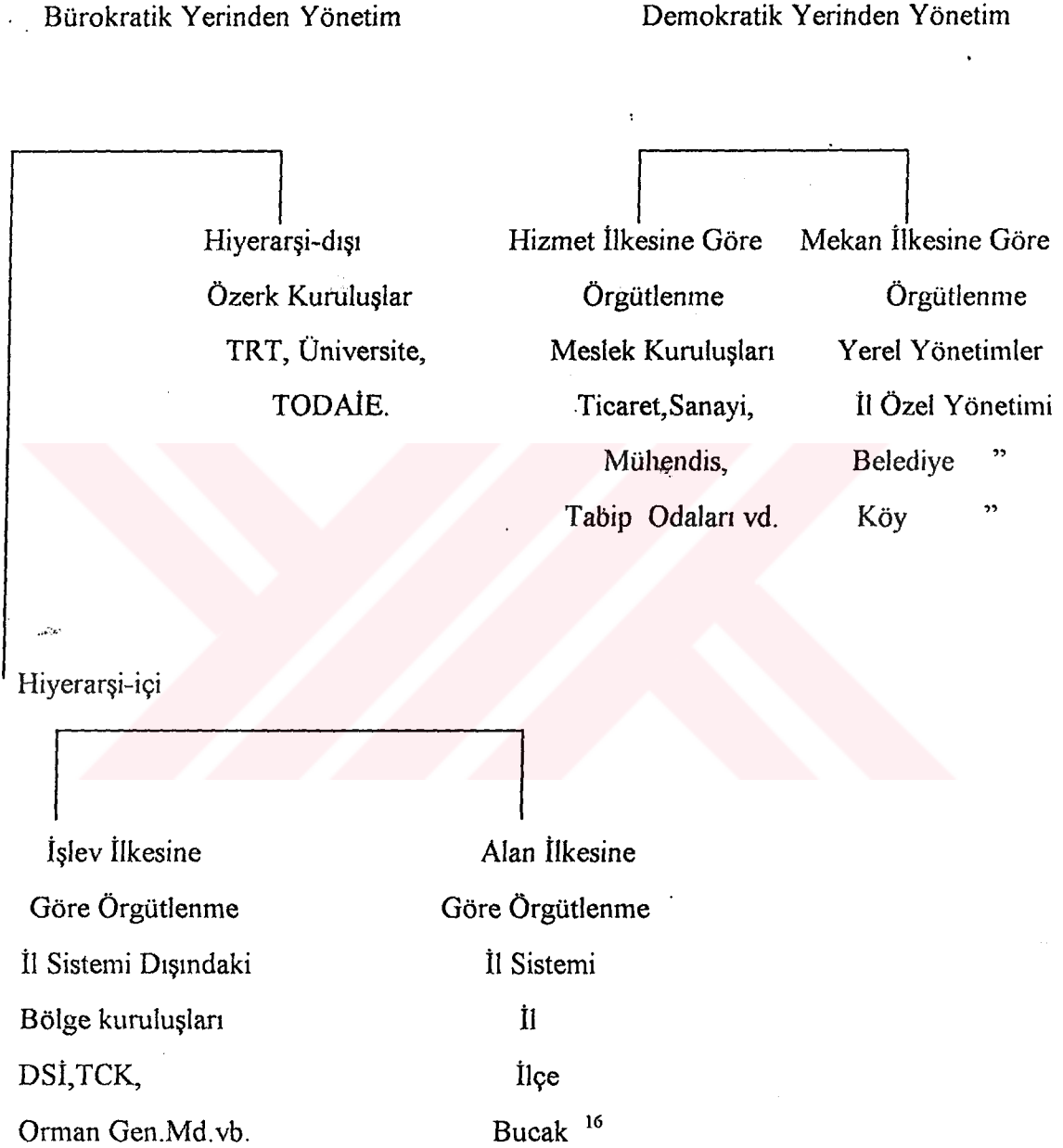
Yerel yönetimler, yerinden yönetim ilkesi gereğince seçimle görev alan, yerel halkın ihtiyaçları doğrultusunda hizmet sunan birimlerdir. Yerel yönetim karar organlarının halkın çıkarları doğrultusunda kararlar alması beklenmektedir.

Yerel yönetim yerel bir iktidardır. Yerel yönetimin iki temel boyutu şöyledir. Yerel hizmet birimi olmak, yerel hizmetlerin sağlayıcısı olma boyutu, burada yerel yönetimin, bir işletme üretme ya da ürettirme ve idare etme sistemi olmasıdır. Demokratik kendi kendini yönetme birimi olma boyutu ise, yerel yönetimin bir siyasal sistem olmasıdır.¹⁵

¹⁵ T.C Başbakanlık Toplu Konut İdaresi Başkanlığı, Yerel Yönetimler ve Demokrasi, İstanbul-1993, s.33.

Şekil 1: Yerinden Yönetim Düzeni.

YERİNDEN YÖNETİM

¹⁶ Çağdaş Yerel Yönetimler, Cilt 4 Sayı 2 Mart 1995, Selçuk YALÇINDAĞ, "Yerinden Yönetim. Yerel Yönetim", Ankara-1995, s.12. Yerinden Yönetim olgusunun bu tür ayrımlanması görüşünde olanlar; A.F.Leemans, Changing Patterns of Local Government, IULA, The Hague, 1970, s.52; Hanry Maddik, Democracy, Decentralization and Development, Asia Publishing House, N.Y, 1963, s.23; Fred W.Riggs, Administration in Developing Countries, Houghton Mifflin Co. Boston, 1964, s.341-342; Hans F. Illy, Decentralization as a Tool for Development (M.Heper, ed., Dilemmas of Decentralization, F.Ebert Stiftung, İstanbul, 1985) içinde s.121; W.Howen, A. Van den Elshout (Çev:S.Yalçındağ) Mahalli İdareler için Merkezde Yürütülen Hizmetler, TODAİE, Ankara, 1972, s.19-20.

Yukarıdaki tablo yerel düzeydeki kamu hizmetlerinin kurulması ve yönetimine ilişkin olarak yerinden yönetim örgütlenmesini vermektedir.

Yerinden yönetim ile belirli bir bölgedeki kamu işlerinin o bölgede yaşayan kişiler tarafından seçilerek oluşturulan birimler tarafından gerçekleştirilmektedir ve bu şekilde merkezin siyasi ve yönetsel yetkilerinde - görevlerinde azalma olmaktadır.

Yerinden yönetimin, siyasi ve yönetsel olarak yapılandığı kabul edilmektedir. Siyasi yerinden yönetim federatif sistemlerde devlet yapılanmasıdır. Üniter devletlerde yerinden yönetim ise, işlev yönünden yerinden yönetim ve alan yönünden yerinden yönetim olarak yapılanmaktadır. Tablo I'de bu birimleri görmekteyiz.

Yerinden yönetim birimleri, ülkenin bütünlüğünün korunması ve dengenin sağlanması için merkezin vesayet denetimi altındadır. Vesayet denetiminde hiyerarşik denetim gibi ast-üst ilişkisi yoktur ancak olması gerektiği gibi hukukilik denetimi yerine yerindelik denetimi yapılmaktadır. Böylece yerel yönetimlerin özerklikleri kısıtlanmaktadır.

Yönetme yetkisinin merkez yönetimince atanmış olan görevlilerce yürütülen yerinden yönetim bürokratik yerinden yönetimdir. Yerel nitelikli ya da belli hizmetler üzerindeki yönetme yetkisi, o hizmetlerden etkilenenlerin seçtikleri kişilere veya kurullarca yerine getirilen yerinden yönetim ise demokratik yerinden yönetimdir.¹⁷

Bu çalışmada, demokratik yerinden yönetim kuruluşlarının etkileşimini ortaya koymaya çalıştım. Birbirlerini nasıl etkilediklerini ve bu etkilerle yerel halkın çıkarlarının varsa zedelenme yönünü ortaya koymaya çalıştım. Aralarındaki etkileşim sonucunda varlık nedenlerinin gereklerini ihmal derecelerini belirttim.

¹⁷ Çağdaş Yerel Yönetimler, Cilt 4 Sayı 2 Mart 1995, Selçuk YALÇINDAĞ, "Yerinden Yönetim, Yerel Yönetim", s.10-11, TODAİE, Ankara-1995.

III. MEKAN BAKIMINDAN ÖRGÜTLENEN YEREL YÖNETİM BİRİMLERİ

A. İL ÖZEL YÖNETİMİ; i. Vali, ii. İl Genel Meclisi, iii. İl Daimi Encümeni.

B. BELEDİYE YÖNETİMİ

1. 1930 tarihli 1580 sayılı Belediye Kanunu'nun uygulandığı BELEDİYE YÖNETİMİ; i. Belediye Başkanı, ii. Belediye Meclisi, iii. Belediye Encümeni.

2. 1984 tarihli 3030 sayılı Büyükşehirlerin Yönetimine İlişkin Kanunu'nun uygulandığı BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE YÖNETİMİ; i. Büyükşehir Belediye Başkanı, ii. Büyükşehir Belediye Meclisi, iii. Büyükşehir Belediye Encümeni.

3. KÖY YÖNETİMİ; i. Muhtar, ii. Köy Derneği, iii. Köy İhtiyar Meclisi.¹⁸

A. İL ÖZEL YÖNETİMİ

İl Özel Yönetimi 16.5.1987 tarihli 3360 sayılı kanun ile değişikliğe uğrayan İl Özel İdaresi Kanunu ile düzenlenmektedir. Yerel yönetim birimi olan il özel yönetimi, ilin sınırlarında faaliyet göstermektedir.

i. VALİ:

Vali, Bakanlar Kurulunun aldığı kararla, yerel yönetim birimi olan il özel idaresinin yürütme organı olarak atamayla göreve gelmektedir. Vali, il genel meclisi ve il daimi encümenine başkanlık etmektedir.

Vali il özel yönetiminin görevlerini, özel idare müdürlüğü ve merkezi idarenin ildeki teşkilatları vasıtasıyla yürütür.

Vali, il genel meclisine sunulacak olan bütçe ile çalışma programlarını hazırlar, hem il meclisinin hem de il daimi encümeninin gündemini düzenler.

¹⁸ Bu konuda ayrıntılı bilgiler için bkz. KARAMAN, Zerrin Toprak, Yerel Yönetimler, İzmir-1996, Bölüm II, III, IV, VI, KELEŞ, Ruşen, Yerinden Yönetim ve Siyaset, İstanbul-1992, Bölüm VII, VIII, IX, X, ERYILMAZ, Bilal, Kamu Yönetimi, İzmir-1994, Bölüm III, Kısım II/III, KARATEPE, Şükrü, İdare Hukuku, İzmir-1988, s.105-121, TORTOP, Nuri, Mahalli İdareler, Ankara-1991, Bölüm III, IV, V, VII.

ii.İL GENEL MECLİSİ:

İl Genel Meclisi, il özel yönetiminin genel karar organıdır.

İl genel meclisi üyelikleri için, son genel nüfus sayımı sonuçlarına göre:

Nüfusu 25000'e kadar olan ilçelerde.....2

Nüfusu 25001'den 50000'e kadar olan ilçelerde.....3

Nüfusu 50001'den 75000'e kadar olan ilçelerde.....4

Nüfusu 75001'den 100000'e kadar olan ilçelerde.....5

Asıl üyelik ve aynı miktarda yedek üyelik hesaplanır.

Nüfusu 100000'den yukarı olan ilçelerde fazla her nüfus 100000 nüfus için bir asıl, bir yedek üye ilave olunur. Nüfusun 100000'e bölünmesi hesabında artık sayı 50000'den az olursa hesaba katılmaz, 50000 (dahil)'den fazla olursa artık sayıya da bir asıl, bir yedek üyelik hesap edilir.(2972, md. 5.)

2839 sayılı Milletvekili Seçimi Kanununun 11.maddesinde belirtilen sakıncaları taşımamak şartıyla, yirmibeş yaşını dolduran her Türk vatandaşı il genel meclisi üyeliğine seçilebilir.(2972, md. 9.)

İl genel meclisi her yıl Mayıs ve Kasım aylarının ilk haftasında olağan olarak toplanır. Toplantı süreleri en çok 30'ar gündür. Kasım ayı toplantısı dönem başı toplantısıdır. Toplantı süresi sona erdiği halde konuların incelenmesi ve görüşülmesi neticelenmemiş ise il genel meclisi 10 günü geçmemek üzere toplantıyı uzatır ve sebeplerini İçişleri Bakanlığına bildirir.

İl genel meclisinin görevleri;* İl özel yönetiminin bütçe ve kesin hesabını kabul etmek. * Bu yönetimlere yasa ile verilmiş bulunan, bayındırlık, sağlık ve sosyal yardım, milli eğitim ve tarımla ilgili görevlerden, genel yönetimce üstlenilmemiş olanların yürütmek. * İl özel yönetimi mallarını yönetmek, tahsis yerlerini değiştirmek. *Bağışları kabul etmek. * Borçlanma kararı almak. (1913, md.129,130,131)

iii.İL DAİMİ ENCÜMENİ:

İl daimi encümeni de il özel yönetiminin karar organıdır. İl genel meclisi, her dönem başı toplantısında üyeleri arasından encümene 5 asıl, 5 yedek üyeyi ayrı ayrı seçer.

İl daimi encümenine seçilecek üyelerin ayrı ilçelerden olması zorunludur. Merkez ilçe dahil ilçe sayısı 5'ten az olan illerde il daimi encümenine nüfusu en çok olan ilçeden iki üye seçilir. Oyları eşitliği halinde ad çekmeye başvurulur. Her üye bu fıkra hükmüne uymak kaydıyla en çok beş üye için oy kullanabilir.

İl daimi encümeni, üyelerinin salt çoğunluğu ile toplanır ve karar alır. İl daimi encümeninin başlıca görevleri şunlardır: * İl bütçesini incelemek, * Aylık harcama cetvellerinin bütçeye uygunluğunu incelemek ve onaylamak, * Açık artırma ve eksiltme şartnameleri hakkında görüş bildirmek, * Yerel hizmetlere ilişkin olarak meclise sunulacak projelerle ilgili görüş bildirmek, * Acil durumlarda, il genel meclisi yerine karar almak, * İl genel meclisine çalışma dönemi başında, il özel idaresinin bir önceki yıldaki faaliyetleri ve uygulamaları hakkında görüş sunmak, * Vali tarafından havale edilen konular hakkında görüş bildirmek, * Yıllık programlar gereğince yapılacak yatırımların müşavirlik, mühendislik, mimarlık vb. proje ve kontrol hizmetlerinin yapılmasına karar vermek, * Özel yönetim tarafından yapılacak hizmetler karşılığı alınacak ücret tarifelerini düzenleyerek meclise sunmak, * Özel yönetimin görevleri ile ilgili konularda yasaklayıcı kararlar almak, * Yönetmeliklere, yasaklayıcı tedbirlere ve alınan kararlara uymayanlar hakkında ceza kararı vermek, yaptırımların uygulanmasını kararlaştırmak, * Belediye sınırları dışındaki halka açık eğlenme, dinlenme vb. yerlerde ilgili meslek kuruluşlarının da görüşlerini alarak, ücret tarifelerini düzenlemek ve sınıflarını tespit etmek; söz konusu yerlerin açılma, kapanma ve öğle tatillerini belirlemek, * İhaleleri yapmak ve yaptırmak.

B. BELEDİYE YÖNETİMİ

Bu bölümde, 1930 yılında yürürlüğe giren 1580 sayılı Belediye Kanunu ile 1984 tarihli 3030 sayılı Büyükşehirlerin Yönetimine İlişkin Kanun birlikte incelenmektedir. Belediyeleri "beldenin ve belde halkının mahalli düzeyde ortak ve medeni ihtiyaçlarını düzenleme ve gerçekleştirmeye görevli hükmi bir şahsiyet" olarak tanımlanmaktadır. (1580, md.1.) 3030 sayılı Büyükşehir Yönetimine İlişkin Kanunda kuruluş md. 4'de gösterilmiştir. Buna göre; "Büyükşehirlerde büyükşehirin adı ile bir 'büyükşehir belediyesi', büyükşehirin dahilindeki ilçelerde ilçelerin adını taşıyan 'ilçe belediyeleri' kurulur." Anayasa'daki düzenleme ise; "Yerel yönetimler, il, belediye veya köy halkının

yerel ortak ihtiyaçlarını karşılamak üzere kuruluş esasları kanunla belirtilen ve karar organları, gene kanunda gösterilen, seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan kamu tüzel kişileridir.” (md. 127/1) Aşağıda her iki kanunun gösterdiği temsil sistemi incelenmiştir.

1.1930 TARİHLİ 1580 SAYILI BELEDİYE KANUNU’NUN UYGULANDIĞI BELEDİYE YÖNETİMİ

i.BELEDİYE BAŞKANI:

Belediye başkanı, belediye yönetiminin yürütme organıdır. Belediye başkanı seçimi serbest, eşit, gizli, tek dereceli, genel oy, açık sayım ve döküm esaslarına göre, yargı yönetim ve denetimi altında yapılır. Beş yılda bir yapılan başkanlık seçiminde, çoğunluk sistemi uygulanmaktadır. Belediye başkanı için her belde bir seçim çevresidir. (2972, md. 2 ve 3)

Belediye başkanının görevleri; * Başkan, o yerin en büyük mülki amiri tarafından tebliğ edilecek kanun, tüzük ve yönetmelikleri yayınlamak ve bunların kendine yüklediğı görevleri yürütmek, * Belediye yönetiminin en büyük amiri sıfatıyla, belediye zabıtası görevlerinin yerine getirilmesini sağlayacak talimat ve yasakları uygulamak, * Meclis, encümen ve üst makamların kararlarını uygulamak, *Bu makamların onayını gerektirmeyen belediye görevlerini, yetki ve sorumluluğı altında yürütmek, * Belediyenin yerel nitelikteki esenlik, sağık, bayındırlık, iktisat ve intizamına ait işleri izlemek ve yürütmek, * Belediye mallarını yönetmek, *Belediye gelirini ve alacaklarını izlemek ve tahsil etmek, * Yetkili makam ve organların onayından geçmek şartıyla sözleşme yapmak, bağışları kabul etmek ve belediye adına genel medeni akitleri yürütmek, *Mahkemelerde ve resmi dairelerde belediye tüzel kişiliğini temsil etmek, * Belediye bütçesinin ita amiri olarak gider evrakını ve harcama tahakkuklarını onaylamak, harcama emirlerini imzalamak.

ii.BELEDİYE MECLİSİ:

Belediye meclisi, belediye yönetiminin genel karar organıdır. Belediye meclisi seçimleri serbest, eşit, gizli, tek dereceli, genel oy, açık sayım ve döküm esaslarına göre, yargı yönetim ve denetimi altında yapılır. Belediye meclisi üyelikleri için 5 yılda bir

yapılan seçimlerde onda birlik baraj uygulamalı nispi temsil sistemi uygulanmaktadır. (2972, md.2) Belediye meclis üyeleri seçimi için, her belde bir seçim çevresidir.(2972, md. 3)

Belediye meclisi üyelikleri için son genel nüfus sayımı sonuçlarına göre:

Nüfusu 10000'e kadar olan beldelerde.....	9
Nüfusu 10001'den 20000'e kadar olan beldelerde.....	11
Nüfusu 20001'den 50000'e kadar olan beldelerde.....	15
Nüfusu 50001'den 100000'e kadar olan beldelerde.....	25
Nüfusu 100001'den 250000'e kadar olan beldelerde.....	31
Nüfusu 250001'den 500000'e kadar olan beldelerde.....	37
Nüfusu 500001'den 1000000'a kadar olan beldelerde.....	45
Nüfusu 1000000'dan fazla olan beldelerde.....	55

Asıl ve aynı sayıda yedek üyelik hesaplanır.(2972, md. 5)

2839 sayılı Milletvekili Seçimi Kanununun 11.maddesinde belirtilen sakıncaları taşımamak şartıyla, yirmibeş yaşını dolduran her Türk vatandaşı belediye meclis üyeliğine seçilebilir.(2972, md.9)

Meclisin olağan toplantısı Ekim, Şubat ve Haziran ayları başlarında olmak üzere yılda üç defadır. Bütçe görüşmesine rastlayan toplantı süresi en çok otuz gün olup diğer toplantıların süresi en çok 15 gündür. Bu sürelerden iş bitmezse vali 15 günü aşmamak üzere görüşme sürelerini uzatarak sebeplerini İçişleri Bakanlığına bildirir. Önemli ve acele bir iş çıkarsa belediye başkanının yazılı çağrısı veya üyelere üçte birinin gerekçeli teklifi veyahut valinin doğrudan doğruya çağırması üzerine meclisler olağanüstü toplanırlar. Olağanüstü toplantılarda çağırını gerektiren konudan başka bir iş görüşülmez.

Meclis üye tam sayısının çoğunluğu ile toplanır ve toplantıya katılanların ekseriyeti ile karar alınır. Meclisin tartışacağı ve karar vereceği konular; * Bütçe, kesin hesap, çalışma programı, imar planı ve imar programlarını görüşerek karara bağlamak, *Ek ödenek verilmesi veya bütçede değişiklik ya da fasıldan fasıla aktarma yapılması, borç verme ve borçlanmaya karar vermek, * Belediye vergi ve resimlerine ait tarifeleri, bunların dışında belediye tarafından yerine getirilecek hizmetler karşılığında alınacak

ücret tarifelerini düzenlemek, * Kamuya yararlı taşınmaz malların bir hizmete tahsis etmek veya tahsisinin değiştirilmesine karar vermek, * Kamuya yararlı olmak üzere belediye adına yapılacak imtiyaz sözleşmelerini düzenlemek, * Belediye zabıtası yönetmeliğini inceleyip onaylamak.

Belediye meclisi: * Kanunen belirli olan ve olağanüstü toplantılar dışında toplanırsa, * Kanunen belirli olan yerden başka bir yerde toplanırsa, * Kanunen kendisine verilen görevleri süresi içinde yapmaktan çekinir ve bu hal belediye meclisine ait işleri sekteye veya gecikmeye uğrattırsa, * Siyasi meseleleri müzakere eder veya siyasi temennilerde bulunursa, İçişleri Bakanlığının bildirisi üzerine Danıştay'ın kararı ile fesolunur. Bu takdirde yeni belediye meclisi seçimine gidilir. Seçilen meclis eskisinden geri kalan süreyi ikmal eder.

iii.BELEDİYE ENCÜMENİ:

Belediye encümeni karar organıdır. Belediye encümeni, belediye başkanı, belediye birimlerinin müdürleri ve bunların yarısını geçmemek ve ikiden az olmamak koşuluyla seçilen meclis üyelerinden oluşur.

Belediye encümeninde ki müdürler; Yazı işleri müdürü veya başkatip, hesap işleri müdürü veya muhasebeci, sağlık işleri müdürü,başhekim veya hekim, veteriner müdürü, başveteriner veya veteriner, fen işleri müdürü,baş mühendis veya mühendis, teftiş kurulu müdürü, baş müfettiş ve müfettiş, hukuk işleri müdürü veya müşavir avukat .

Belediye encümeninin görevleri; * Belediye başkanı tarafından hazırlanan bütçeyi ilk incelemek, * Aylık gelir ve gider çizelgelerini incelemek ve denetlemek, açık artırma ve azaltma şartnamelerini, ihaleleri ve pazarlık kararlarını incelemek ve onaylamak, kesin hesap hakkında meclise görüş bildirmek ve muhasebe hesaplarını incelemek, *Kamulaştırma kararı vermek, * Beklenmeyen giderlerle ilgili tahsisatın harcama yerlerini belirlemek, * Bütçede bir bölümün içindeki maddeler arasında aktarma yapmak, * Belediyelere verilen görevlerin yapılmasını temin için belediye emirleri çıkarmak, *Minibüs ve otobüs gibi taşıt araçlarına ait ücret tarifeleri ile zorunlu ihtiyaç maddelerinin fiyatlarını belirlemek, * Belediyelerin taşınır mallarından icap edenleri artırma yöntemiyle satışa çıkarmak, * Belediye cezalarını takdir etmek, *Belediye memurlarının işe alınması, yükseltilmesi, cezalandırılması, ödüllendirilmesi, işine son verilmesi ve emekliye

sevk edilmesi hakkında belediye başkanlığından gönderilen önerileri incelemek ve karara bağlamak.

2. 1984 TARİHLİ 3030 SAYILI BÜYÜKŞEHİRLERİN YÖNETİMİNE İLİŞKİN KANUNU'NUN UYGULANDIĞI BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE YÖNETİMİ

Büyükşehir belediye yönetimi, 27 Haziran 1984 tarihli, 3030 sayılı Büyükşehir Belediyelerinin Yönetimi hakkında kanun hükmünde kararnamenin değiştirilerek kabulü hakkında kanun ile düzenlenmektedir. Bu kanunun amacı, büyükşehir belediyeleri yönetiminin hukuki statüsünü, hizmetlerin planlı, programlı, etkin ve uyum içinde yürütülmesini sağlamaktadır.

Belediye sınırları içinde birden fazla ilçe bulunan şehirlere büyükşehir ve burada kurulan belediye örgütüne büyükşehir belediyesi, büyükşehir belediye sınırları içinde kalan ilçelerde kurulan belediyelere de ilçe belediyesi denilmektedir.(3030, md.3)

İ.BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANI

Büyükşehir belediye başkanı, büyükşehir belediye sınırları içindeki seçmenler tarafından 5 yıllık süre için seçilmektedir. Büyükşehir belediyesinin sınırları belediye başkanlığı seçiminde bir seçim çevresidir.(2972, md.4)

Büyükşehir belediye başkanı, belediye başkanına verilen kanuni görevler yanında ilçe belediyeler arasında hizmetlerin yürütülmesinde birlik ve beraberliği sağlamakla da görevli ve yetkilidir.(3030, md.14)

Büyükşehir ve ilçe belediye meclislerince alınan bütün kararlar büyükşehir belediye başkanına gönderilir.

Büyükşehir belediye başkanının görevleri şunlardır:

- * Büyükşehir tüzel kişiliğini temsil etmek,
- * Büyükşehir belediye meclisince onaylanan nazım imar planlarını uygulamak,
- * Büyükşehir belediye meclisi ve encümeninin kararlarını uygulamak,
- * Büyükşehir belediyesinin ve bağlı kuruluşları ile işletmelerinin etkin, düzenli ve süratli bir şekilde yönetilmesini sağlamak,

* Büyükşehir belediyesi ve bağılı kuruluşları ile işletmelerinin bütçe tasarılarını, bütçe üzerindeki değişiklik tekliflerini ve bütçe kesin hesap cetvellerini hazırlayarak ilgili organlara göndermek,

* Büyükşehir belediyesinin gelir, alacak, hak ve menfaatlerini izlemek ve tahsil ettirmek,

* Bu Kanunda öngörülen hallerde yetkili organların kararını da almak şartıyla büyükşehir belediyesi adına sözleşmeler yapmak, bağış kabul etmek, bağlayıcı her türlü hukuki akit ve tasarruflarda bulunmak,

* Dairelerde, idari ve adli yargı mercilerinde davacı veya davalı sıfatıyla büyükşehir belediyesini temsil etmek veya başkasına vekalet yetkisi vermek,

* Dava değeri 500.000 TL'den az olan davaların sulhen ortadan kaldırılmasına karar vermek,

* İta amiri sıfatıyla verilen emirlerini imza etmek veya bu konuda yetki vermek,

* Gerektiğinde bizzat nikah kıymak,

* Diğer kanunların belediye başkanlarına verdiği görev ve yetkilerden, büyükşehir belediyesi görevlerine ilişkin bulunan hizmetleri yerine getirmek ve yetkileri kullanmak,

* Gerektiğinde görev ve yetkilerinden bir veya birkaçını ilçe belediye başkanlarına devretmek,

* İlçe belediyelerince yapılan hizmetlerin etkinliğini sağlayıcı tedbirleri almak ve bu amaçla gerektiğinde mahallinde denetlemelerde bulunmaktır. (3030, md.14)

ii.BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE MECLİSİ

Büyükşehir Belediye Meclisi, büyük şehir belediye yönetiminin karar organıdır. Büyükşehir belediye sınırları içinde kalan ilçelerin belediye meclisi üyeleri seçimlerinde her ilçe bir seçim çevresidir. (2972, md. 4) Büyükşehir belediye meclisleri belediye sınırları içinde kalan ilçe seçim çevreleri için tespit edilen belediye meclisleri üye sayısının her ilçe için beşte biri alınmak suretiyle bulunacak toplam sayı kadar üyeden oluşur. Bu hesaplamada artık sayılar dikkate alınmaz. Yedek üyelikler de aynı usulle hesaplanır. (2972, md. 6) 6.maddeyle tespit olunan büyükşehir meclis üyeleri, her ilçe için seçilmiş olan asıl üyelerin seçiliş sıralarına göre baştan başlayarak yeter sayıya kadar inilmek suretiyle bulunur. Ve yedek üyelikler aynı usulle bulunur. (2972, md.24) Meclisin görev

süresi beş yıldır. Büyükşehir belediye meclisi üyelerinin ilçe belediye meclisi üyelikleri devam eder.

İlçe belediye başkanları, büyükşehir belediye meclisinin doğal üyeleridir.

Büyükşehir belediye meclisi olağan ve olağanüstü olarak toplanır. Olağan toplantılar Kasım, Mart ve Temmuz ayları başında yapılır.

Büyükşehir belediye meclisinin görevleri;

- * Büyükşehir belediyesinin plan, program ve bütçesini görüşüp karara bağlamak,
- * Büyükşehir nazım imar planı yapmak,
- * İlçe belediye meclislerince kabul edilen altyapı plan ve programları ile bütçelerini tetkik ederek aynen veya değiştirerek kabul etmek,
- * Büyükşehir ve ilçe belediye bütçelerinin bölümleri arasında aktarma yapmak,
- * İlçe belediyelerince yürütülen belediye hizmetlerinde, birlik, beraberlik ve koordinasyon sağlayıcı kararlar almak, büyükşehir belediyesi ile ilçe belediyeleri arasında veya ilçe belediyelerinin kendi aralarındaki ihtilafları çözümleme konusunda yönlendirici ve düzenleyici karar ve tedbirler almak,
- * Yurtdışı belediyeleri ile ilgili karşılıklı işbirliği ve kardeş şehir ilişkisi kurmak,
- * Büyükşehir belediyesine büyük çapta hizmeti geçenlere fahri hemşehrilik payesi vermek,
- * Meydan, cadde, sokak ve parklara isim vermek ve bu yerlere konulacak anıt, heykel, büst ve diğer benzeri sanat eserlerini tespit etmek. (Yönetmelik, md.38)

iii.BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE ENCÜMENİ

Büyükşehir belediye encümeni, büyükşehir belediye başkanı veya temsil edeceği şahsın başkanlığında, genel sekreter, büyükşehir belediyesinin imar, fen, hukuk, hesap ve yazı işleri ve personel işlerini yürüten birim başkanlarından oluşmaktadır. Büyükşehir belediye encümeninin görevleri belediye encümeninin görevleri ile aynıdır ancak kapsadığı alan, büyükşehir belediye sınırlarıdır.

C. KÖY YÖNETİMİ

442 sayılı Köy Kanunumuzla köy yönetimi düzenlenmektedir. Köy Kanununda üç tane köy tanımı bulmamız mümkündür. Nüfusu iki binden aşağı olan yerleşimlere köy denilmektedir.(442, md.1) Cami, okul, otlak, yaylak, baltalık gibi orta mallar bulunan ve toplu veya dağınık evlerde oturan insanlar bağ ve bahçe tarlalarıyla birlikte bir köy oluştururlar.(442, md. 2.) Köy taşınabilir ve taşınamaz mallara sahip olan ve Köy Kanununda kendisine verilen işleri yapan başlı başına bir varlıktır. Buna tüzel kişilik denilmektedir.(442, md. 7)

Toplum Bilimsel anlamda ise;

Türkiye’de Köy; nüfusu az, ekonomik yapısı büyük ölçüde tarıma dayalı, homojen, kendine özgü toplumsal ilişkileri bulunan yerleşim birimleridir.¹⁹

Sosyolojik açıdan köy, doğal, kültürel, yönetsel ve sosyo-ekonomik nitelikleri ile kent komünlerinden farklı bir yapıya sahip en küçük yerel ve komün tipi yerleşim birimidir.²⁰

Alan ilkesine göre örgütlenen yerel yönetim birimi olan köyün organları şöyledir;

i.KÖY MUHTARI

Köy muhtarlığı seçimlerinde adaylık usulü yoktur. Muhtarlık seçiminde köy seçim çevresidir. Köy muhtarının, köy ihtiyar meclisi üyesi olabilmek için aranan şartlara sahip olması gerekir. (2972, md. 31 ve 32)

ii.KÖY DERNEĞİ

Köyde köy muhtarını ve ihtiyar meclisini üyelerini seçmeye hakkı olan kadın ve erkek köylülerin tümü köy derneğini oluşturmaktadır. İhtiyar meclisi üyeleri ve muhtar doğrudan doğruya köy derneği tarafından ve köylü kadın-erkekler arasından seçilir.

¹⁹ TOPRAK, Zerrin, “ Gelişen Türkiye’de Yürütülen Köy Hizmetlerinin Değerlendirilmesi ”, Akademik Araştırmalar Dergisi, Güçbirliği Yayıncılık, İzmir-1988, sayı:2, s.112.

²⁰ ÇELİK, Ali, Yerel Yönetimler, T.C Dokuz Eylül Üniversitesi Yayınları, İzmir-1996, s.36.

iii.KÖY İHTİYAR MECLİSİ

Köyün muhtarı ihtiyar meclisinin başıdır. Köyün imamı ve öğretmenleri ihtiyar meclisinin her zaman üyesidir.

İhtiyar meclisi haftada en az bir kez toplanıp konuşur. İhtiyar meclisini muhtar toplanmağa çağırır. İhtiyar meclisi köy muhtarının çağırmadığı ve meclisin toplanma günü olmadığı zamanlarda dahi köy muhtarına haber verip kendi isteğiyle toplanabilir.

IV.YEREL YÖNETİMİN TEMEL İLKELERİ

Yerel yönetim temel noktalarını şu şekilde belirtebiliriz; * Katılım, * Özerlik, *Etkinlik, * Hakçalık, * Sorumluluk, * İnsana saygı ve sevgi.

A.YEREL YÖNETİME KATILIM; Seçimle göreve gelen yerel yönetim birimleri sadece seçim dönemi değil, yönetim sürecinin tümünde yerel halk ile iletişim halinde olmalıdır.Böylece halkın katılımı sağlanabilir. Katılımın olabilmesi için; yönetimin halkın katılımına açık olması, katılımı sağlayıcı olması ve engeller koymaması gerekir. Ve halk yaşadığı çevreye karşı duyarlı olma bilincine ulaşp, yaşadığı yerle ilgili kararların alınmasında belirleyici olup ve en iyi-etkili kararların halkın katılımıyla alındığının bilincinde olmalıdır.

Yerel yönetimlere katılım, halkın oyuna gereksinim duyulan seçimlerde oy kullanmak değildir, karar alımında, uygulanmasında ve denetlenmesinde kentlinin etkin olmasıdır. Yerel yönetimlere örgütlü olan gruplar; siyasi partilerin il-ilçe düzeyindeki temsilcileri, belirli düşünce-amaç veya meslek etrafında birleşen sivil toplum kuruluşlarının katılımı vardır, örgütlü olmayan kesimin katılımı hiç yoktur veya çok azdır. Bu şekilde örgütlü olan kesimin ihtiyaçlarının ve isteklerinin gerçekleşme olasılığı temsil edilmeyen kesimden daha yüksektir.

Halkın katılımına iyi bir örnek olan, Aliğa Kent Parlamentosu çalışmaları istenilene ulaşılmadığı halde önemli bir adım ve başarıdır. Türkiye’de ilk olan kent parlametonun eksikleri olması olağandır. Kent parlamentosunun en önemli katkısı, halkın yaşadığı sorunları tartışabilme ve fikir üretebilme şansına sahip olmasıdır. Kent

parlamentosu halkın yaşadığı kente karşı sorumluluk duyma bilincine yardımcı olmaktadır.

Aliğa Kent Parlamentosu 8 Eylül 1994 tarihinde kurulmuştur. Kent halkının dinamiğini yansıtabilen ve toplu fikir üretme-karar almayı başarabilen bir grubun oluşmasıyla başarıya ulaşılabilir. Aliğa Kent Parlamentosunun bir iç tüzüğü bulunmaktadır.(bkz. Ek-1)

Parlamento, toplam üye sayısı 200'ü geçmemek üzere;

- * Görevdeki Belediye Başkanı,
- * Görevdeki Belediye Meclisi Üyeleri,
- * Görevdeki il Genel Meclisi Üyeleri,
- * Kentteki siyasi partilerin ilçe başkanları,
- * Kentteki mahalle muhtarları,
- * Kentteki kurumların, kuruluşların ve demokratik örgütlerin belirlediği birer temsilci,
- * Kentin tüm mahallelerinden Parlamente'ya katılmak isteyen bireylerden oluşur.(Aliğa Kent Parlamentosu İç Tüzüğü md. 3)

Kente yaşayan sosyal gruplar dikkate alınarak komisyonlar oluşturulmuştur.

Bunlar; * Gençlik Komisyonu,

- * Emekli, Dul, Yetim ve Özürlüler Komisyonu,
- * İşsizliği Geçici Olarak Önleme Komisyonu,
- * Kültür Komisyonu,
- * Sağlık Komisyonu,
- * Sosyal İşler Komisyonu,
- * Spor Komisyonu,
- * Teknik Komisyon,

* Uzmanlar Komisyonu bulunmaktadır.(Aliğa Kent Parlamentosu İç Tüzüğü md. 16)

Komisyonlar her hafta toplanmaktadır. Parlamento her üç ayda bir toplanır. 15 Haziran - 15 Eylül tarihleri arasında komisyon tatildedir. Belediye Başkanı ve Parlamento

Başkanının ortak kararlarıyla Parlamento olağanüstü toplantıya çağrılabilir. Komisyon Başkanları meclis üyelerinden oluşmaktadır.

Meclis üyelerinin komisyon başkanı olmasının nedenini Kent Parlamentosu Başkanı şu şekilde belirtmektedir; Kent Parlamentosu'nun yasal olarak ne harcama yetkisi vardır ne de Belediye Teşkilatı içinde yaptırım gücü bulunmaktadır. Komisyonlarda üretilen projelerin yaşama geçirilmesi gene yerel yönetimin imkanları içersinde olacaktır. Her projenin, niteliğine göre encümenden veya meclisten geçmesi gerekmektedir. Dolayısıyla, komisyonlarda üretilen projelerin yaşama geçirilmesi için, bunun ilgili yerlerde savunulması gerekmektedir. Komisyon Başkanlığına Belediye Meclis Üyesinin başkanlık yapması, üretilen projelerin yaşama geçirilmesi için bir güvence olmaktadır.²¹

Kent Parlamentosu çalışmalarını sürdürürken öz eleştiri yapıp, eksikliklerini ortaya koyabilmektedir. Daha iyiye ulaşabilmek için çaba harcanmaktadır. 7 Mart 1996 tarihinde yapılan toplantıda, Kent Parlamentosunun çalışmaları hakkında görüşmeler yapılmıştır. Görüşmeler sonucunda, faaliyetlerden genel olarak memnun olunmadığı saptanmıştır. Bu toplantıda Kent Parlamentosu fikri, içeriği ve amaçları halka yeterince anlatılamadığına karar verilmiştir. Kent Parlamentosunu Belediye ve bağlı olduğu siyasi partiyle özdeşleştirildiği belirlenmiştir. Ve bu sorunları aşmak için çözüm önerileri üretilmiştir.

Kent Parlamentosu fikri ülkemizde yaygınlaştığı ve kendisini geliştirdiği ölçüde yerel ölçekte katılım artacaktır, böylece demokratik yerel yönetimler oluşacaktır. Bu fikre sahip çıkmak ve geliştirmek kentlinin elindedir, kentlilik bilince ulaştığımız ölçüde yaşanabilir kentlerde yaşayabiliriz.

B.YEREL YÖNETİMLERİN ÖZERKLİĞİ; Özerkliğe sahip olan birim kararların alınmasında, uygulanmasında, hizmetlerin yerine getirilmesinde özgürdür, ancak yasal kurallar çerçevesinde hareket etmektedir.

²¹ AKBIYIKOĞLU, Süleyman, Aliğa Kent Parlamentosu Başkanı, "Aliğa Kent Parlamentosu Düşünceden Pratiğe". s.3.

Ülkemizin de 21 Mayıs 1991 tarihli Resmi Gazetede çıkararak onayladığı, Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartında yerel yönetimlerin özerkliği düzenlenmektedir. ²² Dünyamızda yerel yönetimlerin öneminin artışına paralel olarak, yerel yönetimlerin olmazsa olmaz şartı olan özerklik de önem arz etmektedir. Ülkeler yerel yönetimlerini özerkliğini sağlamak için gerekli düzenlemeleri yapmaktadırlar.

Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı'na göre; Özerk yerel yönetim, yerel makamların kanunlarla belirlenen sınırlar çerçevesinde, kamu işlerinin önemli bir bölümünü kendi sorumlulukları altında ve yerel nüfusun çıkarları doğrultusunda düzenleme ve yönetme hakkı ve imkanı anlamı taşımaktadır. Bu hak, doğrudan, eşit ve genel oya dayanan gizli seçim sistemine göre serbestçe seçilmiş üyelerden oluşan ve kendilerine karşı sorumlu yürütme organlarına sahip olabilen meclisler veya kurul toplantıları tarafından kullanılacaktır. Bu hüküm, mevzuatın olanak verdiği durumlarda, vatandaşlardan oluşan meclislere, referandumlara veya vatandaşların doğrudan katılımına olanak veren öteki yöntemlere başvurulabilmesini hiç bir şekilde etkilemeyecektir.(md. 3)

Özerk Yerel Yönetimin kapsamı ise şu şekilde belirtilmektedir; * Yerel yönetimlerin temel yetki ve sorumluluklarının anayasa veya kanunla belirleneceği ve kanun çerçevesinde belirli amaçlar için yetki ve sorumluluklar verilecektir.

* Yerel yönetimler, kanun tarafından belirlenen sınırlar içerisinde, yetki alanları içerisindeki ve başka bir makamın görevlendirilmediği konularda çalışmalarda bulunmak için tam tam yetkili kılınacaklardır.

* Kamu sorumlulukları genellikle vatandaşa en yakın makamlar tarafından kullanılacaktır. Sorumluluk ancak görevin kapsam ve niteliği ile yetkinlik ve ekonomik gerekler nedeniyle başka bir makama verilebilir.

* Yerel makamlara verilen yetkiler tam ve münhasırdır. Bu yetkiler ancak kanunda öngörülen durumlarda merkezi ve bölgesel makamlar tarafından sınırlandırılabilir.

* Yerel makamların merkezi veya bölgesel bir makam tarafından yetkilendirildiği durumlarda, bu yetkilerin yerel koşullarla uyumlu olarak kullanılabilmesinde yerel makamlara olanaklar ölçüsünde takdir hakkı tanınacaktır. (md. 4 / 1,2,3,4,5)

²² Bu konuda bkz., TOBB Mahalli İdarelerin Yeniden Yapılanması, Yerel Yönetim Reformu Özel İhtisas Komisyonu Raporu, Şubat-1996, Ek-1, KARAMAN,Zerrin Toprak, Yerel Yönetimler, İzmir-1996, s.10-16, KELEŞ,Ruşen, Çağdaş Yerel Yönetimler, Cilt 4 Sayı 6 Kasım 1996, s.3-19.

Özerk yerel yönetim kavramının ve kapsamının yapıldığı bu maddeler kabul edilmiştir, ancak çekince konulan maddeler vardır. Çekince konulan maddeler ise;

* Yerel makamları doğrudan ilgilendiren tüm konulara ilişkin planlama ve karar alma süreçleri içinde, kendileriyle olanaklar ölçüsünde zamanında ve uygun biçimde danışılacaktır. (md. 4/6)

* Kanunla düzenlenmiş daha genel hükümlere hâlel getirmemek koşuluyla, yerel makamlar kendi iç idari örgütlenmelerini, bunları yerel ihtiyaçlarla uyumlu kılmak ve etkin idare sağlamak amacıyla, kendilerini kararlaştırabileceklerdir. (md. 6/1)

* Yerel olarak seçilmiş kişilerin görevleriyle bağdaşmayacak işlev ve faaliyetler kanunla veya temel, hukuki ilkelere göre belirlenir. (md. 7/3)

* Yerel makamların idari denetimi, denetleyen makamın müdahalesinin korunması amaçlanan çıkarların önemiyle orantılı olarak sınırlandırılmasını sağlayacak biçimde yapılmalıdır. (md. 8/3)

* Yerel makamlara sağlanan kaynakların dayandığı mali sistemler, görevin yürütülmesi için gereken harcamalardaki gerçek artışların mümkün olduğunca izlenebilmesine olanak tanımaya yetecek ölçüde çeşitlilik arzetmeli ve esneklik taşımalıdır. (md. 9/4)

* Yeniden dağıtılan kaynakların yerel makamlara tahsisinin nasıl yapılacağı konusunda, kendilerine uygun bir biçimde danışılacaktır. (md. 9/6)

* Mümkün olduğu ölçüde, yerel makamlara yapılan hibeler belli projelerin finansmanına tahsis edilme koşulu taşımayacaktır. Hibe verilmesi yerel makamların kendi yetki alanları içinde kendi politikalarına ilişkin olarak takdir hakkı kullanmadaki temel özgürlüklerine hâlel getirmeyecektir. (md. 9/7)

* Her Devlet, yerel makamların ortak çıkarlarının korunması ve geliştirilmesi için birliklere üye olma ve uluslararası yerel makamlar birliklerine katılma hakkını tanıyacaktır. (md. 10/2)

* Yerel makamlar, kanunla muhtemelen öngörülen şartlar dahilinde, başka devletlerin yerel makamlarıyla işbirliği yapabilirler. (md. 10/3)

* Yerel yönetimler kendi yetkilerinin serbestçe kullanımı ile anayasa veya ulusal mevzuat tarafından belirlenmiş olan özerk yönetim ilkelerine riayetini sağlanması amacıyla yargı yoluna başvurma hakkına sahip olacaklardır. (md. 11)

Türkiye'nin onayladığı Avrupa Yerel Yönetimler Özerlik Şartı; Uluslararası bir antlaşmayla, yerel yönetimlere 1580 sayılı Belediye Kanunu, 3030 sayılı Büyükşehirlerin Yönetimine İlişkin Kanun ve Anayasa ile verilen yetkiler, Şart'ın bazı maddelerine çekince konularak daraltılmıştır. Bu uygulama ile iç hukukun güvenilirliği sarsılmaktadır. İngiltere bu Şart'ı imzalamamıştır, çünkü iç hukukları bunu sağlamaktadır ve ilgili kurallara uyulmaktadır. Şart'ın belli maddelerine çekince koyarak onaylamak, siyasal kültürümüzün zayıflığının bir göstergesidir. Hukuki kararların varlığına karşın kurumsallaşma sağlanamamıştır. İç Hukukumuzda var olan yetkiler bilinerek, bunların uygulanması ve artırılması için çaba harcanması gerekmektedir. Kamu Yönetiminde yapılanma görüşmelerinin ve özerk yerel yönetimlerin oluşturulması çabalarının var olduğu süreçte, bu uygulama ile geri adım atılmıştır.

C.YEREL YÖNETİMLERİN ETKİNLİĞİ; Yerel yönetimlerin uyguladıkları politikalar yüksek düzeyde istenilene ulaşıyorsa etkin olduğu söylenebilir. Yerel yönetimler kamu hizmetlerini yerine getirmektedirler, bu hizmetleri gerçekleştirebilmek için yetki ve kaynağa sahip olmaları gerekir. Etkin bir yerel yönetim mali+yönetimsel özerkliğe sahip olan yönetimdir. Yerel yönetimler hizmetler sunarken kendi kararlarını özgürce alabiliyorsa ve projelerini, hizmetlerini hayata geçirirken kendi finansmanını yapıyorsa sadece yerel halkın yararına uygulamalar gerçekleşir. Yerel yönetim alanının tümünde eşit düzeyde hizmet götürerek etkinlik sağlanır.

Yerel yönetimlerin etkinliğinde önemli bir faktör de yerel yönetimlerin personelidir. Yerel yönetimlerin bağımsız karar alabilmeleri, hizmetin maliyetini karşılayabilecek seviyede mali güce sahip olmaları önemlidir, birde etkin olabilmek için bu hizmeti gerçekleştirecek olan personelin vasıflı olması önemlidir. Günümüzde yerel yönetimler siyasi partilerin iş imkanı sağlayan kuruluşlarıdır. Kişinin getirileceği görevin niteliğine uygun vasıfları olması genelde dikkate alınmamaktadır. Liyakat esası uygulanmamaktadır. Belediye seçimlerinden sonra değişen iktidar kendi kadrosuyla gelmektedir. Eski çalışanların görevlerine son verilemeyeceğinden onlarada iş bulunur. Bunu önlemek için getirilen çözüm önerisi şöyledir; Yerel yönetim seçilmişleriyle yakın ilişki içinde olan, onların kararlarını hazırlayan ve seçilmişlerin aldığı kararların idari

önlemlere dönüştürerek uygulayan görevlilerin yapacakları görevler “istisnai görev” sayılmalı ve bu görevleri yürütecek görevliler de “istisnai görevliler” olarak kabul edilmelidir. İstisnai görevlileri atama ve görevden alma yetkisi, tek başına başkana verilmelidir.²³

Yerel yönetim personeli görevlerinin gerektirdiği özelliklere sahip olduklarından, gelecekteki pozisyonlardaki görevlerinde başarılı olabilmek için kendisini geliştirecektir ve hizmetiçi eğitim programlarına katılacaktır. Bu şekilde sürekli bir dinamizm sağlanacaktır. Yerel yönetim çalışanlarının hizmetlerin gerçekleşmesinde önemli olduklarının bilincine ulaşmaları gerekir ve bunun sonucunda etkin bir yerel yönetime sahip olabiliriz.

D. HAKÇALIK; (Equity): Fransız Devriminden beri insanlığın gündemindedir. Hakçalık, bir toplumda kadın ve erkek, çocuk ve genç, din,ırk, siyasal tercih farkı gözetmeden; herkesin konut, giyim, gıda ve sağlık hizmeti gibi temel gereksinimlerinin karşılanmasıyla yoksulluğun yok edilmesi koşulu yanısıra, herkesin eğitimde, yaratıcı ve verimli geçim yollarını serbestçe seçmede ve kişisel, manevi, kültürel ve sosyal gelişmesini sağlamada fırsat eşitliğine sahip olması; herkesin doğal ve kültürel kaynakların korunmasında yaşanabilir yerleşimlerin oluşmasında eşit hak ve sorumluluğu bulunması; herkesin kamusal karar süreçlerine katılmakta eşit fırsatlara sahip olması ve herkesin haklarının ihlal edilmesini önleyen mekanizmalara eşit olarak ulaşabilmesi olarak tanımlanmaktadır.²⁴ Hakçalık Habitat II’nin amaçsal ilkeleri arasında yer almaktadır. Herkesin eşit ve adaleli bir dünyada yaşamasına ulaşabilmek için bu ilkeyi ilk önce yerel ölçekte gerçekleştirmeliyizki bu ilke yaygınlaşarak ülke ve dünyada yaşama geçirilebilinsin.

E. SORUMLULUK; Bir kişi yada kurumun üstlendiği veya yapmak zorunda bulunduğu işlerde gerektiğinde hesap sorulması durumudur. Kentli ve kent yönetim birimleri sorumluluklarının bilincinde olurlarsa sağlıklı kentlerde yaşayabiliriz.

²³ “Demokratik ve Etkin Yerel Yönetim”, Türkiye’de Yerel Yönetimlerin Yeniden Yapılanmasına Model Önerisi, Belediye-İş, 9 Şubat 1994, s.35.

²⁴ Birleşmiş Milletler İnsan Yerleşimleri Konferansı Habitat II, Türkiye Ulusal Rapor ve Eylem Planı, 3-14 Haziran 1996, s.79.

Sorumluluk bilincine ulaşabilmemiz için yaşamımızın önemli bir parçası olarak kabul etmemiz gerekir. Kişiler sorumluluklarının gereklerini hiçbir gücün etkisinde kalmadan yerine getirmelidir. Yerel yöneticiler sorumluluklarını iyi kavramalıdır ki kentlerin geleceğinde önemli kararları verdiklerinin bilincine ulaşabilsinler. Kentlilerde yaşadıkları yerleşim bölgesine karşı sorumluluklarını bildikleri ölçüde kentlerine sahip çıkıp uygulamaların denetleyicisi olurlar.

F. İNSANA SAYGI ve SEVGİ; Yerel yönetimler seçimle göreve gelen birimlerdir ve halk ile iletişim halindedirler. Kamu hizmetlerini gerçekleştirmektedirler. Bu hizmet yapılırken sadece görev olduğu için yapılırsa, kişiler görevlerini sevmezlerse, insanları sevmezlerse, kentlerini sevmezlerse istenilene ulaşılamaz. Yerel yönetim olmak sadece belli görevleri yerine getirmek değildir, çünkü halk karşılaştığı her problemi belediyeye iletmektedir. Merkezdeki seçilmişlere ulaşmak zor olduğu için, olanaklı olmadığından yerel yönetimlere ulaşılmaktadır.

Devletler insanlarına verdikleri değerler ölçüsünde ilerlemektedir. Dünyamızda 1789 Fransız İnsan ve Yurttaş Hakları Bildirgesinden itibaren kişilerin haklarının belirlenmesi ve bu hakları savunması olanağı tanınmıştır. Hukuki dayanak oluşturulup güvence altına alınmaya çalışılmıştır ve çalışılmaktadır. Toplumsal bir varlık olduğumuz için toplumda yaşamaktayız, bu nedenle bir dizi kurala uymak zorundayız. Bu kurallar insanlığın gelişmesine engel teşkil etmemelidir. Kişiler birbirlerine saygı ve sevgi göstererek bireysel haklara müdahale edilmeden bir yaşamın ve toplumun oluşması için hukuki kurallar tespit edilmiştir. Bu şekilde kurumlar karşısında kişilerin korunması sağlanmıştır.

Yerel yönetimler sadece hizmet yapan birimler değildir, belediyecilikte insanı sevmek önem taşır. İnsana duyulan sevgi, önemseme ve değer saygıyı da beraberinde getirir. Seçim endişesi ile yapılan hizmetlerle ulaşılan nokta insana ve kentine duyulan sevgiyle ulaşılan noktanın oldukça altında olmaktadır. Yerel yönetim kadrolarında görev yapanlarında insanları sevmesi ve insana önem verilmesi gerekir. Bu bilinç ve duygu oluştuğunda, hayata geçirildiğinde başarılı ve huzurlu bir yaşam sürdürülebilir.

İKİNCİ BÖLÜM: SİVİL TOPLUM KURULUŞLARI ve TEMEL ÖZELLİKLERİ

Sivil toplumun ve sivil toplum kuruluşlarının irdelendiği bu bölümde, sivil toplum kuruluşu olan kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının anayasa ve ilgili kanunlardaki düzenlemelerle, kuruluş amaçları, üye olması gereken kişiler ve çalışmalar gerçekleştirirken uyulması gereken kurallar belirtilmiştir. Baskı grubu niteliğinde olan meslek odaların önemi, niteliği ve yerel siyasete etkileri ortaya konmaya çalışılmıştır.

I. SİVİL TOPLUM ve YÖNETİM

Montesquieu ve Machiavelli gibi düşünürlerce ‘ara yapılar, ara tabaka ya da kuruluşlar’ biçiminde algılanan sivil toplum, Hegel’e göre ‘merkezi devletten bağımsız olarak hareket edebilen, mülkiyet haklarına dayalı ve özünü örgütlenme özgürlüğünün oluşturduğu’ bir yapılanmayı anlatan bir kavramdır. Marx’a göre ‘maddi varlık koşulları, tüm tarihin gerçek kaynağı, ocağı ve sahneleştiği’ dir sivil toplum. Durkheim’a göre “ikincil yapıları”, Weber’e göre ise “özerk yetkili tüzel kuruluşları” ifade eder. Gramsci ise “genellikle özel diye anılan organizmalar bütünü ve bir üst-yapısal uğrak” olarak görür.²⁵

Kamu bürokrasisi dışında kalan aktörler sivil toplumu oluşturmaktadır. Sivil toplum alanındaki aktörler birbirleriyle yatay ilişki kurarak güç birliği oluşturarak siyasi otoriteyi yönlendirebilirler.

Sivil toplum düşüncesi yalnızca toplumun bütünü içinde ele alınabilir. Buna göre: 1. vatandaşların siyaset alanında daha fazla etken olabilmeleri ve belli sorumluluklar alabilmeleri için devletin merkezden yönetim niteliğinin kaldırılması; 2.pazardaki heterojenliği (özel ve resmi boyutlarda) arttıracak şekilde ekonominin sosyalleşmesi;

²⁵ Yerel Yönetim ve Demokrasi, Kavramlar - Yaklaşımlar, T.C Toplu Konut İdaresi Başkanlığı, s.39.

3. tarihi kimlikleri anlamının birden fazla şekilde anlaşılabilmesi için milliyetçiliğin çoğulcu ve yerel bir nitelik kazanması gerekir²⁶

Yönetişim günümüzde hedeflenen, amaçlanan yönetim şeklidir. Çok aktörlü yönetimde kararlar bir kişi - kurum tarafından kararlar alınıp, uygulanmaz, konuyla ilgili olanların katılımıyla ortak fikre varılarak, güç birliği oluşturularak yönetim gerçekleşmektedir. Yönetime katılımı sağlayabilmek için aktörlerin yapabilir kılınması gereklidir. Mevcut kurallar ve zihniyet dahilinde çok aktörlü yönetim gerçekleşemez, ancak kurallar esneklediği ve zihniyet değiştiği düzeyde gerçekleşir. Yalnız kuralların ve yönetim kademesindeki kişilerin tutumları, görüşleri değil, tüm toplumun zihniyetinin değişmesi gerekir.

Kişiler yaşadıkları topluma, kente, yöreye karşı sorumluluk duymalıdır. Sadece kendi çıkarlarını gerçekleştirmek için çaba harcanması düşünce yapısı değişmelidir. Toplumun refahının kişinin refahında getireceğini düşünüp, toplum yararına çalışmalar yapılması için yönetime katılmaları gerekir.

Katılım, insanların bireyler veya gruplar olarak, kentlerinin bütününe kendilerine ait hissetmeleri halinde bir anlam taşır. Bu, ortak - yaşamsallığa (conviviality) uygun bir kent kültürünün oluşumunu gerektirir. Her birey veya grubun kendi özgül kimliğine kapanmak yerine kente bir kimlik kazandırma çabası gütmesi, kamusal alandan istifa edip köşesine çekilmek yerine, kendi tekil yanlarıyla kent kültürünü zenginleştirmeye çalışması, çoğulculuğa gerçek anlamını ve derinliğini sağlayacaktır.²⁷

Çağdaş toplum örgütlüdür, toplum örgütlenerek ortak iyiye, mutluluğa ve refaha ulaşma şansını elde edebilecektir. Bireysel çıkarların ikinci plana itildiği ve toplumun yararının gözetildiği toplum sivil toplum kuruluşlarının artması ve etkin olmasıyla oluşur. Sivil toplum kuruluşları aralarındaki ilişkileri güçlendirerek ortak kamusal alanlarda etkili olabileceklerdir.

Birmingham Şehir Meclis Üyesi olan Muhammed Afzal, yurttaşlar yerel demokrasiye ne denli katılırlarsa, iktidarın kötüye kullanılma olasılığının azalacağı

²⁶ WALZER, Micheal, "Sivil Toplum Düşüncesi: Toplumsal yapılaşmaya doğru bir adım", Çev: Nuran EROL, Birikim, Mayıs 1992, Sayı: 37, s. 41.

²⁷ BİLGİN, Nuri, GÖREGENLİ, Melek, "Kentsel Katılım ve Çoğulculuk", Kentte Birlikte Yaşamak Üstüne, Editör: Ferzan BAYRAMOĞLU YILDIRIM, İstanbul-1996, s. 59.

inancını taşımaktadır, Ülkemizde de bu inancı taşıyan meclis üyeleri arttığı ölçüde kentlinin yararı gözetilecektir.²⁸

Toplumdaki aktörlerin tümünün temsil edildiği bir mecliste kentin ve kentlinin yararına kararların alınma olasılığı artacaktır. Böylece yerel yönetim karar organları belirli güç odaklarının etkisinde kalmıyacaktır.

Nüfusumuzun Cumhuriyetten günümüze değin, kent ile köyde yaşama oranları değişikliğe uğramıştır. 1927 yılında nüfusun % 24.2'si kentte, % 75.8'i köylerde yaşamaktaydı. 1960'lara değin kent nüfusunda artma, köy nüfusunda azalma eğilimi vardır ve 1960 yılında nüfusun % 31.9 kentte, % 68.1'i köyde yaşamaktadır. 1985 yılında ise, nüfus % 53.0'ı kentte yaşayanlardan, % 47.0'ı köyde yaşayanlardan oluşmaktadır. 1990 yılında ise kentli nüfus % 59.0 oranında, köylü nüfus % 41.0 oranındadır.²⁹

Hızlı bir kentleşmenin yaşandığı dünyamızda kentlerin ve kent yönetim birimlerinin önemi artmıştır. İnsan yerleşimlerinin önem arz ettiği ve sivil oluşumların yaygınlaştığı bu dönemde HABİTAT II Birleşmiş Milletler İnsan Yerleşimleri Konferansı (3-14 Haziran 1996/ İstanbul) düzenlenmiştir.

1976 yılında Kanada'nın Vacouver kentinde yapılan Habitat I Konferansı, hükümet düzeyinde yetkililerin katılımıyla gerçekleşmiştir. Konferansın sonucunda kararlar alınmıştır ve kararların gerçekleştirilmesinde bürokratlar ve siyasiler yetkili kılınmıştır. Ancak aradan 20 yıl geçmesine rağmen kararlar hayata geçirilememiştir. İstanbul'da düzenlenen Habitat II Konferansına hükümet yetkililerinin yanında, sivil toplum örgütleri, üniversiteler, kamu kurumu niteliğinde meslek kuruluşu olan odalar, yerel yönetim örgütleri, sendikalar ve konut ile ilgili kuruluşların katılımıyla gerçekleşmiştir. Aktörlerin katılımıyla kararları etkilemeleri, tartışmaları, fikir beyan etmeleri sağlanmıştır, çok seslilik bir ölçüde yaşanmıştır. Ülkeler ulusal raporlar hazırlamışlardır. Ülkemizde de Habitat II Konferansında sunulan rapor, iki taslak rapor hazırlanıp, tartışıldıktan sonra oluşturulmuştur. Eksiklikleri bulunabilir buna karşın toplumumuzda ilgili olanların uzmanlık alanında fikir beyan etme, deneyimlerini aktarma, öneri ve çözüm getirme şansını elde etmiştir. Habitat II özelliğinde olan deneyimler artırıldığı ölçüde yönetime katılım ile çok aktörlü yönetim gerçekleşecektir.

²⁸ AFZAL, Muhammed, Birmingham Şehir Meclis Üyesi, "İnsan Hakları ve Demokratikleşme: Birmingham Şehir Meclisi'nden Bir Bakış", Kentel Haklar, Der.Mete TUNÇAY, s.56.

²⁹ T.C Başbakanlık Devlet İstatistik Enstitüsü, İstatistik Göstergeler (1923 - 1995) s.6.

Habitat II ideolojik yaklaşımı gereği alışlageldiği gibi düzenlenip, kararlar alındıktan sonra sona erdirilmemiştir, sürdürülebilirlik ilkesine dayandırılmıştır. Kent, bölge ve ulus ölçeğinde Habitat toplantıları düzenlenmeye başlanmıştır. Bu aşamaların en sonunda da Uluslararası bir konferans düzenlenerek değerlendirmeler yapılacaktır. Toplum dinamik haldedir, çalışmalar devam etmektedir. Habitat bir süreçtir ve bu sürece ilgili olan aktörler katılmaktadır. Aktörler konferansın her aşamasına aktif olarak katılabildikleri için eylem aşamasında da üzerlerine düşen görevleri yerine getirmektedirler. Habitat ile, yetki-sorumluluk ve görev paylaşılmıştır.

Habitat II, toplumun genelinin fikir ürettiği, hakkında konuştuğu, tartıştığı bir konferanstır. Ülkemizde ilk defa böyle büyük bir kitle ilgili konularda düşünmektedir ve düşüncelerini iletmektedir.

Habitat II ile sivil toplum kuruluşları yönetimi paylaşma taleplerindeki kararlılığını ortaya koyabilme şansını elde etmişlerdir. Sivil toplum kuruluşları diğer ülkelerdeki kuruluşlarla işbirliğine girebilmişlerdir. Tek aktörün karar verme döneminin bitmesinin yerine ilgili aktörlerin katılımıyla karar verme ve uygulama dönemine geçilmesinin pratiği yapılmıştır. Aktörlerin yönetime katılabilmesi için aktörler yapabilir kılınmalıdır, yasaların bu yönde acilen düzenlenmesi gerekir.

Toplumdaki aktörler Habitat II ile düşüncelerini, projelerini iletmeye ve diğer kurumlarla iletişim kurma olanağına sahip olmuşlardır. Bu konferans ilk idi ancak deneyimlerin artmasıyla çok değerli olan yaşamımızı ve dünyamızı ilgilendiren konularda memurların, görevlilerin tek başına karar alma süreçleri aşılabilecektir, yönetimle yaşanabilir kentler ve dünyaya kavuşabileceğiz.

Yönetişimin yaşanma çabalarının gerçekleşmesi aşamasında yerel yönetimlerin önemi bir kat daha artmaktadır. Yerel yönetimlere katılımdan başlanarak merkezi yönetime katılımda gerçekleşecektir.

Günümüzde yerel yönetim karar organlarının nitelikleri ve çalışmaları etkileyici boyuttadır. 'Kentte her kararı veren, kentin her sorununu çözmesi beklenen belediye başkanı yerine, toplumdaki değişik grupların projeler geliştirmesini özendiren, bunların uygulanmasını kendi başarısı gören, kamu alanında gelişen görüşleri bu alanın bir parçası olarak etkilemeye çalışan, ama ortaya çıkan sonuçlara duyarlı, farklılıklara hoşgörülü,

alenileşme mekanı yaratarak kendisini himayecilik yapamaz hale getiren bir başkan modeli çoğulculuğa uygun düşecektir.³⁰

Meclis üyeliği, yerel kararların alınmasına aktif katılımı sağlamaktadır. Meclis üyelerinin sözlü ve yazılı öneri sunma hakları vardır. Meclis üyelerinin meslekleri ve yüklendikleri sorumluluk ve görevler önem arz etmektedir.

Belediye Meclisleri ile ilgili olarak yapılan araştırmanın sonuçlarından; *Hemşehrilerin belediye meclisi toplantılarına katılımı çok küçük düzeydedir. - Bu katılım, belediyenin içinde yer aldığı yönetsel bölüm büyüdükçe, artmaktadır. Marmara-Ege bölgelerindeki (bölge grubundaki) belediyelerde katılımın, diğer bölge grubundaki belediyelere göre daha yüksek oranda gerçekleştiği görülmektedir. Ancak yine de hiç yerel katılımın olmadığını bildiren belediyelerin oranı %58'dir.³¹ Mevcut sistem içinde kentlilerin belediye meclis toplantılarına katılma düzeyleri düşüktür. Kişiler katılsalar bile fikirlerini ifade edebilme şansları yasal olarak yoktur, sadece bilgilenebilirler. Ayrıca meclis üyeleri komisyonlarda konuları ayrıntılı olarak görüştükleri ve parti grup kararı aldıkları için mecliste konular geniş kapsamda görüşülmemektedir.

Makro düzeyde soruna bakıldığında denetim işlevi ve başarısının siyasal erkin ve sisteme egemen gücün tercihinde düğümlendiğini görmekteyiz. Belediye, esnaf kuruluşları ile tüketici halk arasında ortak bir yol bulmak zorundadır. Ancak, belediyeler çoğunlukla esnafın yanında yer alır çünkü belediye organları içinde esnafın temsil ağırlığı çok fazladır.³² Belediye meclislerinde toplumun bütününün temsil edilme şansı olduğu ölçüde yerel yönetimin objektif karar verme ve uygulama şansı olacaktır.

Hükümetin verimli ve güvenilir olduğu yerlerde, yerel gönüllü kuruluşların sayıca çok ve güçlü olduğu görülmektedir. Kendini güvenli hisseden bir hükümet, gönüllü kuruluşların önerdiği yeni çalışma metodlarını denemeye daha isteklidir. Aksine, güçsüz ve baskıya dayalı rejimler, gönüllü kuruluşların fırsatlarını kısıtlama eğilimindedir. Kuzey'de olsun Güney'de olsun, en reaksiyoner yönetimler gönüllü kuruluşları, halkın katılımını sağlayacak araçlar ve hizmet vericiler olarak görmeye başlamıştır³³

³⁰ TEKELİ, İlhan, "Türkiye'de Çoğulculuk Arayışları ve Kent Yönetimi Üzerine", Kentte Birlikte Yaşamak Üstüne, a.g.e. s.26.

³¹ SAYIN, Deniz, "Hemşehriler ve Belediye Meclisi Toplantıları", Çağdaş Yerel Yönetimler, Cilt3 Sayı 5 Eylül 1994, s.23.

³² KAZANCI, Metin, "Belediye Denetim İşlevleri ve Yapısal Sorunları", Mimarlık 77/2, s.43.

³³ CLARK, John, Kalkınmanın Demokratikleşmesi-Gönüllü Kuruluşların Rolü-, Türkiye Çevre Vakfı Yayını, Çev: Serpil URAL, s.85.

Hayatımız kendimizin dışındaki insanlara, yöneticilere bırakılamıyacak kadar değerlidir. Yaşantımızla ilgili kararların alımında aktif olursak sorumluluğu paylaşmış oluruz ve yönetime katılmış oluruz. Kararların alımında uzman kişilerin var olduğu bilinirse bir ölçüde rahatlarız. Ayrıca yaşadığımız kent ile ilgili kararlar alınırken, projeler belirlenirken, planlar yapılırken bu işlemler kentliye duyurulursa, kentli bilgilendirilirse kısaca şeffaf yönetim gerçekleştirilirse istenilen, özlenen kent yönetimi gerçekleştirilebilir.

Günümüze değin kentimizle ilgili son derece önemli olan kararların alımında merkezi idare ile karar alan yerel yönetimler, artık kentteki aktörler ile birlikte karar alma yönünde bir değişim sürecine girmiştir. Çok aktörlü yönetimi gerçekleştirme çabaları vardır. Bunu gerçekleştirebilmek için, merkezi yönetimin yerel yönetim üzerindeki denetimi kaldırılmalıdır. Yerel yönetim mali ve idari özerkliğe kavuşmalıdır. Özerkliğe ulaşan yerel yönetim, yönetime kent halkının katılmasını olanaklı kılmalıdır. Belediye idari kadrosunun, akademisyenlerin, sivil toplum kuruluşlarının, işçinin, memurun, gencin kısacası toplumdaki aktörlerin tümünün temsil edilebildiği bir yerel yönetim amaçtır.

II. BASKI GRUPLARI

Baskı grupları, belirli bir fikir, mesleki çıkar ve isteklerinin gerçekleşmesi amacıyla oluşturulan, siyasi iktidarı etkileyerek amaçlarını gerçekleştirmeye çalışan örgütlü kuruluşlardır.

Baskı grupları var olan çıkar gruplarının isteklerini gerçekleştirmek için örgütlenerek aktif eylemde bulunmalarıyla oluşur. Baskı gruplarının iktidarı ele geçirmek amaçları değildir, amaçları isteklerini iktidarı etkileyerek elde etmektir. Bu genel görüş değişim geçirmektedir, çünkü ülkemizde baskı grupları iktidarı ele geçirmek amacını taşıyorlar ve bu amaçla İzmir Ticaret Odası Başkanı siyasi parti kurmayı düşündüklerini beyan etmiştir.

Ekrem DEMİRTAŞ bu düşüncenin nedenini şöyle açıklıyor; “Biz meslek odaları siyasetçilere, hükümetlere plan ve proje, öneri götüren, karşılıksız danışmanlık yapan kuruluşlarız. Ancak kuruluşlar bizi dikkate almıyor. Meslek kuruluşları biraraya gelip parti kurabilir. Bugün İzmir Ticaret Odası çatısı altında hangi siyasi partiye oy verileceği bilinmiyor. Bütün yenilikler Ege’den çıkar ama bu hareketi Türkiye’den çıkarmalıyız. Bu

akımı, düşüncüyü elinde tutanlar artarak Türkiye'ye yayılmalıdır. Yeni Parti kurulmalıdır. Biz bilim adamlarıyla çalışıyoruz ve daha bilgiliyiz. İş adamları mevcut partiler içinde çoğunluk değiller ve sistemi belirleyemiyorlar bu nedenle parti kurarak sistemi belirlemeliyiz. Siyaset bir uzlaşma sanatıdır. Türkiye'de yenilikçi bir hareketi başlatacak lider eksikliği vardır. Yenilikçi hareket kalkınma stratejileriyle ortaya çıkması gereklidir. Mevcut siyasi partiler kendini yenilemedikçe bu parti kurulur. Bu partide sadece işverenler olmayacak. Günümüzde üretimi, istihdam ve gelir dağılımını, büyüme hızını ülke siyasetinin temeline oturtular.(Anadolu Ajansı Muhabiri Zehra Uğur'un notlarından Eylül - 1995)

Mevcut siyasi partiler görevlerini tam anlamıyla yerine getiremediklerinden toplumdaki diğer aktörler, baskı grubu özelliği taşıyalar bile aktif siyasete katılmayı düşünmektedirler. Bu şekilde etkili olabileceklerini ve toplumun refahını sağlayabileceklerini kanısındadırlar.

Devlet işleyişi ve oluşunda baskı gruplarının statüsünü ve rolünü aşağıdaki gibi belirtebiliriz:

Baskı grupları, üyelerinin çıkarlarını korumak için hiçbir özveriden kaçınmamaktadır. Baskı grupları temsil ettikleri çıkarları savunma çabaları sırasında devlet mekanizmasını bu konularda aydınlatmakla kamu hizmetini de yapmaktadır.³⁴ Baskı grupları, çıkarlarını ve isteklerini gerçekleştirmek için yaptığı çalışmalarla yönetime katılmaktadır. Bu şekilde de halkın yönetime katılımı belli ölçüde gerçekleşmektedir.

Baskı grupları; * Ortak MADDİ EKONOMİK ÇIKARLAR etrafında birleşen baskı grupları:

³⁴ ABADAN, Nermi. "Devlet İdaresinde Menfaat Gruplarının Rolü". Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi, Cilt: XIV Mart, 1959 No:1, s.241.

* İşveren Kuruluşları; Ticaret odaları, sanayi odaları, işveren sendikaları, büyük şirketler.

* İşçi Kuruluşları; Sendikalar, sendika konfederasyonları.

* Tarım sektörü; Çiftçi birlikleri, tarım kooperatifleri, ziraat odaları.

* Memur Sendikaları.

* Esnaf Kuruluşları.

* Tüketici Kooperatifleri.

* Meslek Kuruluşları; Barolar, tabip odaları, mühendis odaları, mimar odaları vd.

* Ortak TUTUMLAR (FİKİR-DEĞER) etrafında birleşen baskı grupları:

* İnsan Hakları Derneği.

* Kadın Dayanışma Derneği.

* Doğal Hayatı Koruma Derneği.

* Helsinki Yurttaşlar Derneği vd.³⁵

Baskı gruplarının işlevlerini belirtmek istersek; Baskı grupları bulundukları örgütün dileklerinin düzenli bir biçimde belirlenmesini ve siyasal sistemin kurallarına uygun olarak ifadelendirilmesini sağlar. Baskı grupları, toplumda beliren isteklerin alıcılığı işlevini yerine getirerek bir kürsü olmaktadır. Baskı grupları kendi uzmanlık ve bilgi alanlarında örgütlendikleri ve çalıştıkları için yeni talepler getirmektedirler. Baskı grupları kendi uzmanlık ve ilgi alanlarında örgütlendikleri ve çalıştıkları için yeni talepler geliştirmektedirler. Baskı grupları örgütlü bir uyum aracı olmaktadır ancak çıkarlarına ters gelen durumlarda uyumsuzluk yaratabilmektedir.³⁶

Baskı grupları iktidarı etkileyerek isteklerini gerçekleştirmektedirler. Etkileme ve baskı yöntemleri ise; * İkna yoluyla, * Tehdit yoluyla, * Para vererek, -Siyasal partilere veya adaylara para yardımı yapılması- Rüşvet verilmesi. * Hükümet faaliyetlerinin baltalanması (sabotaj) * Doğrudan hareket (grev yapılması) * Kamuoyunu etkilemeye çalışırlar, demokratik toplumlarda önemli olan kamuoyunda yapılan propaganda ile istenilen yönde yönlendirilir ve haklı oldukları kanısı yaygınlaşır. Bu şekilde de etkin olan

³⁵ KAPANİ, Münci, Politika Bilimine Giriş, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları No:371, Ankara-1975, s.150-151. DAVER, Bülent, Siyasal Bilime Giriş, Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları No:251, Ankara-1968, s.220-221. ERYILMAZ, Bilal, Bürokrasi, İzmir-1993, s.99. KİŞLALI, Ahmet Taner, Siyaset Bilimi, Ankara-1990, s.224.

³⁶ ÇAM, Esat, Siyaset Bilimine Giriş, İstanbul-1987, s.222-225.

kamuoyunun desteğiyle siyasal iktidara baskının gücü artar. Kamuoyunu etkilemek için basın ve yayın yoluyla propaganda kullanılmaktadır.³⁷

III.SİVİL TOPLUM KURULUŞU OLAN ve BASKI GRUBU NİTELİĞİNDEKİ KAMU KURUMU NİTELİĞİNDEKİ MESLEK KURULUŞLARI

Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, hizmet yönünden yerinden yönetim kuruluşlarıdır. Mesleklerine uygun olarak, belirli kamu hizmetlerini gerçekleştirmek için oluşturulmuş özerk kuruluşlardır. Bu şekilde devletin görevleri azalacaktır ve uzman kişiler görevlerini yapacaktır. Uzman kişiler hizmet sunduğu için, idari ve mali özerk kuruluşlar olduklarından hizmetlerde etkinlik sağlanır.

Yerel kamu hizmetini gerçekleştiren birim yerel halk ile iletişim halindedir. Talep eden ile sunan kişiler etkileşim halindedir bu durum etkinliği ve insanların sorumluluklarını bilip yönetime katılımınıda arttırmaktadır.

Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları Anayasanın 135.maddesinde düzenlenmiştir. Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ve üst kuruluşları; belli bir mesleğe mensup olanların ortak ihtiyaçlarını karşılamak, mesleki faaliyetlerini kolaylaştırmak, mesleğin genel menfaatlere uygun olarak gelişmesini sağlamak, meslek mensuplarının birbirleri ile ve halk ile olan ilişkilerinde dürüstlüğü ve güveni hakim kılmak üzere meslek disiplini ve ahlakını korumak amacı ile kanunla kurulan ve organları kendi üyeleri tarafından kanunda gösterilen usullere göre yargı gözetimi altında, gizli oyla seçilen kamu tüzelkişilikleridir.

Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları;* Ticaret odaları, * Sanayi odaları, *Ticaret borsaları, * Tabib odaları, * Eczacı odaları, * Mimar odaları, *Mühendis odaları, *Veteriner Hekim odaları, * Ziraat odaları, * Esnaf ve Sanatkar odaları, * Barolar bu tür kuruluşlardır.

Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları belirli bir meslek grubundaki kişilerden oluşur. Kişi ilgili olduğu meslek kuruluşuna üye olmadan mesleğini yapamaz.

³⁷ DAVER,Bülent, a.g.e. s.222-223. KAPANİ,Münci, a.g.e. s.154-157.

Bir avukat baroya, bir mimar mimarlar odasına, bir eczacı eczacılar odasına vd. üye olmadan çalışamaz.

Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, kuruluş amaçları dışında faaliyet gösteremezler. Siyasi faaliyette bulunamazlar. Siyasi partiler, sendikalar ve derneklerle ortak hareket edemezler.

Siyasi partiler, sendikalar ve sendika üst kuruluşları; meslek kuruluşlarının ve üst kuruluşları organlarının seçiminde aday gösteremezler ve belirli adayların leh veya aleyhlerinde faaliyette bulunamazlar ve propaganda yapamazlar.

Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, idari vesayet kapsamında devletin idari ve mali denetimine tabidir.

Amaçları dışında faaliyet gösteren ve siyasetle uğraşan meslek kuruluşlarının sorumlu organlarının görevine mahkeme kararı ile son verilir ve yerlerine yenileri seçtirilir.

Mahallin en büyük mülki amiri, kanunda belirtilen durumlarda, gecikmesinde sakınca bulunan hallerde bu organları geçici olarak görevden alabilir. Görevden uzaklaştırma kararı, üç gün içinde mahkemeye bildirilir. Mahkeme görevden uzaklaştırma kararının yerinde olup olmadığına en geç on gün içinde karar verir.

Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, il, bölge ve ulusal düzeyde olmak üzere aşamalı biçimde örgütlenirler. Meslek kuruluşları, kamu otoriteleri önünde mesleği temsil etmektedirler. Kamu otoriteleri, belli bir mesleği ilgilendiren sorunlar ve kararlarda ilgili meslek kuruluşunun görüşünü alırlar. Böylece meslek kuruluşları siyasal ve idari kararlar üzerinde etkili olurlar.³⁸

³⁸ ÖRNEK, Acar, Kamu Yönetimi, İstanbul-1991, s.161.

A. TİCARET ve SANAYİ ODALARI

8 Mart 1950 tarihli 5590 sayılı yasa ile ticaret ve sanayi odaları düzenlenmiştir. Ticaret ve sanayi odası olarak örgütlenebildikleri gibi ticaret odası ve sanayi odası olarak ayrı ayrı örgütlenebilirler.

Ticaret ve sanayi odaları; üyelerinin ortak ihtiyaçlarını karşılamak, mesleki faaliyetlerini kolaylaştırmak, mesleğin genel yararlarına uygun olarak gelişmesini sağlamak, üyelerinin birbirleriyle ve halk ile olan ilişkilerinde dürüstlüğü ve güveni hakim kılmak üzere meslek disiplini, ahlak ve karşılıklı yardımlaşmayı korumak ve bu kanunda belirtilen hizmetleri yapmak amacıyla kurulan kamu kurumu niteliğinde tüzelkişiliğe sahip meslek kuruluşlarıdır.(5590, md. 1)

Ticaret ve sanayi odaları, aynı iş kolunda çalışan insanların ortak ihtiyaçlarını karşılamak, isteklerini gerçekleştirmek amacıyla ve yaşanan sorunların çözümünde etkili olabilmek için örgütlenerek, birlik oluşturarak başarıya ulaşma çabasının ürünüdür. Örgütlü bir toplum olmak için önemli bir adımdır.

Ticaret ve sanayi odası, oda kurulması istenen yerdeki ticaret siciline kayıtlı tüccar ve sanayicilerin %51'inin yazılı isteği üzerine Sanayi ve Ticaret Bakanlığının izniyle kurulur. Ticaret ve sanayi odasının kurulması isteğini en az 100 sanayici ve tüccar tarafından yapılması şartı vardır. (5590, md. 2)

Ticaret ve Sanayi odalarının görevleri arasında yer alan;

- * Ticaret ve sanayiye ait her türlü incelemeleri yapmak, bölgeleri içindeki iktisadi, ticari ve sanayi faaliyetlerine ait endeks ve istatistikleri yapmak, başlıca maddelerin piyasa fiyatlarını takip ve kaydetmek ve bu bilgileri yaymak.

- * Mesleki faaliyetlere ilişkin yasal düzenlemeler hakkında bakanlıklara, il yönetimlerine ve belediyelere öneri ve dileklerde bulunmak. Bu görev sanayi ve ticaret odalarının yerel siyaseti etkilemelerine olanak sağlamaktadır.

- * Ticaret ve sanayi ile uğraşanlar için uyulması zorunlu mesleki kararlar almak. (5590, md. 5)

Ticaret ve sanayi odalarının uzman kadroları bulunmaktadır. Kendi alanlarındaki tüm gelişmeleri takip etmektedirler ve ilgili konularda bilgi birikimlerini belediyelere aktarmaktadırlar.

Ticaret ve Sanayi Odalarının Organları; * Meslek Komiteleri, * Meclis, *Yönetim Kurulu.

Odaların gelirleri; * Kayıt ücreti, * Yıllık aidat, * İlave edilen aidat, * Yapılan hizmetler karşılığı ücretler, * Vesika harçları, * Yayın gelirleri, * Bağış ve yardımlar, *Benzer(misil) zamlar, * Para cezaları, * İştirakler karı, * Diğer gelirler.(5590, md.24)

B. TİCARET BORSALARI

Ticaret Borsaları 8 Mart 1950 tarihli 5590 sayılı yasa ile düzenlenmiştir. Bu yasanın 32.maddesinden itibaren var olan hükümlerle düzenlenmiştir. Borsa işlemlerinin kuralları, katılması zorunlu kişiler ve uygulamalar belirtilmiştir.

Ticaret Borsaları, kanunda yazılı esaslar dairesinde borsaya dahil maddelerin alım ve satımı ve fiyatlarının tesbit ve ilanı işleriyle meşgul olmak üzere kurulan tüzel kişiliğe sahip kamu kurumlarıdır.(5590, md. 32)

Ticaret borsaları ticari ihtiyaçların gerekli kıldığı yerlerde Sanayi ve Ticaret Bakanlığınca kurulur. İl borsalarının çalışma alanı bulundukları il (o il içindeki ilçe borsalarının çalışma alanları hariç), ilçe borsalarının çalışma alanı ise ilçe sınırlarıdır. Borsalar çalışma alanları içinde meclislerin kararı ile şubeler açabilirler.(5590, md. 33)

Ticaret Borsalarının görevleri içinde bulunan;

* Borsaya dahil maddelerin her günkü fiyatlarını usulü içersinde, tespit ve ilan etmek.

* Alıcı ve satıcının teslim ve teslim edilen şeyi tekrar teslim almak, verilmiş borcunu ödenmesi görevini, her tipin asgari özelliklerini ve vasıflarını ve işlemlerin tasfiye şartlarıyla fiyatlar üzerine tesir eden şartları, anlaşmazlık halinde isteğe bağlı sağlamlaştırma(tahkim) usullerini gösteren ve Türkiye Ticaret ve Sanayi Odaları ve Ticaret Borsaları Birliğinin onayıyla tekemmül eden genel temel ve hükümler oluşturmak. (5590, md. 34)

Ticaret Borsalarının organları: * Meslek Komiteleri, * Meclis, * Yönetim Kurulu.

Borsanın gelirleri şunlardır: * Kayıt ücreti, * Yıllık aidat, * İşlemi sicile geçirme ücreti, * Yapılan hizmetler karşılığı ücretler, * Vesika harçları, * Yayın gelirleri, *Bağış ve yardımlar, * Para cezaları, * Benzer(misil) zamlar, * Türlü gelirler, * Borsalarda ajanlık ücreti olarak alınan paralardan artanlar.(5590, md. 55)

C. ECZACI ODALARI

Eczacı odaları, 6643 sayılı 25 Ocak 1956 tarihli Türk Eczacılar Birliği Kanunu ile düzenlenmiştir. Diğer odalar gibi o mesleği yapan kişilerin kayıtlarının zorunlu olduğu kuruluşlardır. Eczacıların sorunlarının çözümünde etkili olmaktadır, isteklerinin ve ihtiyaçlarının gerçekleşmesinde örgütlü olarak çalışırlar.

Eczacı odaları, kuruluş amaçları ve kanunda belirtilenler dışında hiçbir faaliyet gösteremezler, kendilerine kanunla verilen görevlerin yerine getirilmesi ile ilgili olmayan toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleyemezler; siyasetle uğraşamazlar siyasi partiler, sendikalar ve derneklerle ortak hareket edemezler, bunlara maddi yardım yapamazlar, bu kurumlardan yardım alamazlar, milletvekili ve yerel yönetimlerin seçimlerinde herhangi bir aday veya grubu destekleyemezler. (6643, md. 3)

Sınırları içinde en az yüzelli eczacı bulunan her ilde bir eczacı odası kurulur. Odalar kuruluşlarını Türk Eczacılar Birliği Merkez Heyeti aracılığı ile Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığına bildirmekle tüzel kişilik kazanırlar. Yeni kurulacak odaların kurucu üyeleri Türk Eczacılar Birliği Merkez Heyetince atanır. Yeni kurulan odalar en geç üç ay içinde organlarını seçimini yapar.(6643, md. 5)

Eczacı odalarının organları; * Genel Heyet, * Yönetim Heyeti, * Şeref Divanı.

31 ilde eczacı odası bulunmaktadır.

Eczacı odalarının gelirleri: * Miktarları ve ödeneceği tarihleri büyük kongrece kararlaştırılan üye kayıt ücreti ve yıllık aidatlar. Bu miktarlar Bakanlar Kurulu kararıyla üç katına artırılabilir. * Bağışlar, yardımlar, yayın gelirleri ve sosyal faaliyetlerden elde edilecek gelirler. * Şeref divanınca verilenler ve bu kanunun sekizinci maddesi gereğince alınacak para cezaları. * Gelirleri giderlerini karşılamayan odalara merkez heyetince yapılacak yardımlar.(6643, md. 54)

D. ZİRAAT ODALARI

Ziraat Odaları, 6964 sayılı 6 Mayıs 1957 tarihli Ziraat Odaları ve Ziraat Odaları Birliği Kanunu ile düzenlenmiştir.

Ziraat odaları tarım sektörünün her alanda genel yararlarına uygun olarak gelişmesine ve devletin tarımsal plan ve programlarının gerçekleşmesine yardımcı olmak, çiftçilerin ortak ihtiyaçlarını karşılamak, mesleki faaliyetlerini kolaylaştırmak, tarımda iş, mesleki disiplin ve ahlakı ile birliğini korumak, çiftçilerin birbirleriyle ve halk ile olan ilişkilerinde dürüstlüğü ve güveni hakim kılmak amacıyla kurulan tüzel kişiliğe sahip kamu kurumu niteliğinde meslek kuruluşlarıdır. (6964, md. 1)

Ziraat odalarının çalışma alanları kanunla sınırlandırılmıştır. Kuruluş amaçları ve kanunda belirtilenler dışında hiçbir faaliyet gösteremezler; kendilerine kanunla verilen görevlerin yerine getirilmesiyle ilgili olmayan toplantı yapamaz, gösteri yürüyüşü düzenleyemezler; siyasetle uğraşamazlar, siyasi partiler, sendikalar ve derneklerle ortak hareket edemezler, siyasi partilere maddi yardım yapamazlar, onlardan maddi yardım alamazlar, onlarla siyasi ilişki ve işbirliği içinde bulunamazlar, milletvekili ve yerel yönetimler ile mahalle muhtarlıkları ve ihtiyar heyetleri seçimlerinde herhangi bir aday veya grubu destekleyemezler. (6964, md. 2)

Ziraat odalarının organları; * Oda genel heyeti, * Oda meclisi, * Oda yönetim heyeti.

Her il ve ilçede ziraat odası vardır.

Ziraat odalarının gelirleri; * Giriş ücreti, * Yıllık aidat, * Yayın gelirleri, *Bağışlar ve yardımlar, * Para cezaları, * Kuruluş ve katılımlardan elde edilecek karlar, *Ziraat sergilerindeki giriş ücretinden sağlanan hasılat, * Odalar birliğinden yapılacak yardım.(6964, md. 19)

E. VETERİNER HEKİM ODALARI

Veteriner Hekim odaları 6343 sayılı 9 Mart 1954 tarihli, ‘ Veteriner Hekimliği Mesleğinin İcrasına, Türk Vereriner Birliği ile Odaların Teşekkül Tarzına ve Göreceği İşlere Dair Kanun’ ile düzenlenmiştir. Veterinerlerin mesleklerini yapabilmeleri için veteriner hekim odalarına üye olmaları zorunludur.

Sınırları içinde en az 30 veteriner hekim bulunan her il merkezinde veya komşu iller birleştirilmek suretiyle en az 30 veteriner hekim bulunan bölgede merkez konseyinin kararıyla veteriner hekim odaları kurulur. (6343, md. 13)

Veteriner hekim odaları, kuruluş amaçları ve kanunda belirtilenler dışında hiçbir faaliyet gösteremezler, kendilerine kanunla verilen görevlerin yerine getirilmesiyle ilgili olmayan toplantı yapamaz, gösteri yürüyüşü düzenleyemezler, siyasetle uğraşamazlar, siyasi partiler, sendikalar ve derneklerle ortak hareket edemezler, siyasi partilere maddi yardım yapamazlar, onlardan maddi yardım alamazlar, onlarla siyasi ilişki yapamaz ve işbirliği içinde bulunamazlar. Milletvekili ve yerel yönetimlerin seçimlerinde herhangi bir aday veya grubu destekleyemezler.(6343, md. 14)

Veteriner hekim odaları organları; * Genel Heyet, * Yönetim Heyeti, * Hesap kontrolerleri, * Şeref Divanı.

Veteriner hekim odalarının gelirleri: * Giriş aidatı, * Yıllık aidat, (Giriş ve yıllık aidat miktarları Büyük Kongre tarafından belirlenir.) * Her türlü mesleki faaliyetler ile düzenlenecek eşya piyangosu ve yayınlardan sağlanacak gelirler ve her çeşit bağışlar, *Oda şeref divanları kararlarıyla kararlaştırılıp tahsil edilen para cezaları, * Merkez konseyi yardımları. (6343, md. 19)

Veteriner hekim odaları, büyük kongrenin belirlediği hadler dahilinde yıllık gelirlerinden bir kısmını merkez konseyine göndermeye mecburdur.Bu had, oda yıllık gelirinin % 30’undan fazla olamaz. (6343, md. 21)

F. MİMAR VE MÜHENDİS ODALARI

Mimar ve Mühendis odaları 6235 sayılı 27 Ocak 1954 tarihli, 'Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Kanunu' ile düzenlenmiştir. Mühendis ve mimarların mesleklerini icra edebilmeleri için ait oldukları odaya üye olmaları zorunluluğu vardır. Odaların mesleki sorunlara çözüm getirmesi ve mesleki sorunlar karşısında birliği sağlanmasında yönlendirici olması gerekir.

Gerekli görülen yerlerde Birlik Genel Heyeti kararıyla Türk Mühendis ve Mimar Odaları açılabilir. Her uzmanlık şubesi yalnız bir oda açar. Uzmanlık ve çalışma alanları ayrı olan mühendis ve mimarlar, ancak uzman ve çalışma konularının ait olduğu odaya kaydolurlar. (6235, md. 13 ve 14)

Odalarda esas üye olabilmek için Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olmak ve Türkiye sınırları içinde meslek ve sanatlarını icraya kanunen yetkili olmak şarttır. (6235, md.15)

Odalar ve organları, kuruluş amaçları ve Kanunda belirtilenler dışında hiçbir faaliyet gösteremezler; kendilerine kanunla verilen görevlerin yerine getirilmesiyle ilgili olmayan toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleyemezler, siyasetle uğraşamazlar, siyasi partiler, sendikalar ve derneklerle ortak hareket edemezler, siyasi partilere maddi yardım yapamazlar, onlarla siyasi ilişki ve işbirliği içinde bulunamazlar, milletvekilleri ve yerel yönetimlerin seçimlerinde belli adayları destekleyemezler. (6235, md. 19)

Mimar ve mühendis odalarının organları: * Oda Genel Kurulu, * Oda Yönetim heyeti, * Oda Şeref Divanı.

Odaların gelirleri: * Üyeleri deftere kaydetme ücreti. * Üye yıllık aidatı. * Hizmet karşılığı alınan ücretler. * Vesika ücretleri. * Yayınların hasılatı. * Bağış ve yardımlar. * Para cezaları. * Ortaklıklardan ileri gelen karlar. * Mesleki yarışmalarda derece ve mansiyon alanlarla jüriye üye seçilenlerin alacakları paraların yüzde beşleri. *Çeşitli gelirler. (6235, md. 32)

TMMOB bünyesindeki odalar; * Elektrik Mühendisleri Odası, * Fizik Mühendisleri Odası, * Gemi Mühendisleri Odası, * Gemi Makine ve İşletme Mühendisleri Odası, * Harita Kadastro Mühendisleri Odası, * İç Mimarlar Odası, * İnşaat Mühendisleri Odası, * Jeoloji Mühendisleri Odası, * Kimya Mühendisleri Odası, * Maden Mühendisleri Odası, * Makine Mühendisleri Odası, * Metalurji Mühendisleri Odası, * Mimarlar Odası, * Orman Mühendisleri Odası, * Petrol Mühendisleri Odası, * Şehir Planlama Mimar ve Mühendisleri Odası, * Ziraat Mühendisleri Odası, * Jeofizik Mühendisleri Odası.

G. TABİP ODALARI

Tabip odaları 6023 sayılı 23 Ocak 1953 tarihli, 'Türk Tabipleri Birliği Kanunu' ile düzenlenmiştir. Doktorlar mesleklerini icra edebilmek için odaya kayıtlı olmak zorundadır. Odalar mesleki sorunların çözümünde ortak karar almayı ve hareket etmeyi sağlar, bu şekilde etkili kararlar alınabilir.

Sınırları içinde tabip odalarına kayıtlı en az ikiyüz doktor bulunan her ilde bir tabip odası kurulur.

Sınırları içinde oda kurmak için yeter sayıda doktor bulunmayan illerdeki doktorların hangi illerdeki doktorlarla birleştirilerek yeni bir oda kurulacağı ve merkezin hangi il olacağı veya bu gibi illerdeki doktorların hangi il tabip odalarına bağlanacağı, ülkenin coğrafi ulaşım durumları ile doktorların toplu olarak bulundukları iller göz önüne alınarak Türk Tabipleri Birliği Merkez Konseyinin önerisi üzerine Büyük Kongrece kararlaştırılır.

Odalar, kuruluşlarını Türk Tabipleri Birliği Merkez Konseyi aracılığıyla Sosyal ve Yardım Bakanlığına bildirmekle tüzelkişilik kazanırlar. Yeni kurulan odalar en geç üç ay içinde organ seçimini yaparlar. (6023, md. 6)

Tabip odalarının organları; * Genel Kurul, * Yönetim Heyeti, * Şeref Divanı.

Tabip odalarının gelirleri: * Miktarları ve ödeneceği tarihleri Büyük Kongrece kararlaştırılan (.....) liradan az (.....) liradan fazla olmayan üye kayıt ücreti ile yıllık aidatlar. Bu miktarlar Bakanlar Kurulu kararıyla üç katına kadar artırılabilirler. *Bağışlar, yayın gelirleri, sosyal faaliyetlerden elde edilecek gelirler. * Şeref divanınca verilenler ile

genel kurul toplantılarına mazeretsiz olarak katılmayanlardan alınacak para cezaları. *Gerektiğinde Merkez Konseyince yapılacak yardımlar. * Diğer çeşitli gelirler. (6023, md: 8)

H. BAROLAR

Barolar 1136 sayılı 19.3.1969 tarihli, 'Avukatlık Kanunu' ile düzenlenmiştir. Bu kanunda avukatlar ile ilgili hükümler vardır. Avukatlar stajyerliklerinden itibaren baroya bağlıdırlar. Avukat olabilmek için baronun staj bitim belgesini onaylaması gerekir. Diğer kamu kurumu niteliğindeki kamu kuruluşlarında olduğu gibi avukatlarında baroya üye olma zorunluluğu vardır.

Barolar 1136 sayılı Kanunda yazılı esaslar uyarınca avukatlık mesleğine mensup olanların, ortak ihtiyaçlarını karşılamak, mesleki çalışmalarını kolaylaştırmak, avukatlık mesleğinin genel yararlarına uygun olarak gelişmesini sağlamak, meslek mensuplarının birbirleri ile ve iş sahipleri ile olan ilişkilerinde dürüstlüğü ve güveni hakim kılmak üzere meslek disiplini ve ahlakını korumak amacı ile kurulan tüzelkişiliğe sahip kamu kurumu niteliğinde meslek kuruluşlarıdır.

Barolar, kuruluş amaçları ve Kanunda belirtilenler dışında hiçbir faaliyet gösteremezler, kendilerine kanunla verilen görevlerin yerine getirilmesiyle ilgili olmayan toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleyemezler, siyasetle uğraşamazlar, siyasi partiler, sendikalar ve derneklerle ortak hareket edemezler, siyasi partilere maddi yardım yapamazlar, onlarla siyasi ilişki ve işbirliği içinde bulunamazlar, milletvekili ve yerel yönetimlerin seçimlerinde belli adayları destekleyemezler. (1136, md. 76)

Bölgesi içinde en az onbeş avukat bulunan her il merkezinde bir baro kurulur. Baro kurulmayan yerlerin en yakın baroya bağlanmasına veya bunların birleştirilerek bir baro kurulmasına ve merkezlerin belirtilmesine Türkiye Barolar Birliği karar verir. Barolar, kuruluşlarını Türkiye Barolar Birliğine bildirirler. Türkiye Barolar Birliği de keyfiyeti derhal Adalet Bakanlığına bildirir ve barolar bu bildirme ile tüzelkişilik kazanırlar. (1136, md. 77)

Baroların organları; * Baro genel kurulu. * Baro yönetim kurulu. * Baro başkanlığı. * Baro başkanlık divanı. * Baro disiplin kurulu. * Baro denetleme kurulu.

I. ESNAF VE SANATKAR ODALARI

Esnaf ve Sanatkar Odaları, 17.7.1964 tarihli 507 sayılı 'Esnaf ve Küçük Sanatkarlar Kanunu' ile düzenlenmiştir. Esnaf ve sanatkar mesleğine sahip olanların üye olması zorunlu olan örgütlenmiş bir kuruluştur. Sorunların ve problemlerin çözümlenmesinde ortak karar ve eylemlerin oluşturulması sağlanmaktadır.

Esnaf ve sanat sahipleriyle bunların yanlarında çalışanların ortak ihtiyaçlarını karşılamak, mesleki çalışmalarını kolaylaştırmak, mesleğin genel yararlarına uygun olarak gelişmesini sağlamak, meslek mensuplarının birbirleriyle ve halk ile olan ilişkilerinde dürüstlüğü ve güveni hakim kılmak üzere meslek disiplini ve ahlakını amacıyla kurulan kamu kurumu niteliğinde tüzelkişiliğe sahip meslek kuruluşlarına Esnaf ve Sanatkar Odaları denir. (507, md. 1)

507 sayılı Kanunun kapsamında olan meslekler; İster gezici olsun, ister bir dükkanda veya bir sokağın belli yerinde sabit bulunsunlar, ticareti sermayesi ile birlikte vücut çalışmalarına dayanan ve geliri o yer gelenek ve teamülüne nazaran tacir niteliğini kazanmasını gerektirmeyecek miktarda sınırlı olan ve bu bakımdan ticaret sicili ve dolayısıyla ticaret ve sanayi odasına kayıtları gerekmeyen, aynı niteliğe (sermaye unsuru olsun, olmasın) sahip olmakla beraber, ayrıca çalıştığı sanat, meslek ve hizmet kolunda bilgi, görgü ve ihtisasını değerlendiren hizmet, meslek ve sanat sahipleriyle bunların yanlarında çalışanlar ve geçimini sınırlı olarak kamyonculuk, otomobilcilik ve şoförlükle temin eden kimselerin yukarıdaki paragrafta belirtilen amaçlarla kuracakları odalar bu kanun hükümlerine tabidir. (507, md. 2)

Esnaf ve sanatkar odaları, oda kurulması istenen yerde çalışmakta olan, sanat, hizmet, meslek sahipleri ile esnaftan en az 200 kişinin isteği ve Bakanlığın izni ile kurulur. (507, md. 3)

Esnaf ve sanatkar odaları bulundukları ilçe sınırlarında çalışırlar. Büyükşehir il merkezinde kurulan odaların çalışma alanları büyükkente dahil ilçelerin sınırlarıdır. Aynı bölgede ve aynı konuda birden fazla oda kurulamaz. Odalar çalışma bölgeleri içinde şubeler ve irtibat büroları kurabilirler. (507, md. 4)

Esnaf ve Sanatkar Siciline kayıtlı esnaf ve sanatkarlar çalışma bölgesi içindeki ilgili odaya kayıt olmak zorundadır. Kayıt zorunluluğunu bir ay içinde yerine getirmeyenler, sicile kayıt tarihinden geçerli olmak üzere doğrudan doğruya kaydedilirler. Esnaf ve sanatkar odasına kayıtlı olanlar, ticaret, sanayi veya deniz ticaret odalarına kaydedilemezler, ticaret, sanayi veya deniz ticaret odalarına kayıtlı bulunanlarda esnaf ve sanatkar odasına kayıt edilemezler. (507, md. 5) Esnaf ve sanatkar odalarının organları; * Genel Kurul, * Yönetim Kurulu, *Denetim Kurulu.

Esnaf ve sanatkar odalarının gelirleri: * Kayıt ücreti ve yıllık aidat. *Düzenlenecek ve onanacak vesikalar için alınacak ücretler. * Para cezaları. * Yayın gelirleri. * Bağış ve yardımlar. * Sınav harçları. * Oda amacının gerçekleşmesini sağlamak için kurulacak kurumlar geliri. * Dernek için düzenlenecek müsamere ve benzeri gösterilerin gelirleri. * Üyelerinin yararlanılmasına ayrılacak ihtiyaç maddesi dolayısıyla elde edilecek hizmet karşılıkları. (507, md. 36)

Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları sivil toplum örgütleridir ve ortak maddi - ekonomik çıkarlar etrafında birleşen baskı grubu niteliği taşımaktadır. Profesyonellerden oluşan odalar, yetkin oldukları alanlarda yerel ve merkezi yönetimlere bilgi aktararak katkıda bulunmaktadır. Merkezi yönetimi ulus düzeyindeki örgütlenme biçimleri olan, Birlikler ile etkilemektedirler. Alanlarında uzman olan bu kişilerin yönetim birimlerine tecrübelerini aktarmalarıyla, alternatif fikirler üretmeleriyle etkin yönetim gerçekleşecektir. Bu örgütlerin siyasetle uğraşmalarının engellenmesi, baskı grubu olma özelliklerinin bir gereğidir. Siyasi partiler gibi iktidarı ele geçirme gayreti içinde değildirler. İktidarı yönlendirme çabaları vardır, bu şekilde yönetime katılırlar. Böyle bir sınırlamanın olmasının yararlı olduğu kanısındayım çünkü baskı grubu niteliklerini kaybedeceklerdir, siyasette aktif olmakla politik çıkarlar etrafında birleşeceklerdir ve sistem içinde bu işlevi gören siyasi partiler zaten vardır. Örgütlenmiş siyasal güçler olan siyasi partiler ile baskı gruplarının birbirinden farklı işlevleri vardır. Baskı grupları siyasetle uğraştıklarında siyasi parti özelliğini taşıyacaklardır bununla beraber siyasal yaşamda tek tip siyasal güç var olacaktır.

IV. KAMU KURUMU NİTELİĞİNDEKİ MESLEK KURULUŞLARININ BASKI GRUBU NİTELİĞİ

Baskı grupları ortak çıkarlar etrafında birleşen ve çıkarları doğrultusunda çalışan örgütlerdir. Baskı grubu niteliğinde olan kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, mesleki çıkarları ve yararları gözetken, bu yönde faaliyet gösteren kuruluşlardır.

Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, isteklerini gerçekleştirmek için yönetime baskı yaparak ve istekleri doğrultusunda yönlendirerek amaçlarına ulaşırlar. Yerel yönetim karar organlarını, başkan ve meclis, çıkarları doğrultusunda kararların alınması için baskı yaparlar. Belediye meclislerinde kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının temsilcileri bulunmaktadır ve kararların alınmasında aktif çalışmaktadırlar. Yerel yönetimler halkın yönetime katılma olanağının merkezi yönetime katılımından daha yüksek olduğu birimlerdir. Meclislerde toplumun bütün kesimlerinin temsil edilmesiyle yerel halkın çıkarları doğrultusunda kararlar alınabilir. Bu şekilde toplumdaki katmanların hepsinin söz hakkı ve kararların alınmasında etkili olabilme şansı olacaktır. Ancak belli bir grubun, odanın egemenliğinin olduğu bir mecliste ne ölçüde yerel çıkarlar gözetilir.

Belediye meclislerinde odaların hepsinin temsilcileri dengeli düzeyde bulunmalıdır. Mesleki çıkarlarını koruyan ve gerçekleştirmeye çalışan bu gruplarla toplumun tümünün istekleri gerçekleşir. Eşit haklar ve sorumluluklar altında kararlar alınır, kentin ve kentlinin yararına hizmetler gerçekleşir.

Belediye meclislerindeki kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının etkinlik derecesini gösterecek birkaç saptamayı belirtelim. Belediye meclisine seçilmiş üyelerin önemli bir kesimi esnaf odalarının temsilcileridir. Ayrıca yerel parti örgütlerinin esnaf odaları yararına belediye üzerinde etkili olmaya çalıştıkları dikkate alınır, esnaf kuruluşlarının belediye içindeki yerlerinin oldukça güçlü olduğu ortaya çıkar.³⁹

Belediye meclis üyeleri sahip oldukları mesleğin çıkarları doğrultusunda çalışmalarda bulunur. Bu şekilde meslek oda temsilcileri belediye meclis üyesi olarak etkin olmaya çalışmaktadırlar. Kamu hizmeti ve kamu yararı gözetmesi gereken yerel yönetimler bu kuruluşların etkisiyle ne ölçüde kamu yararına yönelik hizmetleri

³⁹ KAZANCI, Metin, "Belediyelerin Denetim İşlevi ve Yapısal Sorunlar", Mimarlık 77/2, s.38.

gerçekleştirebilir. Beledediye meclislerinde tüm katmanların temsilcileri olursa, konumları ve etkileri eşit düzeyde olursa optimum kararlar alınabilir.

Kentte rant oluşturma belediye meclislerinden geçen iki yolu vardır. Birincisi dernekler veya odalar halinde örgütlenmiş iş alanlarına yeni girişimcilerin katılmasını önlemek. İkincisi ise, fiyatların istenilen düzeyde tutulmasıdır.⁴⁰ Kent hizmetlerinden ilgili oldukları alana göre, Tabipler Odası, Mimarlar Odası, Mühendis Odaları, Esnaf ve Sanatkar Odası vd. gibi meslek kuruluşlarının ücret saptama yetkileri bulunmaktadır. Bu yetkileriyle de yerel yönetimleri etkilemektedirler ve bu etkinin sonuçlarını kentli de yaşamaktadır. Kamu kurumu niteliğindeki bu kuruluşlar belediye meclislerinde kendi çıkarlarına ters düşmemek şartıyla birbirlerinin çıkarlarının gerçekleşmesi konusunda işbirliği yapabilmektedirler.

Yeni girişimcilerin katılmasına engellemeye örnek olarak Eczacılar Odasının aldığı kararı belirtmek gerekirse; 30 Aralık 1993 tarihli 21804 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan “Eczane olacak yerlerin, bodrum ve asma katları hariç olmak üzere, asgari 35 m2 olması şarttır” hükmüyle İzmir’de eczane açmak isteyen bir eczacı, açacağı dükkanın minimum 35 m2 olması gereklidir. Konulan bu şart ile eczacılar 1-2 yıl süren dükkan arayışlarına girmektedirler. 35 m2 şartıyla eczanelerin artışı durdurulamakta ve fayda-gelir mevcuttaki eczacılar arasında paylaşılmaktadır.

Mühendis Odalarının durumuyla ilgili bir değerlendirme ise şöyle; Odaların içinde bulunduğu ve ilerlediği tehlikeler üç noktada belirtilmektedir. * Odaların işlevsizleştirilmesi çabaları. * 12 Eylül sonrasının en temel karakteristik özelliği olan depolitizasyon sonucu içi boşa(ıtı)lan, kimliksizleşen odalarda yönetimdeki kadrolarda yönetim destekçisi olan insanlar getirilerek bir sivil toplum niteliğini kaybetmektedir. *Oda yönetimindeki kişilerin ilerici-aydın-demokrat misyonunun özelliklerini taşınamamasıdır.⁴¹

Mimarlar Odasının bir sivil toplum örgütü niteliğinin boyutu şu şekildedir. Odanın işleyişinde önce bir merkez var, onun belirledikleri/belileyciliği var, daha sonra bireysel üyeler, üye toplulukları var. Mimarlar odasının heterojen kitle tabanının katılım sürecine

⁴⁰ TEKELİ, İlhan, “Belediyelerin ve Kent Yönetiminin Sınıfsal Yapısı”, Mimarlık 77/1, s.33.

⁴¹ KÜNARER, Arif, “TMMOB ve ‘mühendisler’in oturma ‘odalar’ı”, Birikim, Eylül-1991, s.33-34.

katılabildiği örgütlenme sağlanmalıdır. Ancak bu şekilde merkezdeki birkaç kişinin değil oda üyelerinin tümünün isteği doğrultusunda hareket edilebilir.⁴²

Sivil toplum örgütü olan odaların kuruluş amaçları arasında olan, oda üyeleri arasında birlik, bütünlük ve ortak çıkarları gözetmeği, merkeziyetçi yapıyla sağlayabileceği kuşkuludur. Yönetim sistemimizdeki merkeziyetçi yapı terkedildiği ve yerindeliğe bıraktığı ölçüde katılımcı yönetimler gerçekleştirilebilir.

Mühendislerin odaları, yalnızca mesleki olarak aynı-benzer eğitimi görmüş olmalarının dışında, pek ortak paydaları olmayan üyelerin aynı çatı altında, çok farklı öncülerin var olduğu, mücadele tarzlarını tek bir yolu kullanarak var etmeye çalıştıkları bir teşkilattır; esas itibarıyla merkezileştirilmiş, bürokratik bir 'aygıt' a dönüşmüş, dolayısıyla demokratik olmayan, adem-i merkeziyetçiliğe, katılımcılığa engel olan bir örgütlenmedir.⁴³

Bu sınırlar merkeziyetçi bir yapıya sahip olan kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının uzmanlıklarını geliştirici ve yerel yönetimlere aktarıcı etkilerinin merkezdeki birkaç kişinin yetkisinde bulunduğunu, odanın işlevsizleştirildiğini göstermektedir.

Tabip Odası benzeri demokratik kitle örgütü, meslek örgütlerinde yıllardır silinmeyen bazı önyargılar söz konusu. Böylesi örgütlerin ya mesleki ya da siyasi perspektif ikilemi ile karşı karşıya olduğu, bunun dışında bir seçeneğin var olmadığı; dolayısıyla bu ikilemde hangi tercihten yanaysanız yönetimlerin o tercih doğrultusunda birikime sahip 'kadrolar'dan oluşturulması gereğinin savunulması bugüne kadar aşamadığımız sıkıntının temel önermesi.⁴⁴

Sivil toplum örgütü olan odalar, oda yönetimindeki kişilerin siyasi düşünceleri yönünde hareket eden, üyeleriyle bütünleşemeyen, demokratik olmayan odanın yerel yönetimin demokratikleşmesine ne ölçüde katkı sağlayacağı şüphelidir.

Odalar makro açıdan görüş üreten, ekonomik politikaları iyi izleyip, hükümetlere danışmanlık yapan kurumlar olması lazım. Bu yapıya uygun 5590 say. kanunda değişiklikler yapılırsa bir iki sektör bazında teşvik edilip Türk ekonomisinde zamanla

⁴² ATAÜZ, Akın, "Bir sivil toplum örgütü olarak Mimarlar Odası", Birikim, Eylül-1991, s.21.

⁴³ KÜNARER, Arif, a.g.m. s.31.

⁴⁴ SOYER, Ata, "Türk Tabipleri Birliği'nde demokratikleşmeye bir adım daha (mı?)...", Birikim, Ekim 1990, Sayı:18, s.75.

uzman örgütler kazandırılırsa odaların artık her derde deva pozisyonlarında bitmiş olacaktır. Odalar bu günkünden çok daha etkin bir şekilde ekonomik politikalarla rehber olabilir.⁴⁵

Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları sivil toplum kuruluşlarıdır. Sivil toplum kuruluşları; * Üyelerinin katılımına olanak veren, * Merkezden, siyasal toplumdan bağımsız olan, * Toplum ya da kamu yararının ne olduğu konusunda, merkezden ayrı görüşe sahip olan birimlerdir.⁴⁶

Odaların bu özellikleri taşıyıp taşımadıklarını değerlendirmek istersek; birinci olarak üyelerinin katılımına açıktırlar. Kişinin mesleğini icra edebilmesi için odaya üye olması zorunludur. İkinci nokta ise; odalar özerk kamu kurumu niteliğinde meslek kuruluşu olduklarından merkezden bağımsızdırlar. Diğer madde de; kamu yararının ne olduğu konusunda merkezden ayrı görüşlere sahip olmaları gerekir. Meslek kuruluşları profesyonellerden oluştuğundan ve siyasetle uğraşmanlarına engel bir hüküm bulunduğu için, bilgi birikimleri doğrultusunda kamu yararı hakkında görüşlere sahiptirler ve bu yönde çalışmalarını sürdürmektedirler.

‘ Serbest piyasa koşulları’ kavramı, mevcut çevre koşullarında ‘baskı gruplarının iradesi’ olarak anlam kazanmıştır.⁴⁷ İzmir Büyükşehir bütününde, ekmek bir temel gıda maddesinin fiyatının belirlenmesinde fırıncılar odasının yararına bir karar alınmıştır. Bu çeşit kamu hizmetlerinin giderilmesinde kamu yararı doğrultusunda kararlar alınması için etkin bir yerel yönetime ihtiyaç vardır.

Sivil toplum örgütü olan odaların yerel ölçekte demokrasinin yaşanmasında etkisi büyüktür. Demokratik yerel yönetim için hem profesyonellerden oluşan meslek kuruluşlarının hem de ortak değerler etrafında oluşan derneklerin etkin olması gereklidir. Kent ölçeğinde kuvvetler ayrılığını, kararların alımında ve uygulanmasında sağlamamız önemlidir. Hizmetlerin denetlenmesi işlevini de kentlilik bilincine sahip sorumluluklarını

⁴⁵ ERTAN,Şinasi, Standard, EBSO 50.yıl Özel Sayısı Eylül 1995,s.11.

⁴⁶ KELEŞ, Ruşen, Kent ve Siyaset Üzerine Yazılar, IULA-EMME, İstanbul-1993, s.4.

⁴⁷ TOPRAK,Zerrin, “ Kent Yönetiminde Baskı Gruplarının Etkinliği, Ekmek Hizmeti için Bir Yaklaşım”, İzmir Ticaret Odası Dergisi, Yıl:63 Sayı:7 Temmuz 1990, s.17.

taşıyan kentliler üstlenecektir. Bu yapıda bir kurumsallaşmayı gerçekleştirdiğimiz düzeyde yaşanabilir kentlerde yaşayabiliriz.

Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları sivil toplum örgütleridir. Sivil toplum örgütlerinin özelliği olarak devlet faktörünün bulunmaması gerekir. Buna karşın meslek odalarının devletten yardım almaları işlevlerini kısıtlamaktadır. Ekonomik bir bağın olması gerçek anlamda baskı grubu olma özelliğini engellemektedir. Hizmetlerin belirlenme ve uygulanma aşamalarında devlet ile bağları olduğu için farklı görüşte olmaları güçleşmektedir, böylece alternatiflerin üretilmesi güçleşmektedir. Toplumun çıkarını gözetmesi gereken odalar bir yandan kendi örgütlerinin gerekleri, bir yandan devlete olan bağımlılıkları toplumda etkin olmalarını engellemektedir.

V. İZMİR KENT YÖNETİMİNE KATILIMDA BİR ÖRNEK OLAY

İZMİR RAYLI SİSTEMİ:

Günümüzde ulaşım sorunlarının çözümünde tercih edilen araç türü olan raylı sistemin, İzmir ile ilgili olarak projenin ilk adımı Haziran 1974 tarihinde, 'İzmir Ulaşım Etüdü' çalışmasıdır. Bu çalışmada İzmir'in gelecekteki ulaşım sorunları belirtilmiştir. Uzun geçmişe sahip olan raylı sistem projesi 1990'lı yıllar da İzmir'in gündeminde yer almıştır.

İzmir'in geleceği için önemli yatırım olan raylı sistem projesi ile ilgili olarak toplumun değişik kesimlerinden kişiler görüşlerini bildirerek İzmir Raylı Sisteminin en iyisi olması için konsensus sağlayarak projeyi gerçekleştirmişlerdir.

1994 yılından bu yana Raylı Sistem Projesinin gerçekleşmesi için çalışan gruplar;

- İzmir Büyük Şehir Belediyesi Danışma Kurulu ---- Meslek Odaları temsilcilerinden (Ağırlıklı olarak TMMOB birimi üyelerinden), kişi ve kuruluş temsilcilerinden oluşmaktadır.
- İzmir Büyük Şehir Belediyesi Çalışma Gubu ----Akademisyenlerden oluşmaktadır.
- İzmir 1 Numaralı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu.

Bu kamu hizmetinin gerçekleşmesi öncesinde, meslek odaları, sivil toplum kuruluşları ve diğer aktörlere bilgi verilmeden, danışılmadan projenin ihalesi yapılmıştır

ve İzmir Raylı Sistem süreci başlamıştır. Projenin kamuya tanıtımı yapıldıktan sonra aktörler sorumluluklarının bilincinde olarak fikirlerini, görüşlerini belirtmişlerdir. Bırakalım karar versinler, yapsınlar denilmemiştir. Yaşadığımız kenti ilgilendiren kararların alınmasında İzmir’li kentlilik bilincine ulaşarak, sorumlulukları ölçüsünde görevlerini yerine getirmiştir.

Raylı sistem projesi karar sürecine değinmemiz gerekirse;

Çalışma Grubu, İzmir Büyükşehir Belediyesi tarafından Üçyol-Bornova arasında inşa edilecek İzmir Raylı Sistemi’nin Konak Meydanı-Fevzi Paşa-Basmane arasında kalan ve özellikle Konak Meydanı ve Kordon Boyu Tarihse Sit Alanı içinde bulunan kısmının güzergahı, karayolu ve deniz yolu arterlerini incelemek amacıyla oluşturulmuştur. Türkiye Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma 1 No’lu Kurulu ile karşılıklı istişareler yapılarak, adı geçen Sit Alanları’nın koruma ilkeleri saptanıp, planları hazırlanacaktır.⁴⁸

İzmir Büyükşehir Belediyesince projelendirilen, ulaşım etüdüne göre planlanan 43 km uzunluğunda ve 39 istasyonu içeren İzmir Hafif Raylı Sistemi olarak projelendirilen raylı sistem ile ilgili olarak farklı görüşler belirtilmiştir. Farklılık noktaları şöyledir; * Raylı sistemin güzergahı, * Fevzi Paşa Bulvarındaki yol daralması, *Konak- Basmane arasında yeraltı geçişi-viyadükle geçiş görüşleri, *Basmane Garının bir kısmının yıkılması, * Tarihse Sit Alanı ile çatışma, olarak belirtebiliriz.

Raylı Sistem Projesi ile ilgili olarak, 1 Numaralı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu’nun aldığı kararda: İzmir İli, Konak İlçesi, Kemeraltı Semtinde bulunan, Kurulun 20.1.1994 gün ve 4841 sayılı kararıyla Tarihse Sit Alanı olarak tescil edilmiştir. Söz konusu alanda gerçekleştirilmek istenen Hafif Raylı Sisteme ilişkin İzmir 1 Numaralı Koruma Kurulunun 7.4.1995 gün ve 5785 sayılı kararı bulunmaktadır. Kararda; * Bahri Baba Parkı ve Basmane Garı arasında kolonlar üzerindeki Hafif Raylı Sistem geçişinin tarihi sit olarak korunan Konak Meydanı’nın mekansal bütünlüğünü bozucu etki yapacağı, *Gümrük Meydanı çevresindeki tescilli yapıların ve Basmane Garının algılanmasında olumsuz etki yaratacağından, ayrıca Raylı Sistemin kolon ayaklarının deleceği arkeolojik katmanların olumsuz etkileneceğinden, Bahri Baba Parkı ile Basmane Garı arasındaki Hafif Raylı Sistem geçişinin uygun olmadığı, *Konak Tarihse Sit Alanına

⁴⁸ İBŞB İzmir Sit Alanları Koruma Planı Çalışma Grubu, 24.08.1995 tarihinde yapılan toplantı için hazırlanan notlar, s.1.

ilişkin olarak hazırlanan Koruma Planının, alanın tarihselliğini, Kemeraltı Kentsel Sit Alanı ve Konak Meydanı'ndaki tescilli yapılarla bütünlüğünü kuracak şekilde yeniden incelenip, geliştirilerek kurula iletilmesi kararı alınmıştır.

Koruma Kurulunun bu kararının olması meslek odalarının ve sivil toplum kuruluşlarının etkinliğine dayanak olmuştur. Proje ile ilgili kararların tespitinde de etkili olmuştur. Koruma Kurulunun kararı ile meslek odalarının ve diğer aktörlerin kararlarının aynı yönde olması güç birliğinin oluşmasıyla etkinliği arttırmıştır.

İzmir Bahribaba, Konak Meydanı ve Kordonboyu Sit Alanlarını Koruma-Geliştirme İlke ve Esasları Master Plan Raporu hakkında, İzmir 1 Numaralı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu'nun 1.9.1995 tarihli olumsuz kararına karşı hazırlanan cevapları içeren 22.9.1995 tarihli bir rapor hazırlanmıştır.

İzmir Raylı Sistem Projesiyle ilgili olarak çalışan üç grup koordinasyon kurarak çalışmışlardır. Yapılan toplantılarla birbirlerini ikna ederek ortak fikre ulaşılmıştır.

Yerel erki elinde bulunduran yerel yöneticiler İzmir Raylı Sistem Projesiyle bu güçlerini toplumdaki diğer aktörlerle paylaşmıştır. Çünkü İzmir'deki meslek odaları, siyasi parti il örgütleri ve konuyla ilgili akademisyenler erki paylaşma taleplerinde kararlılık göstermişlerdir.

Raylı Sistem Projesi çalışmalarıyla ilgili eleştirilen noktalardan biri; 'Yetkililer, sorunlara çözüm üretirken kentlinin demokratik katılımınıda gözardı etmemeleri gerekir iken, bugüne kadar olduğu gibi projeler tamamlanıp, ihalesi yapıp, avansı ödenip, kredi faizleri işlemeye başladıktan sonra -demokrat görünmek için olsa gerek- projeleri tartışmaya açmaktadırlar. Bu yöntem raylı sistem projesinde de gözlenmektedir.'⁴⁹ Bu satırlardan da anlaşılacağı gibi artık yerel yöneticiler karar versinler, uygulansınlar düşüncesinden toplum kurtulmuştur. Yönetime aktif olarak katılmak amacıyla çalışmaktadırlar ve bu şekilde demokratik yönetim gerçekleşebilecektir.

Baskı grubu olan meslek odaları, İzmir Raylı Sistem Projesinin gerçekleşmesi içinde, baskı grubu özelliklerini göstererek yerel yönetimi etkileme yönünde mücadele vermişlerdir. Meslek odaları birlik içinde aynı doğrultuda karar vererek, bu yöndeki kararlılıklarını koruyarak ve baskı güçlerini birleştirerek etkili olmuşlardır. Oluşturdukları güç birliği etkileme derecelerini arttırmıştır.

⁴⁹ 22.06.1995, İzmir Meslek Odalarının Basın Açıklaması.

İzmir Raylı Sistem Projesinde aktörlerin zorlamasıyla yönetim gerçekleşmiştir. Projenin karar aşaması kamuya açık ve katılıma olanak vererek gerçekleşmemiştir. Raylı sistem projesi teknik bir konudur, bu konuda uzman olan odalar, kuruluşlar ve üniversitelerin ilgili bölümleri bulunmaktadır. Proje karar aşamasındayken ilgililer yapabilir kılınıp katılımı gerçekleşseydi bu şekilde İzmir ile ilgili bir yatırımın gerçekleşmesinde çok aktörlü yönetim anlayışıyla karar alınıp uygulanmış olacaktı. Buna karşın prosedür uygulanmaya başlandıktan sonra proje hakkında bilgiler verilmeye başlanmıştır. Bu aşamadan sonra meslek odaları, sivil toplum kuruluşları, siyasi parti il örgütleri bu konuda bilgilenererek İzmir için en iyi hizmetin gerçekleşmesi amacıyla fikirlerini, önerilerini belirtmişlerdir. Çağdaş bir toplum olmanın gereği olarak kişiler ve kurumlar ilgi ve bilgileri içersindeki konularda çağrı beklemeden katılmaktadırlar, raylı sistem projesinde de konu kamuoyuna yansımalarının ardından ilgililerin katılımı gerçekleşmiştir.

Yönetişim sürecinin gerçekleşmesinin getirdiği gecikme; maliyetin yükselmesine neden olmuştur. Önemli olan İzmir ile ilgili bir hizmet için aktörler yapabilir kılınarak yönetime katılmışlardır. İzmir için ortak kaygı ve endişe duyularak başarıya ulaşılmıştır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM: İZMİR BÜYÜKKENT BÜTÜNÜNDEKİ İLÇE MECLİSLERİNDE YEREL SİYASETİN OLUŞUMU

İ.İZMİR BÜYÜKKENT BÜTÜNÜNDEKİ İLÇE MECLİSLERİNDE YEREL SİYASETİN OLUŞUMUNA İLİŞKİN ARAŞTIRMASI

Yapılan alan araştırmasında; Büyük Şehir ve dokuz ilçe belediye meclis üyelerinin meslekleri sınıflandırılmıştır ve toplumdaki aktörlerin katılım düzeyi belirlenmiştir. 27 Mart 1994 - Aralık 1996 süresindeki meclis tutanakları incelenerek, meclislerde alınan kararlarda meclis üyelerinin belirleme-etkileme düzeyleri saptanmıştır. Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının yerel yönetimleri etkileme düzeyleri belirlenmeye çalışılmıştır. İzmir Büyük Kent bütününde çok aktörlü yönetim sistemine geçilme pratikleri belirlenmiştir.

MESLEKLER:

- A: Ev Hanımı. B: Emekli. C: İşçi - Sendikacı. D: Üretici Esnaf - Tüccar.
 E: Müteahhit. F: Profesyoneller(Serbest): Kamu Kurumu niteliğinde meslek kuruluşu üyelerinden oluşmaktadır.
 G: Sanayici. H: Diğer: Halkla ilişkiler uzmanı, turizmci, yönetici, modacı, ekonomist vd. oluşmaktadır.

A. KONAK BELEDİYE MECLİSİ:

Meslek	N	%	Parti	N	%
A	1	2.17	CHP	11	23.91
B	7	15.22	DSP	4	8.70
C	1	2.17	DYP	18	39.13
D	13	28.26	ANAP	12	26.09
E	1	2.17	MHP	-----	-----
F	14	30.44	BBP	-----	-----
G	5	10.87	Bağımsız	-----	-----
H	4	8.70	ÖDP	1	2.17
Toplam	46	100.00	Toplam	46	100.00

Tablo 1: Konak Belediye Meclis Üyelerinin Meslek ve Parti Dağılımı.

İzmir'in en büyük ilçe belediyesi olan Konak Belediyesi Meclis Üyelerinin; % 2.17'si ev hanımı, % 15.22'si emekli, % 2.17'si işçi sendikacı, % 28.26'sı üretici esnaf -tüccar, % 2.17'si müteahhit, % 30.44'ü profesyonel, % 10.87'si sanayicilerden, % 8.70'i diğer meslek grubu üyelerinden oluşmaktadır.

Meclisin % 30.44'ünü oluşturan profesyoneller en yüksek oranda temsil edilen kesimdir ve 9 ilçe belediye bütünündeki orandan daha yüksektir. Uzman olan bu kişiler ile meclisteki seviye yükselmiştir. Mesleklerindeki deneyimlerini aktarma şansları yüksektir ve odalarını yerel yönetimde temsil etme şansları vardır.

Üretici esnaf-tüccarlar, 9 ilçe belediye bütünündeki orandan daha düşük oran olan % 28.26 ile temsil edilmektedir. Ülkemizdeki belediye meclislerinin genel özelliği olan, en yüksek oranda temsil edilen üretici esnaf-tüccarlar, bu oran ile Konak Belediye'sinin genel yapının dışında yer almasına neden olmuştur. % 15.22 oranında temsil edilen emeklilerde 9 ilçe bütünündeki oranın altındadır. % 10.87 oranındaki sanayiciler ise 9 ilçe bütünündeki oranın yaklaşık iki katıdır. Konak Belediye meclisinde sanayiciler yüksek oranda temsil edilmektedir. Konak Belediyesinin yapacağı hizmetlerin yönlendirilmesinde etkili olabileceklerdir. Kültürpark içindeki yapılaşmanın protokolünün İzfaş ile yapılmasında Konak

Belediyesi meclisindeki güçlerinin yardımcı olduğu kanısındayım. Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları % 69.57 oranında temsil edilmektedir.

* 14.10.1994 tarihli toplantı: DSP meclis üyelerinin, Konak Belediyesi sınırları içerisindeki 2.ve 3.sınıf G.S.M.ile ilgili görev ve yetkilerin tamamen İlçe Belediyesine devri için Büyükşehir Başkanlığı nezdinde girişimde bulunmak üzere Belediye Başkanı Ahmet Sarışın'a yetki verilmesini talep eden bir önerge vermişlerdir.

İzmir kenti bütünündeki Demokratik Sol Partili meclis üyeleri bu önergeyi verme kararı alınmıştır ve önerge verilmiştir. Belediye meclis üyelerinin parti kimliklerinin verdikleri önergelere etkisinin bir göstergesidir.

* 14.11.1994 tarihli toplantı: İzmir'de ilk defa Konak Belediyesi bir kamu hizmetinin yapılmasını kamu kurumu niteliğindeki İzmir Pazarcılar Odasına vermiştir.

Semt pazar yerlerinin 1.1.1995 tarihinden itibaren başlanmak üzere 1 yıl süreyle 3 milyar TL bedelle İzmir Pazarcılar Odası'na tahsis edilmiştir.

* 14.7.1995 tarihli toplantı: İpekyolu Restorant'ın, Belediye personeline sosyal ve kültürel etkinliklerde katkıda bulunmak amacıyla Ege Belediye Zabıta Vakfına belli bir bedel karşılığında 3 yıl süreyle işletme hakkının tahsis edilmesine oyçokluğuyla karar verilmiştir. Bu yerin tahsisi konusu tartışılırken meclis üyesi Özcan Kaya: "...Biz belediye olarak aynı zamanda çalışanlarımızı da korumak ve kollamakla görevliyiz, hep rantıye bazında düşünürsek, hep belediyeye para kazandırmak kişilere vermek anlamında düşünürsek, bana göre hata yapmış oluruz."

Ticari bir kurum olmayan belediyelerin, sosyal fayda gözeterek ancak zarar etmemesi koşuluyla, olanaklarını kamu yararına sunması görevidir.

Şeref Şencanbaz: "...karşımızda örgütlü bir toplum var bunların tabi sosyal bir takım meselelerini savunmak Belediye yönetiminin asli görevi ancak Belediye meclis üyelerinde asli görevi var biz burada Konak Belediyesi adına hareket ediyoruz, yani burada yaşayan 2 milyon insan adına hareket ediyoruz. Burada bu 2 milyon insan adına hareket ederken buradaki insanların ve belediyenin menfaatini korumamız da sözkonusu."

Belediye meclis üyelerinin kararlar alınırken belli bir kesimin çıkarını, faydasını öncelik tanımadan, belde halkının tümünün faydasını düşünerek karar vermesi etkin çalışan yerel yönetimide beraberinde getirecektir.

* 25.10.1995 tarihli toplantı: İzmir Pazarcılar Odasının sürenin bir yıl daha uzatılması teklifi mecliste oyçokluğuyla kabul edilmiştir. Konak Belediyesinin bu uygulaması ilk olduğu için zorluklar yaşanmıştır. Görev ve yetki devri konusunda oldukça katı olan kamu yönetiminin, yetkilerini kamu kurumu niteliğinde olan İzmir Pazarcılar Odasına devri önemli bir gelişmedir. Meclis üyelerinden Yılmaz Önkahraman'ın bu yöndeki ifadesi ise şöyledir: "...Kanaatimce belediyenin ve meclis üyelerinin asli görevlerinin halkın huzurunun ve şehrin düzenini sağlamak olarakta düşünülecek olursa bugün pazarcılar odamızın bu pazar yerleri ile ilgili getirmek istediği sistem ordaki meydana getirmek istediği disiplin parayla ölçülmez ve hiçbir şekilde maddi olarakta bir takdirde konulmaz."

Pazarcılar odasına bu yetki verilmiştir, hizmeti oda sunacaktır. Belediye'nin de denetim görevi vardır, hizmetin kontrolü yapılarak, Belediye ve oda işbirliği ile hizmetin etkinliği sağlanacaktır. Başkan: "...Biz de belediyemizin çıkarını koruyacağız. Ama bizim için belediye çıkarından daha önemli olan toplumun huzuru değerli arkadaşlar. Bakın Pazarcıları idare etmek o kadar zor ki ve burada biz Pazarcılar Odası başkanımıza yardımcı olacağız. O bize yardımcı olacak..."

Karşılıklı yardımlaşma ve anlayış içinde hizmetin gerçekleşmesi düşüncesi toplumumuzda yaygınlaştıkça, yönetime profesyoneller uzmanlık alanlarında katkılarını koyarak kentin birlikte yönetimi gerçekleşecektir.

* 11.3.1996 tarihli toplantı: Uğur Mumcu Parkı içinde bulunan Konak Belediye'sine ait kaba inşaatı tamamlanmış binanın ve üzerindeki cafe ve restoran bölümünün sabit demirbaşlar ile birlikte Konak Belediyesine faal olarak verilmesi koşuluyla TANSAS Genel Müdürlüğü adına 10 yıl süre ile tahsis edilmesi oyçokluğuyla kabul edilmiştir.

Böylece bölge halkının Tansaş mağazası açılmasına ilişkin talepleri karşılanacak ve de kamu yararı gözetilerek gelir sağlanacaktır. Büyükşehir Belediyesi ile Konak Belediyesi ortak çıkarı düşünülerek, ihale yapılmadan

Tansaş'a veriliyor. Belediyeler arasında işbirliğine örnek teşkil edebilecek bir karardır.

* 7.6.1996 tarihli toplantı: Kemal Kürekçi ve 24 meclis üyesinin imzasını taşıyan, sokak ve caddelerde dolaşan avare çocuk ve gençler için Belediye'nin koruma ve gözetme görevi yapmasına dair talepte bulunan bir önerge vermişlerdir.

Mecliste görüşülen bu önergeyle ilgili olarak, 6 kişilik komisyon kurulmasına ve sağlık komisyonu ile birlikte çalışmasının uygun olduğu düşüncesi oybirliğiyle kabul edilmiştir.

Meclis üyelerinin duyarlılıklarının ve üstlendikleri kamu görevinin bilinciyle, meclis üyesi oldukları kentte mağduriyetleri bulunan bireylere yardım talepleri ve bu yönde komisyonun kurulması, ihtiyacı olan kişilere ulaşılmasını sağlayacaktır.

* 26.6.1996 tarihli toplantı: Meclis üyeleri gürültü kirliliğine neden olan oparlöl ile satış yapan satıcıların engellenmesi amacıyla, zabıta ekibine olduğu gibi özel bir telefon hattının sağlanması ve bunun da halka duyurulması talep etmişlerdir. Başkan; "bu karar Basın ve TV'den geçecek ve bu aletin alınacağı ilan edilecektir."

Çağdaş ve yaşanabilir kentte yaşamının gereklerine duyarlı meclis ile ve bu ölçede duyarlı kentliler ile ulaşılacaktır. Kentli bağlılığımız arttığı ve kentimize sahip çıktığımız ölçüde sağlıklı kentlerde yaşama olanağına sahip olabileceğiz.

* 4.10.1996 tarihli toplantı: Necip Kalkan: "...Benim iki şapkam var, bir şapkam Belediye Meclis Üyeliği, diğer bir konu da İzmir Ticaret Odası Meclis Başkanlığı, ikisini birleştiren bir hizmeti yarın 11:00'de Belediye ile bir protokol imzalıyoruz, bu protokolle Fuarın içinde Dünya Ticaret Merkezi'nin muadili olan Ege Ticaret Merkezi'ni mülkü 15 yıl sonra Belediye'ye kalmak üzere Dünyadaki en modern teknolojilerin kullanıldığı bir hizmet binası yaparak İzmir halkına hediye etmek istiyoruz. Bundaki amacımız bugün yaşadığımız sıkıntılar içindeki işsizlik, enflasyon ve en önemlisi İzmir'in üretimini artırarak bu sıkıntıları ticari olarak yenme amacını taşıyor. Sivil toplum örgütleri tarafından yapılan bu girişimleri bizler meclis üyeleri olarak desteklersek tahmin ediyorum bizi burada toplayan hizmet duygusu alanında katkıda bulunmuş oluruz."

Kültürpark içinde yapılaşma yasağı bulunmaktadır, buna karşın Ticaret Odasına böyle bir merkezi kurmak amacıyla nasıl yer tahsis edildi.Ve bu yapılaşmanın olmaması yönünde imza kampanyası başlatılmıştır. Meclis üyesi N.Kalkan hangi kamu görevinin gereklerini yerine getiriyor?..

* 4.12.1996: tarihli toplantıda, İzmir Pazarcılar Odasına pazar yerlerinin 1 yıl süreyle uzatılması kararı oybirliğiyle alınmıştır.Üçüncü hizmet yılına girecek olan Pazarcılar Odası bu hizmetin gerçekteşmesindeki acemiliğini atmıştır ve meclis denetim görevini yerine getirerek, tecrübeli ve uzman kurum olan meslek odasıyla işbirliğiyle kamu hizmetinin gerçekteşmesinde deneyim kazanmıştır.

B. KARŞIYAKA BELEDİYE MECLİSİ:

Meslek	N	%	Parti	N	%
A	----	-----	CHP	5	13.16
B	5	13.16	DSP	5	13.16
C	2	5.27	DYP	16	42.10
D	12	31.58	ANAP	8	21.05
E	6	15.79	MHP	1	2.63
F	7	18.42	BBP	-----	-----
G	3	7.89	Bağımsız	3	7.90
H	3	7.89			
Toplam	38	100.00	Toplam	38	100.00

Tablo 2: Karşıyaka Belediye Meclis Üyelerinin Meslek ve Parti Dağılımı.

İzmir'in ikinci büyük ilçe belediyesi olan Karşıyaka Belediye'sinin meclis üyelerinin, %13.16'sı emekli, % 5.27'si işçi-sindikacı, % 31.58'i üretici esnaf-tüccar, % 15.79'u müteahhit, % 18.42'si profesyonel, % 7.89'u sanayici, % 7.89'u diğer meslek mensubudur.

% 31.58 oranında olan üretici esnaf-tüccar grubu, Türkiye'deki meclislerin genel yapısıyla uyumludur ve esnaf grubu en yüksek oranda temsil edilmektedir. % 18.42 oranıyla profesyoneller 9 ilçe bütünündeki orandan düşük seviyede temsil

edilmektedir. Uzman olan bu kişiler az sayıdadır. % 15.79 oranında temsil edilen müteahhitler 9 ilçe bütünündeki orandan yaklaşık olarak iki kat fazladır. Karşıyaka Belediye Meclisinde müteahhitler yüksek oranda temsil edilmektedir. % 13.16 oranında temsil edilen emeklilerde 9 ilçe bütünündeki orandan düşük seviyededir. Genelinin çalışan insanların oluşturduğu bir meclistir. Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları % 57.89 oranında temsil edilmektedir.

* 14.6.1994 tarihli toplantı: Meclis üyesi Canan Arıtman; "... Özellikle yapmayı düşündüğünüz hizmetleri, yeni düzenlemeleri, yeni uygulamaları daha düşünce bazında burada mecliste bizlere iletirseniz belki tüm siyasi partilerden birçok katkılarda oluşabilir ve hep birlikte Karşıyaka için Karşıyakalı için en iyisini düşünmeye, en iyisini yapma imkanı bulmuş oluruz."

Hizmet için seçilen belediye meclis üyeleri, kentin ihtiyaçlarını en iyi şekilde gerçekleştirebilmek için, meclis üyeliği dışında toplumda sahip oldukları statülerden etkilenmeden, parti kimliğinden sıyrılarak kente sahip çıkarak hizmet sunabilirler.Ertan Ülkü: "Aslında meclisin ihtisas komisyonlarının göstermiş olduğu hassasiyet mutlaka önemli bilgilendirmede çok önemli ama bunlardan önemli olan meclisin meclis üyelerinin önerge ve temenni de bulundukları gündem maddesi çünkü bu kürsü Karşıyaka halkının bize emanet ettiği bir kürsüdür."

Meclis üyelerinin verecekleri sözlü ve yazılı önergelerle meclis gündemini belirleyebilme şansları vardır.Bu olanakta, meclis üyelerinin duyarlılık ve kentle ilgilenme derecelerinin göstergesidir.Seçimle gelen bu üyelerin meclis çalışmalarına aktif katılımı gösterecekleri performansa bağlıdır.İsterlerse kent ile ilgilenir öneriler getirirler,sorunlara çözüm yolları bulurlar ya da başkanlık önergelerine kabul veya red oyu veren onaylama mercii olarak çalışırlar.Meclis üyelerinin kent yönetimini etkileme şansı büyüktür çünkü yerel yönetim karar organlarından birisinin üyesidir ve bu yetkiyi kullanma iradesine sahiptir.

Mehmet Öztürk: "...Açık dere sorunu her zaman varolacak burada hepimiz Karşıyaka Belediyesi Meclisi üyesi olduğumuzun idrakı ile bir konsensus sağlayarak bir baskı grubu oluşturarak bu Büyükşehirle mi çözümleniyor. Büyükşehir'e yüklenelim. Hükümetle mi çözümleniyor, oraya yüklenelim.Yani öncelikle bu

soruna bir çözüm yolu bulabilmek için bir baskı grubu bir lobi oluşturup kesinlikle bunun üzerine gitmemiz lazım...”

Yerel yönetim karar organlarından biri olan meclisin kent ile ilgili sorunların çözümlerin kendi bünyelerinin dışında kararların alımı ve uygulamaların yapılması söz konusu olabilmektedir. Bu sorunlara çözüm getirmek için meclis bütün olarak kararlılığını ortaya koymalıdır ki diğer karar organlarını etkileyebilsin, kentin sorunlarının çözümünde etkili olabilsin.

* 14.12.1994 tarihli toplantı: Ahmet Özölke: “...Plan tadilatları yapılırken katılımcı belediyecilik anlayışından uzak bir tavır sergilenmemelidir, katılım sağlanmalıdır, Mimarlar Odası, Şehir Plancıları Odası, İnşaat Mühendisleri Odası olmak üzere demokratik kitle ve kuruluşlarının da katılımı sağlanmalıdır, bu şekilde bilimsel ve çağdaş bir planlama anlayışını Karşıyaka’da egemen kılarız...”

Yerel yönetim karar organlarının her konuda yeterli teknik bilgiye sahip olmaları olanaklı değildir. Teknik bilgiye ihtiyaç duyulan kararların alımında, plan ve projelerin hazırlanması aşamasında uzman kuruluşlar olan odalar yapabilir kılınarak katılım sağlanabilir.

* 3.2.1995 tarihli toplantı: Karşıyakalıların şikayeti üzerine Büyükşehir Belediyesi dükkanları mühürlenene ve Karşıyaka Belediye teşebbüsleri ile çalışmaları belli bir süre izin verilen işyerlerinin mağduriyetlerinin gidermek amacıyla Karşıyaka Belediyesi Küçük Sanayi Sitesi yapılması çalışmalarına başlanmıştır. Çağdaş bir kentte yaşamak için yapılan planlar neticesinde, zor durumda kalan küçük esnaf ve sanatkarlara çözümü Karşıyaka Belediyesi yerel yönetim olarak sahip çıkmaktadır. Oluşturacak küçük sanayi sitesiyle esnafın problemi çözülecektir. Bu çalışmayla hem kent gelişmesi sağlanacak hem de esnafın faydası sağlanacaktır.

* 8.2.1995 tarihli toplantı: İmarla ilgili tartışmalarda meclis üyelerinden birinin verilecek kararlarda, teknik açıdan olanaklı olduğu ölçüde verilen, tanınan avantajın yaygınlaştırılmasını talep etmektedir. Köknar Orhon: “Biz hepimiz Karşıyaka halkının oylarıyla seçilerek geldik. Bu nedenle burada Karşıyaka halkının çıkarlarını çok iyi kollamamız gerekir kanısındayım. Artı değer verebilecek kararlarda tekil kararlar yerine çoğul kararlara gitmek zannediyorum daha yerinde

olur.Yani bir şahsın bir parsel sahibinin bir inşaat şirketinin veya bir kooperatifin çıkarlarını hiç olmazsa çevresinde yayarsak bu herhalde daha hakkaniyet prensiplerine uyar...”

Meclis belli bir grubun, kesimin meclisi olmadığı için, Karşıyakalının meclisi olduğu için, tüm halkın yararının gözetilmesi gerektiği bilinciyle verilen bu tür önergelerin artması çağdaş ve sağlıklı kentlerde yaşama şansımız arttıracaktır.

* 5.6.1995 tarihli toplantı: Belediye Başkanı Kemal Baysak'ın Belediye Başkanlığı görevinin yanında,1978'de seçildiği ve hala devam eden İzmir Atatürk Organize Sanayi Bölgesi Yönetim Kurulu üyeliği, Sanayi Odası Yönetim Kurulu üyeliği ve 40 yıl önce kurduğu firması var. Meclis üyeleri bu görevleri olan Başkanın, Karşıyaka Belediye Başkanlığı görevini yeterince zaman ayıramadıklarını kendileriyle görüşemediklerini belirtmişlerdir. Başkan göreviyle ilgili olarak açıklama yapmıştır ve bu görevlerinin tümüyle topluma hizmet ettiğini ve engel teşkil etmediği yönünde açıklama yapmıştır.Seçilmeden öncede bu görevlerine devam edeceği açıklamasını yaptığını hatırlatmıştır.Belediye Başkanının sahip olduğu kimliklerden hangisine öncelik tanıdığı ve yaşanan görev ikiliğinin kentin yararının ne ölçüde gözetebildiği endişesine yol açmaktadır.

* 4.10.1995 tarihli toplantı: Karşıyaka Belediyesinin %96 hisseyle sahip olduğu Kent A.Ş. meclisin denetimi altında bulunması için her partiden meclis üyelerinden oluşacak bir denetim organının oluşturulması önergesini ANAP grubu vermiştir.Yoğun tartışmaların yaşandığı bu önerge oybirliğiyle Hukuk Komisyonuna havale edilmiştir.Görüşmeler yapılırken Köknar Orhon,“...Elbette ki siz Karşıyakalının oylarıyla seçildiniz ama bizlerde Karşıyaka halkının oylarıyla ve dikkat ederseniz Karşıyaka o şekilde oylarını belirledi ki size iktidar görevi verdiyse çok az oy farkıyla bizleride sizleri murakebe etme görevi verdi...”

Bu ifadeler, kamu hizmeti sunmak amacıyla seçilen yerel yöneticilerin, parti kimliklerinden kurtularak hizmet etme bilincine erişemediklerini göstermektedir.Amaç kente hizmet ise, katılımcı yerel yönetim ile partili kimliğini geride bırakarak yerel yöneticilerle kenti yönetebilirler.

* 23.5.1996 tarihli toplantı: 3.2.1995 tarihli toplantıda, görüşülen küçük sanatkarlar sitesi projesinin imar planına ilişkin rapor oybirliğiyle bir çekimser oy ile kabul edilmiştir.

Karşıyaka esnafının mağduriyetini gidermek amacıyla kurulacak olan site ile esnafın rahatça çalışabileceği ve kentin muhtelif sokak ve caddelerinde konut yerleşim bölgelerinde bulunan esnafın biraraya toplanarak kentin çağdaşlaşmasına katkıda bulunulmuş olacaktır.

ANAP grubu adına öneride bulunan Necdet Eren; “Kurulmuş ya da kurulacak kooperatiflere üye olanların mutlaka ilgili meslek gruplarındaki kişilerden oluşmasını sağlamak veya meslek odaları, oda başkanlarıyla temasa geçerek rant peşinde koşan ve yahutta ticari gaye peşinde koşan insanların bu kooperatiften işyeri sahibi olmasını önlemek.”

Küçük sanatkarlar sitesi kurulacaktır, burada yer alacak olan küçük esnaf ve sanatkarın ilişki içinde olduğu ve bu kişiler hakkında gerekli bilgiye sahip olan odalar ile işbirliğiyle gerçekleştirilecek olan hizmetin başarı düzeyi artırılmış olacaktır.

* 10.7.1996 tarihli toplantı: Menduh Üstün; “...Her belediye meclis üyesi kendi mahallesinde bir başkan diyordu sayın başkanımız doğru söylüyordu bizler bilgileri toplayacaktık bilgileri başkanımıza getirecektik.Çözüm üretme ve çözüm yöntemine gidilecekti...ama zaman içerisinde gördüğüm kadarıyla bu olaylar böyle cereyan etmedi, böyle gelişmedi...”

Günümüzde çok aktörlü yönetimin gerçekleşmesi çabaları bulunmaktadır.Yerel yönetim karar organları olan Belediye Başkanı ile Belediye Meclisi arasındaki bu iletişimsizlik yönetişimin sağlanması için çok uğraşılması gerektiğini göstermektedir.Yaşadığımız kent bizim için değerlidir, kentimizle ilgili kararların alımında kentimize sahip çıkarak yön verme çabaları içinde olmalıyız.Kentlilik bilincimiz yaygınlaştığı ölçüde kentimize sahip çıkıp yönetime katılacağız.

* 30.10.1996 tarihli toplantı: Köknar Orhon; “...Zübeyde Hanım Kültür Merkezi ile ilgili mesleğimi ve meslek odamı ilgilendirdiği için bir açıklamada bulunmak istiyorum...”

Meclis üyelerinin meslekleri ile ilgili konularındaki bilgi birikimlerini aktarmalarını meclisin kalitesini ve hizmetlerin etkinliğini artıracaktır. Kültür Merkezi bir kent dokusu olduğu için bu konuda uzman olan Mimarlar Odasıyla işbirliği yapılarak hizmet sunulmuştur. Yerel yönetimler uzman kuruluşlarla çalıştığı, yönetime katılmalarına fırsat tanıdığı ölçüde yönetim sağlanır. Ancak toplumdaki diğer aktörlerinde yönetime katılma talepleri ve kararların alımında baskı güçlerini, etkilerini ortaya koymalarıyla yaşanabilir bir kent oluşabilir.

C. GÜZELBAHÇE BELEDİYE MECLİSİ:

Meslek	N	%	Parti	N	%
A	---	---	CHP	3	25.00
B	---	---	DSP	---	---
C	---	---	DYP	2	16.67
D	7	31.58	ANAP	6	50.00
E	---	---	MHP	1	8.33
F	3	25.00	BBP	---	---
G	---	---	Bağımsız	---	---
H	2	16.67			
Toplam	12	100.00	Toplam	12	100.00

Tablo 3: Güzelbahçe Belediye Meclis Üyelerinin Meslek ve Parti Dağılımı.

Toplumun farklı birimlerinin temsil edilmediği bir meclistir. % 58.33 oranında üretici esnaf-tüccarlardan oluşan meclis, 9 ilçe bütünündeki orandan oldukça yüksektir. Esnaf kesimi yüksek oranda temsil edilmektedir. % 25 oranında profesyonellerin olduğu meclis, 9 ilçe bütünündeki orandan daha yüksek seviyededir. Toplumun bütün kesimleri temsil edilemediği için temsil edilen gruplar yüksek oranda temsil edilmektedir. % 16.67 oranında diğer meslek grubunda turizmci ve işletmeci olan kişiler yer almaktadır. Toplumu oluşturan aktörlerin katılımının az olduğu bir meclistir. Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları % 83.33 oranında temsil edilmektedir.

4 Nisan 1994 tarihinde seçilmiş üyelerle göreve gelen kişiler, 12 Mayıs 1994 günlü İl İdare Kurulu kararıyla Güzelbahçe İlçe Belediyesi yasal olarak kurulan Belediyede çalışmaya başlamışlardır.

* 17.2.1995 tarihli toplantı: Belediye'nin şirket kurması tartışılmıştır ve oybirliği ile şirket kurmanın alternatiflerinin araştırılmasına karar verilmiştir.

* 7.3.1995 tarihli toplantı: Narlıdere Belediyesi ile ortak şirket kurulması gündemdedir. Bunun nedeni, Başkan; "Şirket kurulursa her türlü hizmetimiz yürür. Bunun yanında hertürlü etkinliklerde beraberinde gelir. Daha aktif ve daha verimli bir hizmet yürütmemiz için şirket yoluna gittik." %95 hissesi Güzelbahçe Belediyesinin, %5 hissesi Narlıdere Belediye Başkanlığının katılımıyla 1 milyar nakdi sermayeli Lmt.Şti.'nin kurulması konusunu oybirliğiyle kabul edilmiştir.

* 28.4.1995 tarihli toplantı: İnciraltı mevkiinde bulunan İzmir Büyükşehir Belediyesi balık halinin Güzelbahçe'ye taşınması ile ilgili olarak meclis üyelerinin verdiği önerge görüşülmüştür.

Güzelbahçe Belediye Başkanı'nın yetkilerini paylaştığını ve çok aktörlü yönetim anlayışında olduğunu gösteren bir beyanı olmuştur. "1995 mali yatırım bütçesi hazırlanırken, İzmir Büyükşehir Belediye Başkanı Burhan Özfatura; "Ben bu balık halinin Güzelbahçe'ye yapılmasını uygun görüyorum. Acaba sayın Başkan ne derler" dediklerinde, Güzelbahçe Belediye Başkanı; "Ben ani bir kararla bunu kabul veya reddinin tek başıma benim boyutlarımı aşan bir olay olduğundan, bunu Güzelbahçe'deki meclisimle, arkadaşlarımla ve halkımla görüşeceğimi ilettim."

Bu konuda yer tespiti için komisyon oluşturup, çalışmaların başlamasına karar verilmiştir, çünkü yer bulunamazsa Buca'ya kurulacaktır.

* 19.7.1995 tarihli toplantı: Büyükşehir ile imar alanlarıyla ilgili olarak hangi alanların açılması konusu tartışılıyor. Başkan; "Bu politik bir olay. Yumruğu bir yere vuralım. Politik çekişmemizi bir tarafa bırakalım. Bizler birlik olursak aşamıyacağımız bir olay yok."

Yerel yöneticilerin politik yönlerini, hizmet sunan organlar oldukları için bir yana bırakılmalarının yaşanılan kentin çıkarına olacağı kanısındayım. Evet örgütlü olmak, partili olmak önemlidir, gereklidir, ancak kentimizin yaşanılan kentin çıkarı, geleceği söz konusu olduğunda, kent için en iyisinin en uygununun seçimi herşeyin

üstünde olmalıdır. Meclis üyesi Vedat Uysal;Başkanın “Bakın sayın Başkan sizin partiliniz, parti kanalıyla destek verin.Sizlerle iktidar partisinin meclis üyesi olarak gurur duyuyorum.” sözlerinin ardından “Başkanım ben partili martili değilim, Güzelbahçeliyim.”

Evet, tüm belediye meclis üyeleri ve başkanları bu duyarlılığı göstererek görevlerini yerine getirse etkin yerinden yönetim gerçekleşir. Bu konuyla ilgili olarak oybirliği ile Büyükşehir Belediyesine sunulmak üzere tavsiye kararı alınmıştır.

* 14.8.1995 tarihli toplantı: Belediye'nin emanet usûlü ile verdiği aydınlatma işinde, firmanın işi geç bitirmesi ve fiyat arttırma girişiminin ardından, Başkan; “Elektrik Mühendisleri Odasına müracat ederek, direkleri kontrol ettirdik, yeraltı kablolarını tetkik ettirdik, taşları analiz raporuna kadar laboratuvara gönderdik sağlam çıktı.” Belediye yönetimi, hizmetin gerçekleştirilmesi aşamasında karşılaşılan sorunların çözümünde Elektrik Mühendisleri Odası'na başvurarak yardım istemiştir. Denetim ve kontrolün yapılması istenmiş ve yapılmıştır. Her konuda uzman kadrosu olması mümkün olmayan belediye, profesyonel olan bu kamu kurumu niteliğindeki odadan talepte bulunarak hizmetin denetlenmesi gerçekleştirilmiştir. Konunun uzmanı olan kişilerin uzmanlık alanlarında yardım alınarak yönetime katılımı sağlanmıştır ve geçte olsa etkin bir hizmet gerçekleştirilmiştir.

Güzelbahçe Belediye Başkanı Hülya Yarbuz; “Belediyeye her çalışan, iş yapan kendi lehine çalışıyor. Belediyeleri kendilerine gelir kaynağı olarak görüyorlar.”

* 1.2.1996 tarihli toplantı: Güzelbahçe'de küçük sanayi sitesi oluşturma sürecinde, Başkan; “...Bu çalışmalarımızı esnaf odaları ile beraber yürütüyoruz. Ancak; bulunan yer bizim plancılarımız tarafından uygun görülmüştür, Esnaf Odaları ile de mutabakat sağlanmıştır.” Ancak mülkiyet sahiplerine henüz tapu devri yapılmadığı için oybirliğiyle meclis gündeminden çekilmiştir.

Kente yapılacak bir hizmetin gerçekleşmesi sürecinde, bu konuda uzman ve deneyimli olan esnaf odalarıyla görüşülüp, mutabakat sağlandıktan sonra hizmet gerçekleştirilmeye çalışılmıştır.Yerel yönetim yetkisini paylaşmıştır.

Bu konu görüşülürken meclis üyesi Ertan Avkiran; "...Başkanım bende Esnaf Odası 2.Başkanı olarak, bu konu gündemde arsa sahibi ile birtakım sorunlar var. Sağlıklı bir karar önümüzdeki haftalarda verilecek."

Bu cümleler görev ikiliğinin belirtisidir, iki statüye sahip olan kişi, burada hangi statünün gereğini yapıyor. Güzelbahçe Meclis üyesi olarak mı yoksa Esnaf Odası 2.Başkanı olarak mı davranıyor? Meclis üyelerinin rollerini karıştırabileceğini ve bu durumdan kentlinin zarar görebileceğini göstermektedir.

* 9.2.1996 tarihli toplantı: Metropol alanda bulunan ilçe belediyelerinin özerkliği kısıtlanmıştır. İki seçilmiş örgütten biri diğerinin üzerinde bir güce sahip, İlçe Belediye Meclisinde bazı kararların Büyükşehir Belediye Meclisinde kabul edilmesi onaylanması zorunluluğu vardır. Bu yöndeki sıkıntıyı Güzelbahçe Belediye Başkanı şöyle aktarıyor; "...Güzelbahçe'de 1500 abone var diye bize bir elektrik veznesini, bir su veznesini hizmet olarak getirmiyorlar. Ama diyebilirsiniz ki belediye olarak siz niye yapmıyorsunuz, maalesef 3030 sayılı Büyükşehir kamburu sırtımızda. Keşke Urla gibi, Seferhisar gibi müstakil belediye olsak. Bütün nazım imar planlarımız bu meclisten hazırlanıp çıkacak. Ama ne yazık ki burada hertürlü uyguladığımız planlar, projeler, yatırımlar Büyükşehir Belediyesi'ne sunulmak ve kabul edilmek zorunda arkadaşlar..."

*15.2.1996 tarihli toplantı: Başkan Esnaf Hastahanesi hakkında genel bilgi veriyor; "Esnaf Odalarının, Güzelbahçe'de bir esnaf hastanesinin kurulması konusunda bir teklifi bulunmakta. Meclisten hastahane yeri için 2-3 ay önce karar alınmıştı ancak Büyükşehir'den altyapı, elektrik, su ve ulaşım problemi olduğu için burada hastane kurulması mümkün değil."cevabını aldılar.Büyükşehir Belediyesine ait olan ancak irtifa hakkı 49 yıllığına Ege Sağlık Vakfında bulunan ve Alman Hastahanesi kurulması amacıyla verilen yerin,esnaf hastahanesi olması yönünde teklif verilecektir.Ve Başkan bu durumu, pazar günü yapılacak olan Esnaf Odası toplantısında ileticeğini belirtmiştir.

Bu konu ilk defa Esnaf Odası Başkanı Selah Akdağ'ın meclis üyesi Ahmet Tabaoğlu'na esnaf hastanesi ile ilgili düşüncesini aktarmasıyla başlamıştır. Bu konuda meclisin tavsiye kararı alması gerektiğinden oybirliğiyle karar alınmıştır.(25.10.1995 tarihli toplantıda)

Bir kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşu ile yerel yönetimin, Güzelbahçe'deki bir kamu hizmetini gerçekleştirmesi için ortak çalışması ve fikir telakisinde bulunması, etkili ve katılımcı yönetime örnek teşkil etmektedir.

* 12.4.1996 tarihli toplantı: Güzelbahçe Belediye uhdesinde olan ve senelerdir Büyükşehir Belediyesinin fidanlık olarak kullandığı 20 dönümlük alanın Sağlık Tesis alanı olarak ayrılması ve Belediyenin %5 hisseyle ortak olması bu anonim şirketin yönetim kurulunda Belediyeden temsilci olması oybirliğiyle kabul edilmiştir (30.10.1994 toplantı ilgili karar var.)

Sağlıkçı bir belediye başkanına sahip olan Güzelbahçe İlçesi, kentte yeterli mekan bulunması avantajıyla, uygun görülen yerde sağlık tesisi kurulmasına karar verilmiştir. İzmir ve Güzelbahçe için önemli bir hizmetin gerçekleştirilmesi kararı alınmıştır.

D. ÇİĞLİ BELEDİYE MECLİSİ:

Meslek	N	%	Parti	N	%
A	1	3.84	CHP	8	30.77
B	7	26.92	DSP	1	3.85
C	1	3.84	DYP	3	11.53
D	6	23.07	ANAP	11	42.30
E	----	-----	MHP	-----	-----
F	7	29.92	BBP	1	3.85
G	----	-----	Bağımsız	2	7.70
H	4	15.38			
Toplam	26	100.00	Toplam	26	100.00

Tablo 4: Çiğli Belediye Meclis Üyelerinin Meslek ve Parti Dağılımı.

İzmir Büyük Kent bütününde beşinci olan Çiğli Belediyesi Meclis Üyeleri'nin; % 3.84'ü ev hanımı, % 26.92'si emekli, % 3.84'ü işçi-sindikacı, % 23.07'si üretici esnaf-tüccar, % 29.92'si profesyonel, %15.38'i diğer meslek grubunda yer almaktadır.

Meclis üyelerinin % 29.92'si profesyonellerdir, 9 ilçe bütünündeki orandan daha yüksek seviyededir. Belediye sınırları içinde bulunan organize sanayi bölgesi ve toplu konut alanlarıyla ilgili olarak kararların alınmasında uzmanlıklarını aktarmalarıyla meclisin etkili kararlar almasına yardımcı olacaklardır. % 26.92 oranında emekliden oluşan meclis, 9 ilçe bütünündeki orandan oldukça yüksektir. % 23.07 oranında üretici esnaf-tüccar genel oran ile aynı düzeyde vardır. % 15.38 oranında diğer meslek grubunda borsacı, yönetici ve kooperatifçi bulunmaktadır. Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları % 52.99 oranında temsil edilmektedir.

*14.4.1994 tarihli toplantı: CHP grubu İzmir Büyükşehir Belediyesi tarafından Evka 2 de yapılmış olan restoran-kafeterya özelliğine sahip Pelikan Cafe ve Spor Tesislerinin Çiğli Belediyesi tarafından işletilmesinin yararlı olacağı ilişkin önerge sonrasında Büyükşehir'den talepte bulunulmasına karar verilmiştir.

Mali özerkliğe sahip olmayan yerel yönetimlerin, yerel kaynaklar bulmaları mali sorunlarını bir ölçüde çözümlmelerine yardımcı olacaktır. Meclis üyelerinin bu önergeleri Belediye ve Çiğli halkının yararınadır, bu tür önergelerin artması çağdaş yerel yönetimlere ulaşılmasını sağlayacaktır.

* 6.5.1994 tarihli toplantı: Egekent-Evka II ve Güzeltepe'den Atatürk Organize Sanayi'deki SSK Dispanserine Şoförler Odasının otobüslerince yolcu taşınmasına ilişkin önerge, yetkili olan UKOME'ye oybirliğiyle tavsiye kararı yollanmıştır.

Şoförler Odasının ucuz taşımacılık önergesi, toplumdaki aktörler arasında işbirliği olursa kamu hizmetlerinin daha etkili ve ucuza mal edilme şansının doğabileceğinin göstergesidir. Profesyonel kuruluşlar ile hizmet yapmak niteliği arttırmaktadır.

* 17.6.1994 tarihli toplantı: İlçede kurulan pazarın cumartesi gününe alınması oyçokluğuyla kabul edildi. Görüşmeler esnasında Meclis üyesi İsmet Yurtsever; Şoförler ve Otomobilciler Odası üyesi olduğu için onları savunmaya mecbur olduğunu, arabası arızalandığı zaman dışarıdan tamirci getirmek zorunda kalacağını ve tamirci esnafının kaldırılmasının doğru olmadığını ve bunların kamu hizmeti yaptığını belirtmiştir.

Meclis üyesi şöforlerin yararını gözetmektedir, peki Çiğli halkının yararı önemli değil mi? Tamirci esnafında Çiğli halkının içinde, önemli olan toplumun tümünün yararı gözetilerek kararın alınmasıdır. Meclis üyeleri, üye olmadıkları odayı, grubu veya kurumu korumayacaklar mı? Seçilirken belli kuruluşların yararını gözetmek için seçilmediler, tüm kent halkının yararına kararlar almak ve icraatlarda bulunmak için seçilmişlerdir. Bunun bilincinde olarak davranmaları temennimizdir.

* 7.10.1994 tarihli toplantı: İlçe'nin Anadolu Caddesi tamirci esnafının, buradan kaldırılmasıyla ilgili görüşmelerde, İsmet Yurtsever; "...Kendimin mesleği icabıyla Şöforler ve Otomobilciler Odasında yönetim kurulunda olmam nedeniyle imar komisyonunun vermiş olduğu raporu ben bilinçli olarak gündeme getirdim. Ben esnafın içinden geliyorum..."

Meclis üyeleri istekleri ve düşünceleri yönünde meclis gündemini belirliyorlar. Ve iki kamu görevini taşımanın paradoksunu yaşamaktadırlar. Statülerinin gerektirdiği rollerin yerlerini karıştırarak nesnel olmamaktadırlar. Şöforler ve Otomobilciler Odasının bir temsilcisinin olması çok güzel konunun içinden geldikleri için sorunları ve çözümleri tespit etmek daha kolaydır. Peki temsil edilmeyen oda ve grupların çıkarını kim koruyacak?

* 24.2.1995 tarihli toplantı: Maliye Bakanlığı 263 Tebliği uyarınca vergi bildirim formlarında ve projelerde oda onaylarının bulunması zorunluğu nedeniyle verilen önergede; 5 kata kadar Belediye Fen İşleri onayı yeterli, daha fazla olan katlarda odanın onayı istenecektir. Bu görüşmeler esnasında, mali külfet getirmemesi konusunda odalarla görüşülüp tarifeleri indirme şeklinde görüşmeler yapılmasına karar verilmiştir. Tevfik Alyanak; "...Anavatan Partililer sivil toplum örgütleri ile çalışır...Urla Belediyesi metropol ilçeler içinde olmamasına karşın Urla Belediyesi bu sivil toplum örgütleriyle anlaşarak belli fiyatlara endesklilikle vatandaşını, belediyesini ve belediye kadrolu personelini rahatlatmıştır. Urla Belediyesi odayla pazarlığa oturarak fiyat indirmiştir 30.000.000'nu yaklaşık 10.000.000 TL indirmiştir..."

Urla Belediyesi bu işbirliği ile diğer belediyeler örnek teşkil etmelidir. Ancak işbirliği için Belediye karar organlarının bu görüş açısına sahip olmaları gerekir.

* 15.1.1996 tarihli olağanüstü toplantı: 13 Meclis üyesinin verdiği önerge komisyona havale ediliyor. Ancak meclis gündemine alınmıyor ve bu konu meclise geldiğindeki görüşmeler sırasında, Necmi Kaya; “ 40.000 tane Çiğlilili seçmenin seçip bu meclise gönderdiği meclis üyelerinin iradelerini gündeme almıyor. Benim iradem önemlidir diyor... Madem ki bu Çiğli halkı meclis üyesi seçti o zaman sizde bizim irademize, isteklerimize uymak mecburiyetindesiniz. Bunu başka bir türlü şekilde yorumlayamayacaksınız. Biz halkın temsilcisiyiz. Halk bize tepki gösteriyor. Neredesiniz meclis üyeleri uyuyormusunuz. Bizim sahamıza sahip çıkınız.”

Yerel yönetim karar organları arasında katılım, etkileşim sorunu yaşanırken toplumu oluşturan diğer aktörler nasıl katılacak. Meclis üyelerinin haklarını aradığı gibi aktörlerde haklarını aramak için çaba harcamaları gerekmektedir. Meclis üyelerine halkın ulaşımı daha kolay olduğu için istek, şikayet ve memnuniyetlerini daha rahat iletebilmektedirler. Kent halkı sahalara sahip çıkılması yönünde meclis üyelerine baskı yapmaktadır. Kentlinin kentine sahip çıkma derecesi arttıkça kentli bağlılığı artacaktır ve yönetime katılmanın alternatif yönlerini bulmaya çalışacaklardır.

Tevfik Alyanak; “Bu iş Çiğli belediye meclisinin olayı olmamış bugün Mimarlar, Mühendisler Odası, Makina Mühendisleri Odası, diğer İzmir’deki yeşil hareketlerde bu olayın içerisine girmiş...”

Mağdur durumda olan halk ile meslek odaları, yeşil hareket örgütleri ve belediye meclis üyelerinin bazılarının işbirliği içerisinde ortaklaşa bir tutum sergilemişlerdir. İstenen, özlenen bir girişimdir, bu tür girişimler artık çok aktörlü yönetimi hayata geçirebiliriz.

* 1.2.1996 tarihli toplantı: Meclis üyeleri, belediye çalışmalarında daha geniş ve kapsamlı bir şekilde Çiğli’yi 2000’li yıllara taşıyacak projelerin üretilmesini ve bunların hayata geçirilmesi istediklerini belirtmişlerdir. Bu nedenle her partiden birer kişinin katıldığı bir komisyon oyçokluğuyla oluşturulmuştur. Meclis üyelerinin proje geliştirme komisyonu oluşturmaları yaşanabilir bir Çiğli oluşturma çabalarının bir göstergesidir.

* 19.6.1996 tarihli toplantı: 10 meclis üyesinin imzalı önergesinin bulunduğu, ağaç kesimiyle ilgili olarak yapılan çalışmaların ve toplumdaki aktörlerin birlikte çalışmasıyla İdare Mahkemesinin yürütmeyi durdurma kararının ardından meclis üyelerinin haklılığı ortaya çıkmıştır. Bununla ilgili olarak Necmi Kaya: “Siz meclis üyelerini dinlemediniz bu nedenle halkımızın nezdinde meclis üyeleri saygınlığını yitirmiştir. Diyorlar ki yasal haklarını bile kullanamıyorlar. Yasal haklarını kullanmak için Belediye Başkanını ikna bile edemiyorlar.”

Seçilmiş iki karar organı arasındaki bu eşitsizlik, ülkemizdeki yerel yönetimlerde güçlü başkan sisteminin egemen olduğunun bir göstergesidir. Belediye Başkanının yönetimdeki üstünlüğü açıktır. Meclisin yönetime katılımının ve gücünün artırılabilmesi için, aktif, kültürlü, objektif ve her tür meslekten insan olan bir meclise ihtiyaç vardır.

Aynı tarihli toplantıda Belediye Başkanlarının seçimle göreve gelmesi nedeniyle seçimde kendilerine destek veren kişi, grup ve kuruluşların çıkarlarını gözettiğine dair bir örnek verebiliriz. Çiğli ilçesinin 8050 sokak 1066 ada içerisinde bulunan boş yere, talep üzerine çocuk oyun bahçesi kurulmuştur, ama buraya yakın oturan Başkanın yandaşı olan bir kişinin isteği üzerine oyun alanı kaldırılmıştır ve orası çukur halinde kalmıştır. Necmi Kaya: “Galip Öztürk denince akla ne geliyor, seçilmiş diktatör...” Bir meclis üyesinin Belediye Başkanına bu şekilde bir ithamda bulunması, meclis ile belediye başkanlığının etkileşiminin olmadığını belirtisidir.

* 20.6.1996 tarihli toplantı: Meclis üyeleri, ilçe içinde bulunan, çeşitli nedenlerle ruhsat alamayan esnaf ve sanatkarlara, ilgili kendi meslek odalarına üye olduklarını ibraz edenlere geçici olarak GSM ruhsatı verilmesi önergesini getirmişlerdir. Görüşmeler sürerken: Tevfik Alyanak “... GSM 3. sınıf ruhsatının esnaf odalarıyla birlikte verilmesi gerekir...Siz burada esnaf odalarını bir tarafa attınız diyorsunuz ki esnaf odalarına siz bu konuda yetkili değilsiniz, ben bütün yetkimi kullanmak istiyorum diyorsunuz. Halbuki sivil toplum örgütleri ile birlikte çalışmamız gerekir. Başkan; “...Büyükşehir Belediyesi, ilçe belediyelerine 3.sınıf GSM ruhsatlarını verme yetkisi tanıdı. Odalarla işbirliği yapın onlarla birlikte verin demedi.”

Konusunda yetkin olan esnaf odalarının dışlanma çabası, Belediye Başkanının gücü yetkiyi tek başına elinde tutma zihniyetinin bir girişimidir. Buna karşın, esnaf odası kaydı olması önergeye eklenerek oyçokluğuyla kabul edilmiştir.

* 30.10.1996 tarihli toplantı: Belediye Başkanları ve Meclis üyelerinin, seçimden sonra göreve başladıkları günden itibaren parti kimliklerini rafa kaldırarak kent halkının yararına nesnel kararlar alınması ve girişimlerde bulunma çabaları içinde olmaları arzulanandır. Uygulamada istenenin aksine davranışların olduğuna bir örnek: Hikmet Aydoğdu; "... Bir yıla yakın bir zaman geçti Çiğli Belediye meclisinde yerel yöneticilik yapılmıyor. Başkanından Belediye Meclis üyelerine kadar burada çok ciddi alanda partililik yapılıyor... Ben yerel yönetim vasıflarıyla burada politika yapmıyorum, yapmıyacağım da. Onun için bu hassasiyeti sayın Belediye Başkanından Anavatan Belediye Başkanı olarak değil Çiğli Belediye Başkanı olarak özellikle istirham ediyorum..."

E. BORNOVA BELEDİYE MECLİSİ:

Meslek	N	%	Parti	N	%
A	---	---	CHP	3	7.90
B	10	26.31	DSP	14	36.84
C	2	5.26	DYP	9	23.69
D	12	31.58	ANAP	10	26.31
E	5	13.16	MHP	---	---
F	3	7.90	BBP	---	---
G	4	10.53	Bağımsız	2	5.26
H	2	5.26			
Toplam	38	100.00	Toplam	38	100.00

Tablo 5: Bornova Belediye Meclis Üyelerinin Meslek ve Parti Dağılımı.

İzmir'in üçüncü büyük ilçe belediyesi olan Bornova Belediye Meclis Üyelerinin; % 26.31'i emekli, %5.26'sı işçi-sindikacı, % 31.58'i üretici esnaf-

tüccar, % 13.16'sı müteahhit, % 7.90'ı profesyonel, % 10.53'ü sanayici, % 5.26'sı diğer meslek grubu mensubudur.

% 31.58 oranında temsil edilen üretici esnaf-tüccarlar hem Türkiye'deki belediye meclislerinin geneline uygundur hemde 9 ilçe bütünündeki oranla aynı düzeydedir. Meclisin % 26.31'ini emekliler oluşturmaktadır, 9 ilçe bütünündeki orandan yüksek seviyede temsil edilmektedirler. Emeklilerin yoğun olduğu bir meclistir. % 13.16 oranında müteahhit vardır ve genel orandan oldukça yüksek bir seviyede temsilcileri bulunmaktadır. % 10.53 oranında sanayicilerin temsil edildiği meclis, 9 ilçe bütünündeki oranın üstündedir. Üretici esnaf-tüccar, müteahhit, sanayici ve emeklilerin yoğun bir şekilde temsil edildiği bir meclistir. % 7.9 oranında temsil edilen profesyoneller 9 ilçe bütünündeki orandan oldukça düşük bir seviyede temsil edilmektedir. Uzman kişilerin az olduğu ve etkinliğinin az olduğu bir meclistir. Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları % 50.01 oranında temsil edilmektedir

* 7.6.1994 tarihli toplantı: Meclis üyeleri Ali Özkan, A.Şefik Ok, Ramazan Zeybek, 858/3 sokakta açığa akan kanalizasyon nedeniyle çevre sağlığı ve halk sağlığı tehlikesinin ciddi boyutlara vardığını belirten ve tedbir alınmasını talep eden bir önerge vermişlerdir ve önerge oybirliğiyle yerinde müdahale yapılmak üzere Fen İşleri Müdürlüğüne gönderilmesine karar vermiştir.

Belediye meclis üyeleri yerel yönetim karar organlarından sayıca en fazla olanıdır.Meclis üyelerinin belde halkıyla iletişim kurma şansları daha yüksektir.Aynı şekilde, kentliler, Belediye Başkanına ulaşmak, iletişim kurma zorluğunu meclis üyeleri ile kuracakları iletişimde yaşamazlar.Ancak meclis üyelerinin de görevlerinin gereklerinin bilincine erişmeleri gerekir.Belediye meclis üyeleri kentliler ile yoğun ilişki içine girerlerse, kenti birlikte yönetme imkanı doğar.Sorunları bizzat yaşayan kişiler olarak dile getirirler ve çözüm yollarında belirtirler, sonuçta çözüme birlikte ulaşılır.Yukarıda ismi geçen Bornova Belediye Meclis Üyeleride, sağlığı ilgilendiren bu sorunu belirterek, hizmetin sunulmasını sağlamıştır.

* 28.6.1994 tarihli toplantı: Meclis Üyeleri Abdullah Öz, Cem Bakioğlu, Suat Karaoğlu, Hurdacılar Toplu İşyeri Yapı Kooperatifi'nin isteğini

iletmişlerdir. Bornova Doğanlar'da bulunan inşaatının 1993 yılında tamamlanmasına karşın boş olduğu ve kentin merkezindeki hurdacıların buraya yönlendirilmesini talep etmektedir. İlk önce Büyükşehir'e sorun iletilmiş ama sonuç alınamamış ve meclis bu konuyu Büyükşehir'e ileteceklerini ve takip edeceklerini belirtmişlerdir. Kent estetiği açısından, hurdacıların çevreye verdiği kirliliği ortadan kaldırmaya imkan sağlayan bu tesis ile gerekli düzenlemeler yapılırsa ve hurdacılar buraya toplanırsa başarılı bir çalışma gerçekleşmiş olacaktır. Yerel yönetimlerin bu organizasyonu gerçekleştirmesi ve denetim yapması gerekir böylece ortaklaşa bir kamu hizmeti gerçekleştirilir.

* 12.8.1994 tarihli toplantı: Belediye'nin mali darboğazları nedeniyle, belediye hizmetlerinin bazılarının halk ile paylaşılmasıyla ilgili olarak, (1580, md.19) 6.bendi gereğince; Belediyeye ait hizmetlerin yapılabilmesi bakımından Belediye tüzel kişi sıfatıyla Belediye içinde ve dışında bağışları kabul etme yetkileri vardır. Ancak bağışların karşılığı gerektirmesi halinde bu bağışın kabul edilip edilmemesine karar verme yetkisi, (1580, md. 70/12) fırası gereğince Belediye Meclislerine ait olduğundan, ivaz (karşılığı) mukabilinde yapılacak bağışların kabulü yönünde meclisçe karar alınması istenmiştir ve teklif oyçokluğuyla kabul edilmiştir.

İtiraz eden meclis üyeleri, bu öneri yeni olduğu için eleştiri alınacağı düşüncesiyle itiraz etmektedirler. Kentte birlikte yaşamanın gereği olarak belli külfetlere katlanılacaktır. Hizmetin karşılanmasında halk ile paylaşım teklif ediliyor peki bu kenti yönetmede, hizmetlere karar verme aşamasında bu paylaşım istenmiyor. Yönetime halkın katılımı sağlansa, hizmetler şeffaf yapılırsa, halk bilgilendirilirse istenilen mali paylaşımda gerçekleşir. Kentlinin mali paylaşım isteyen yerel yönetimlere yönetime katılma taleplerini, isteklerini belirtmeleri ve bu isteklerin gerçekleştirilmesi için kararlılık göstermeleri gerekir.

* 18.10.1995 tarihli toplantıda: Semt pazar yerlerinin Pazarcılar Odasına verilmesi yönündeki Başkanlık önergesi oybirliğiyle red edilmiştir.

Önerenin görüşüldüğü Hukuk ve Bütçe Komisyonları kararlarının nedeni şöyle belirtmektedirler: “ Belediyelerin asli görevleri meyanında sayılan bu hizmetlerin organize olmaması, amacı ve mahiyeti bilinmeyen bir güce devrini uygun

bulmamıştır.” Başkan; “ bu ifadeyi yanlış bulmuş ve demokratik bir ülkede onun kurallarına göre kurulmuş olan Pazarcılar Derneğidir.Biz gerek pazar esnafından gerekse Dernek yöneticileriyle yaptığımız görüşmelerden onlarında pazarların düzeni, para ödeyen esnafın yerine başkalarının gelmesinden dolayı rahatsızlık duyduklarını öğrendik.Yeni bir düzenle bu sorunları çözmek niyetiyle bir protokol hazırlanmıştı.”

Pazaryerlerinin, pazarcılık konusunda uzman olan Pazarcılar Odasına verilmesiyle ilgili olarak Başkanlığın öneri ve bilgilendirmelerine karşın bu karar meclisin yetkiyi elinde bulundurma istek ve geleneğine iyi bir örnek oluşturmaktadır. Meclis Pazarcılar Odasına bu yetkiyi vermekle gerçekte güç kaybetmeyecektir çünkü buranın denetimi Belediyenin görevidir ve asıl olanda budur.Yerel yönetimlerin kamu hizmetlerini bızatihi yerine getirmeleri geleneğinden kurtulmamız gerekir.Belediye hizmetlerinin işleyişi ve yapısını kontrol etmeyle üzerine düşen görevi yerine getirecektir.Buca, Konak, Gaziemir, Balçova Belediyesinde Pazarcılar Odasına verilen bu yetki, Bornova Belediyesi'nin katılımcılığa kapalı ve gelenekçi yapısıyla verilmemiştir.Bu karar İzmir'in üçüncü büyük merkez ilçesinin görevlerinin ve mali yükünün artmasına neden olmuştur.

* 18.10.1995 tarihli toplantı: Meclis Üyelerinden Salih Sicim ile Sedat Öktem, Ergene ve Atatürk Mahalleleri sakinleri muhtarlarıyla yaptıkları toplantı sonucunda, belirlenen önemli konuları belirten iki önerge vermişlerdir.Meclis üyeleri, sorunların belirlenmesinde yerindeliğin öneminin ve etkinliğini kavrayarak halk ile görüşmüşlerdir.Bu girişimler bir ölçüde halk katılımını sağlamıştır.

* 16.2.1996 tarihli toplantıda: Belediyeye ait olan, geçmişte Bornova Kültür Sanat Vakfına tahsis edilen büfe yerlerinin yeniden tahsisi konusunda Başkanlığa yetki verilmesi talebi meclis görüşmeleri ardından encümene yetki verilmesine oybirliğiyle karar verilmiştir.

Bornova Kültür Sanat Vakfına tahsis edilen büfeleri Vakfın verdiği kişiler 3.kişilere devretmişlerdir ve yetkileri olmadığı halde kira bedeli almışlardır. Belediye bu gelirden yoksunluğunu kaldırmak için böyle bir talepte bulunmuştur.

Belediye, Vakıfa tahsis ettiği büfelerin denetimini gerekli hassasiyetle yapmadığı için böyle bir zarar gerçekleşmiştir.Vakfa büfe devredilirken yetki devri

gösterilmiştir buna karşın Pazarcılar Odasına pazar yerlerinin verilmesi red edilmiştir. Konusunda uzman olan bir kuruluş ile birlikte çalışma red edilmekte buna karşın mali fedakarlık yapılarak belediyeye ait büfe yerleri Vakfa devrediliyor.İki girişim karşısında sergilenen tavır farklılığı, Bornova'ya Bornovalının yararı ve geleceğinin ne derece düşünüldüğü sorusunu akla getirmektedir ve bir güvensizlik yaratmaktadır.

* 21.6.1996 tarihli toplantı: Meclis üyeleri Suat Karaloğlu ve Mevlüt Hepseven, Batı Anadolu ve Çimentaş Çimento Fabrikalarının flitresi bulunmamasına rağmen çalıştırıldığını bildirmişlerdir.

Çevre kirliliğine neden olan bu fabrikalara, Bornova Belediyesi doğrudan ceza kesme yetkisi olmadığı için yaptırım gücü yoktur.Bu nedenle konu Büyükşehir'e havale edilmiştir. Çevre kirliliğini önlemek amacıyla, sanayi kenti olan Aliağa'da Belediye Başkanlığı gerekli cezaları keserek etkili olmaktadır. Başkan: "Aliağa Belediyesi metropole bağlı bir ilçe değil, öyle bir belediye olmak çok büyük avantaj, her yetkiyi kullanabilme açısından.Bizim birçok hizmetimizin aksaması 3030 say.Yasa geri Büyükşehir'e bağımlılığımızdan ileri geliyor." İki seçilmiş organdan Büyükşehir Belediyesi'nin ilçe belediyeleri üzerinden bir üstünlüğü denetimi vardır, seçimle gelen yerel yöneticiler arasında bu ilişki ağı, ilçe belediyelerin hizmet sunarken yasal prosedürün çokluğu, zaman kaybına neden olmaktadır.Metropoldeki ilçe belediyelerinin hareket serbestliği kısıtlanmaktadır.

F. BUCA BELEDİYE MECLİSİ:

Meslek	N	%	Parti	N	%
A	1	3.12	CHP	4	12.5
B	6	18.75	DSP	16	50.00
C	2	6.25	DYP	5	15.62
D	10	31.25	ANAP	7	21.88
E	3	9.38	MHP	-----	-----
F	6	18.75	BBP	-----	-----
G	1	3.12	Bağımsız	-----	-----
H	3	9.38			
Toplam	32	100.00	Toplam	32	100.00

Tablo 6: Buca Belediye Meclis Üyelerinin Meslek ve Parti Dağılımı.

İzmir'in dördüncü büyük ilçe belediyesi olan Buca Belediye Meclisi'nin; %3.12'si ev hanımı, % 18.75'i emekli, % 6.25'i işçi-sendikacı, % 31.25'i üretici esnaf-tüccar, % 9.38'i diğer meslek üyesidir.

% 31.25 oranında temsil edilen üretici esnaf-tüccar, 9 ilçe bütünündeki genel oranla aynı düzeydedir ve genel karakteristiğe uygundur. % 18.75 oranında emeklinin bulunduğu meclis 9 ilçe bütünündeki orandan yüksek seviyededir. % 18.75 oranında profesyonellerin var olduğu mecliste genelin altındaki oranda temsil edilmektedir. Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşu üyeleri meclisin % 53.12'sini oluşturmaktadır.

* 21.6.1994 tarihli toplantı: Buca Belediye sınırları dahilinde olan pazar yerlerinde kurulmakta olan ve burada pazarcılık yapan esnaflara yardımcı olmak amacıyla hazırlanan Buca Belediyesi Pazaryerleri Yönetmeliği oybirliği ile kabul edilmiştir.

Buca Belediyesi, kendi yetki alanındaki Buca halkına hizmet sunan esnafların, Buca halkının ve Belediyenin yararı doğrultusunda hizmetlerin gerçekleşmesi amacıyla çıkardığı yönetmelikle, ilgili aktörlerin memnuniyetini

gerçekleştirebilme şansını arttırmıştır. Girişimler yasal prosedürle düzenlenerek ortak yarar için keyfiyetten uzaklaştırılması sağlanmıştır.

* 22.2.1995 tarihli toplantı: Buca Belediye sınırları içinde bulunan pazar yerlerinin Pazarcılar Esnafı Odasına devredilmesi talebi görüşülerek oyçokluğuyla karar verilmiştir.

Belediye tahsis ücretini peşinen alınması koşuluyla vermiştir. Hukuk İşleri Müdürü Ayşegül Eraltuğ'un konuyla ilgili açıklamalarında; "...Esnaf Odası kendi üyeleriyle halkın karşı karşıya gelmesinde mesleki yönden bazı yaşanan sıkıntıları giderme işlevi görecektir. Takip ve denetim yetkisinin yine Buca Belediyesine ait olduğu" konusunda açıklamada bulunmuştur. Meclis üyesi Bektaş Gül: "...Pazarcılar Odası Belediye arasında yapılacak protokole katılıyorum, doğru bir karardır, sivil toplum örgütlerine yerel yönetimler olarak sahip çıkmalıyız." Meclis üyesi Sedat Turan "...Belediyeler asli kamu görevlerini yapmakla mükelleflerdir. Bu işin ehli olan ve yine bir kamu kurumu olan Pazarcılar Esnafı Odasının bu görevi üstlenmesinde fayda sağlayacaktır."

Yetkiyi elinde bulunduran meclis üyelerinin yönetimin gerçekleşmesi yönündeki bu tutumları umut vericidir. Yönetim deneyiminin ilk aşaması olan yerel yönetimlerde bu tür kararlar alındığı ve yaygınlaştığı ölçüde aktörlerin yönetime katılımı gerçekleşebilir. Yerel yöneticiler bu görüş açısına sahip oldukları ve aktörlerin uzmanlık alanlarıyla ilgili konulardaki talepleriyle etkin yönetim yaşanır.

* 22.2.1995 tarihli toplantı: Bucamarlar, Esnaf ve Sanatkarlar Odasının kurmuş olduğu BESAF şirketine, 3 yıllığına kiraya verilmiştir. Başkan: "...Ben elimdeki böyle bir gücü veriyorum, çünkü siyasi düşünmüyorum... Vicdanen rahatım çünkü şahıslara satmadık, Buca'nın esnafına sattık. Ben böyle bir siyasi gücü tek başına kullanmak istemiyorum."

Yetkiyi, gücü elinde tutma düşüncesinin, davranışının yaygın olduğu ülkemizde, gücünü meclis ile paylaşmaktan bile çekinen, kaçınan tek adam olma isteğinde olan belediye başkanlarının yanında yetkilerini dağıtan bir belediye başkanının varlığı aktörlerin yönetime katılımını sağlayacağı ve arttıracığı görüşündeyim.

* 12.10.1995 tarihli toplantı: Buca semt pazaryerlerinin İzmir Pazarcılar Esnafı Odasına 4.200.000.000-TL bedel karşılığında 1 yıl süreyle tahsis edilmesine dair okunan raporlar aynen kabul edilmiştir.

Belediye meclisi, verdikleri kararın doğruluğunun değerlendirmesini yapmıştır ve bazı eksiklerin olduğu tespit etmiştir. Eksiklerin giderilmesi için kurulan komisyonun çalışmalarının arttırması, daha aktif olması yönünde görüşler belirtmiştir. D.Ali Polat: "...Sivil toplum örgütlerinin belediyelerle çalışması çok güzel bir olaydır." Sedat Turan: "...İş ehline verilmelidir.Bu işin ehlide İzmir Pazarcılar Odasıdır.Geçen yılki birtakım noksanlıklar,eksiklikler meydana gelmiştir.Doğaldır.Bu yıl daha sağlıklı yürüyecektir." Veysi Turan: "...Belediyemiz personeli tarafından pazaryerlerinden ücret toplandığı takdirde belediyelerimiz kasasına daha fazla para girecektir...Bu işin bir bilene verilmesini,gerekirse ihale açılarak kazanacak firmaya verilmesi ile belediyemiz bütçesine daha çok para gireceği inancında olduğunu" açıklamıştır. Ali Nazmi Erdem: "...Sivil toplum örgütlenmesinde o insanların kendi haklarına sahip çıkmasını öğrenmesinin öncülüğünü yapmalıdırlar,biz belediye olarak bu görevi üstlenmeyiz...Pazaryerlerinin Pazarcılar Esnaf Odasına verilmesinde yarar olduğuna inanıyorum."

Pazaryerleri konusunda Buca Belediyesinin bu açık tutumunun diğer alanlarda olmasını umuyoruz ve meclis üyelerinin bu bakış açısıyla, bu açık görüşleriyle yetkilerinin, profesyonellerin yetkin oldukları alanlarda kullanılmasının yaygınlaşacağı kanısındayım.

* 27.12.1995 tarihli toplantı: Buca Evka 1 Toplu Konut alanı içinde 194 ada, 23 parselde PPT, Eğitim, sosyal ve kültürel tesisler olarak ayrılan alanın toplu konut alanı olarak ayrılabilmesi için plan tadilatı yapılması talebine ilişkin önerge: Meclis üyelerince, sel felaketine uğrayan kişilere konut yapımı için kullanılacak ve bu kişilerin mağduriyetlerinin en kısa zamanda giderilmesi amacıyla komisyona iletilmeden mecliste görüşülerek karara bağlanması görüşlerini belirtmişlerdir. Meclis üyelerinin duyarlı tutumlarıyla oybirliğiyle karar almışlardır.

* 19.10.1995 tarihli toplantı: Meclis üyesi Sedan Turan: "...Hizmetin partisi olmayacağı belirterek, hizmet bir görevdir, bu görev mecliste grubu bulunan tüm siyasi partiler tarafından layıkıyla yerine getirilmektedir."

Meclis üyeleri kendilerini seçerek görev ve sorumluluk yükleyen kent halkının yararına hizmetlerin karar ve gerçekleştirilme aşamalarında, toplumdaki tüm statülerinin rollerini ikinci plana iterek, meclis üyeliği statülerini ve gerektirdiği rollerini birinci derecede önemli kılmalıdır. Bu statülerin kendilerine verilme nedenlerinin hizmet sunmak için olduğu bilincine ulaşmaları gerekir.

* 9.5.1996 tarihli toplantı: Buca Kaynaklar Köyü'nde yer alan Hal yerinin, Hal tevzi alanında DSI ve İZSU tarafından yapılan en son çalışmalar sonucunda elde edilen Tahtalı Barajı uzun mesafe koruma alanı sınırı dikkate alınarak hazırlanan 1/1000 ölçekli imar planı önerisinin kabulüne dair Bayındırlık komisyonu raporu oyçokluğu ile kabul edilmiştir.

Bu bölgede, belediyenin tesis yapacağı yerlere imar planlarının yapılması ancak özel teşebbüsün çalışabilmesi için gerekli imar planlarının yapılmaması eleştirilmektedir. Ancak Başkan bu bölgenin dinlenme alanı özelliğini koruması gerektiği savunmaktadır.

Ayrıca Büyükşehir Belediyesinin yapacağı bu tesislerin, Buca'nın trafik yoğunluğunu arttıracığı görüşü meclis üyelerince belirtmiştir. Metropoldeki bir ilçe meclisinin büyük kentte yaşamının getirdiği bazı görevleri yerine getirme zorunluluğu söz konusu olmaktadır.

* 6.11.1996 tarihli toplantı: Buca Semt Pazaryerlerinin İzmir Pazarcılar Esnafı Odasına bir yıl süre ile 7.800.000.000-TL bedel karşılığında verilmesi oyçokluğu ile kabul edilmiştir.

Buca Meclisi, hizmetin bu konunun uzmanı olan kurumların gerçekleştirmesi tutumuyla ikinci kez Pazarcılar Esnafı Odasına vermiştir. Kararlar oybirliğiyle alınmıştır çünkü bazı meclis üyeleri bu tavrın pazarcı esnafı ile halkın belli kesimine zarar verdiği görüşündeler. Buna karşın, ortak düşünce esnaf odalarının bu işi daha iyi yapabilecekleri, pazarcılar esnafı ile daha iyi diyalog kurabilecekleri, zamanla eksiklerin giderilebileceği ve Belediyenin denetim işlevini yürütülmesiyle etkin bir kamu hizmetinin gerçekleştirilebileceğidir.

G. NARLIDERE BELEDİYE MECLİSİ:

Meslek	N	%	Parti	N	%
A	1	6.25	CHP	10	62.50
B	2	12.50	DSP	-----	-----
C	----	-----	DYP	5	31.25
D	7	43.75	ANAP	1	6.25
E	----	-----	MHP	-----	-----
F	5	31.25	BBP	-----	-----
G	----	-----	Bağımsız	-----	-----
H	1	6.25			
Toplam	16	100.00	Toplam	16	100.00

Tablo 7: Narlıdere Belediye Meclis Üyelerinin Meslek ve Parti Dağılımı.

İzmir Büyük Kent bütününde sekizinci büyük ilçe belediyesi olan Narlıdere Belediye Meclisinin; % 6.25'i ev hanımı, % 12.50'si emekli, % 43.75'i üretici esnaf-tüccar, % 31.25'i profesyonel, % 6.25'i diğer meslek grubundaki kişilerdir.

% 43.75 oranında üretici esnaf-tüccarın var olduğu meclis 9 ilçe bütünündeki orandan daha yüksek seviyededir. Belediye meclislerinin genel karakteristiğine iyi örnek olabilecek bir meclistir. % 31.25 oranında profesyonelin bulunduğu meclis, İzmir genelindeki orandan yüksek seviyededir. Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşu üyeleri meclisin % 75'ini oluşturmaktadır ve meclisin kararlarını yönlendirme şansları yüksek seviyededir.

Narlıdere Belediyesi 1 Kasım 1992 tarihli yerel seçimleri ile tüzel kişiliğe kavuşmuştur.

* 3.10.1994 tarihli toplantı: Başkanlık makamı tarafından meclise havale edilen, Encümenin (6.9.1994) belirlenen alanda, Sağlık Ocağının yapılması oybirliği ile kabul edilmiştir.

Bu karar yerel yönetim karar organlarının, bir kamu hizmetinin gerçekleşmesi aşamasında ortak çalışmanın ve konsensusa ulaşmasına iyi bir örnektir. Görev paylaşımı ile etkin ve hızlı karar alınmıştır. Başkanlık makamı

teklif etmiştir, encümen yeri tespit etmiştir, mecliste konuyu görüşerek uygunluğunu inceleyerek karar almıştır. Yetki paylaşarak karar alınmıştır.

* 1.6.1994 tarihli toplantı: Belediye'nin daha etkili hizmetler sunabilmek amacıyla, Narbel A.Ş. kurulması oybirliği ile kabul edilmiştir. 1580 sayılı Belediye Kanunun sınırlamalarından kurtularak, yasal olarak kurulabilecek olan şirketler ile Belediyeler prosedürden uzak hizmetler sunabilmek için Belediyeler şirket kurma yolunu tercih etmektedir. İzmir Büyük Kent bütünündeki ilçe belediyeleride şirketleşme yolunu tercih etmektedir.

Örneğin:

Narlidere Belediyesi - NAR-BEL ve NAR-KENT A.Ş.

Güzelbahçe Belediyesi - GÜZELBAHÇE Lmt.Ş. kurulması düşünülmüştür ancak henüz kurulmamıştır.

Bornova Belediyesi- BORMAR A.Ş. (Devredilmek üzere)

Çiğli Belediyesi - KAFESAN

Balçova Belediyesi-Kurulmamıştır.

Gaziemir Belediyesi-Gazi-Bel.

Konak Belediyesi - KONBEL Lt.Ş., MERBEL A.Ş. Konak Sigorta.

Karşıyaka Belediyesi - KENT A.Ş

Buca Belediyesi - Buca İmar-İnşaat Lmt.Ş.

Büyükşehir Belediyesi- İZFAŞ A.Ş, Ege Şehir Planlaması A.Ş, TANSAS A.Ş.

* 13.12.1994 tarihli toplantı: Narlıdere Esnaf Odasının pazar yerindeki dükkanların Esnaf Odasına kiraya verilmesi yönündeki talepleri, Bütçe Komisyonundaki görüşmelerin ardından yasal yönden mümkün olmadığı şeklinde bir karar alınmıştır ve Meclis kiralanamayacağı kararını oybirliği ile almıştır.

Narlidere Belediye Meclisi kendi yetki alanındaki bu yerleri profesyonel olan Oda'ya devretmemiştir, yetkisini paylaşmak istememiştir. Kamu hizmetinin gerçekleşmesi için Belediyenin kendisinin bizzahiti bu işleri görmesi gerekmez, hizmeti denetlemek yoluyla kontrol edebilir. Hizmetin yerindeliğini ve etkinliğini denetleyerek, kamu yararı gözetilerek hizmetin gerçekleşmesi sağlanabilir.

Hizmetlerin gerçekleşmesinde profesyoneller kullanılarak daha etkin ve başarılı hizmetler gerçekleştirilebilir.

* 14.2.1995 tarihli toplantı: Pazar yerindeki prefabrik dükkanların kiraya verilmesiyle ilgili 6 meclis üyesi dükkanların ihale yoluyla verilmesinde gerekli prosedüre uyulmadığı şeklinde bir önerge vermişlerdir.

Önerge oy çokluğuyla red edilmiştir. Bu dükkanların ihalesi kira süresi 3 yılı geçmediği için Encümente yapılmıştır, 3 yılı geçseydi konu meclise gelecekti. Konu görüşülürken Başkan; “Burası pazar yeri olarak düzenlenmiştir. Amaç belediyeye gelir sağlamaktır. Bundan gene pazar esnafı yararlanacaktır.”

Meclis üyeleri kiraya verilecek olan dükkanların kiraya verilmesinde, gerekli duyarlılığı göstererek Narlıdere halkının, pazarcı esnafının ve Belediyenin çıkarını gözeterek konuyu görüşmüşlerdir. Belediyenin etkin ve yararlı hizmet sunması için çalışmışlardır.

* 9.3.1995 tarihli toplantı: Pazarcı belge fiyatlarının ve esnaf teftiş defteri harcının 50.000-TL olarak belirlenmesine oyçokluğu ile karar verilmiştir. Pazarcı esnafı ile ilgili kararlarda birliktelik sağlanamamakta ve kararlar oyçokluğu alınmaktadır. Meclis üyeleri arasında fikir ayrılığı vardır.

* 12.6.1995 tarihli toplantı: Meclis üyesi Özcan Yılmaz “İmar çalışmaları yapılırken bazı haksız kazançların elde edildiği şeklinde söylemler aldım. Bu durumun ortadan kalkması için, her türlü ölçekteki planlarda yazılı olarak, makbuz alınarak verilerek çalışılması” önerisini getirmiştir. Hamza Akpınar: “...Harita mühendisimizin yapmış olduğu işi, m2 dönüm olarak ne kadar yapılabileceğini Harita Mühendisleri Odasından yazılı resmi olarak istedik.”

Yerel yönetim kamu hizmetini gerçekleştirmeden önce, bu hizmetin maliyetini odadan öğrenerek, bu konuda profesyonellerden fiyat alarak belirleme yapmıştır. Bu şekilde konunun uzmanlarından bilgi alınarak, hem yanlış intibaların oluşması engellenecek hem de İzmir bütününde birliktelik sağlanmış olacaktır.

* 2.2.1996 tarihli toplantı: İzmir Pazarcılar Odasının, İlçe sınırları dahilinde bulunan, çarşamba ve pazar günleri kurulmakta olan pazar yerlerinin kendilerine verilmeleri teklifleri Bütçe ve Çevre Komisyonlarında görüşülerek, Belediye

Temizlik İşleri Müdürlüğünce geciktirilmeden yapılacağı kanatına varılmıştır. İzmir Esnaf Odasının teklifi rededilmiştir ve bu karar oyçokluğuyla kabul edilmiştir.

Yerel yönetim, kendi çalışanını pazar günü çalıştırarak, mesai ücreti ödeyerek ve görevlerini artırarak bu hizmeti kendisinin gerçekleştirmesi geleneğini aşamamıştır. Bu konuda profesyonel olan kuruluşa hizmetin yapılması devredilse, yetki devri gerçekleştirilecektir. Narlıdere halkının çıkarını korumak amacıyla da denetim yapılarak etkin hizmetin gerçekleşmesi ile esnafların, belediyelerin ve halkın memnuniyeti sağlanmış olabilirdi. Narlıdere Belediyesi Türk Kamu Yönetiminde olan yetkiyi elinde tutma geleneğini terk etmemiştir.

* 2.6.1995 tarihli toplantı: Başkan; “ Pazar yerindeki dükkanların 14.2.1995 tarih ve 03/07 sayılı meclis kararındaki isteğimizi maliyet çokluğundan dükkanların sökülüp takılır şekilde yapamadık. Ve bu alanın üstü kapatılarak, esnaflara katkıda bulunulmuş ve tören alanı gibi tahsis edilebilir kılınmıştır.” Bu konuda söz alan üyelerden Hikmet Turan: “Bütün bunlar yapılmadan önce meclis kararı alınsa daha iyi olacaktır.” Başkan: “Bütün bunlar kamu yararı gözönünü alınarak yapılıyor. Maliyet yüksekliği bizi buna zorladı.”

Yerel yönetim karar organlarının birlikte tartışarak karar vermesi gereken bir kamu hizmetinin gerçekleşmesi aşamasında, meclis ikinci plana itilerek eylem yapıldıktan sonra karar alınması istenmiştir ve meclis üyelerinden bu durum eleştirilmiştir ve karar oyçokluğuyla alınmıştır.

Meclis üyeleri yetkili oldukları alanlarda sorumluluklarının bilincindedirler ve konuyu tartışarak, bilgi isteyerek aydınlanmaktadır. Görevlerinin kent için önemli olduğunun bilincindedirler.

* 28.6.1996 tarihli toplantı: İzmir İli Narlıdere İlçesi ile Balçova İlçe sınırları arasında kalan Tansaş-Şişko gibi ticari emsal alınarak bu istikamette bulunan parsellerde bu tip tesislerin yapılması istenmekte ve belediyeye bu yönde çok yoğun talepler gelmektedir. İmar Komisyonunda görüşülen konu inşaat alanı için belli kıstaslar getirilerek, konut + gününbirlik ticari tesis yapılması ile ilgili tavsiye kararı oybirliğiyle alınmıştır. Mecliste ise bu karar oyçokluğuyla alınmıştır.

Narlıdere ilçesinin ekonomik gelişmesinde önemli yere, etkiye sahip olacak bu tesislerin kurulmasında, tarım alanlarında imar koşulları dikkate alınarak tavsiye

kararı alınmıştır.Çevreye zarar vermeden tesislerin yapılması kararı alınmıştır ancak bu tavsiye kararının uygulamada da geçerli olması ve suistimal edilmemesi için yerel yönetimin konuyu takip etmesi gereklidir.

H. GAZİEMİR BELEDİYE MECLİSİ:

Meslek	N	%	Parti	N	%
A	---	---	CHP	3	18.75
B	2	12.50	DSP	1	6.25
C	---	---	DYP	10	62.50
D	6	37.50	ANAP	2	12.50
E	---	---	MHP	---	---
F	5	31.25	BBP	---	---
G	1	6.25	Bağımsız	---	---
H	2	12.50			
Toplam	16	100.00	Toplam	16	100.00

Tablo 8: Gaziemir Belediye Meclis Üyelerinin Meslek ve Parti Dağılımı.

İzmir Büyük Kent bütününde yedinci büyük ilçe olan Gaziemir Belediye Meclis Üyelerinin; % 12.50'si emekli, % 37.50'si üretici esnaf-tüccar, % 31.25'i profesyonel, % 6.25'i sanayici ve % 12.50'si diğer meslek grubunda yer almaktadır.

% 37.50 oranında temsil edilen üretici esnaf-tüccarlar 9 ilçe bütünündeki orandan yüksek seviyededir. Esnafların etkin olabileceği bir meclistir. % 31.25 oranında profesyonelin bulunduğu meclis genelin üstünde bir oranla temsil edilmektedir. % 12.50 oranında temsil edilen emekliler seviyenin altında yer almaktadır. % 12.50 oranın diğer meslek grubunda yer alan işletmeci ve yöneticiler yer almaktadır. Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşu üyeleri meclisin % 75'ini oluşturmaktadır etkileme gücüne sahip düzeyde temsil edilmektedirler.

Gaziemir 1992 yılında ilçe olmuştur.

* 25.10.1994 tarihli toplantı: M.Akif Akın ve yedi arkadaşına ait önergede, İmar planı lejant notunun değişmesi ve kooperatiflere tanınmış kat adedindeki

serbestliğin diğer yapı sahiplerine verilmesi görüşü bulunmaktadır. Bu önerenin talep edildiği şekilde uygulamasına karar verilmiştir.

Meclis üyeleri, Gaziemir halkının da bu imkandan yararlanması için önerge vermişlerdir ve bireysel yapılaşmalarda da bu hakkın kullanılması sağlanmıştır. Sadece belli kesimin (kooperatiflerin) bu olaktan yararlanarak yapılaşmasının gerçekleşmesi yerine temsil ettikleri halkın yararına kararın alınmasını sağlamışlardır.

* 23.2.1995 tarihli toplantı: Anavatan Partisi grubu olarak Gaziemir'deki tüm esnafın sağlık raporunun olması ve 3 ayda bir yapılması gereken sağlık kontrolünün mutlaka yapılması talebinde bulunmuşlardır. Başkan; "Esnafın sağlık kontrolü için Hıfzısıha'ya gitmesi gerekir ve bu da büyük zaman kaybıdır. Belediye olarak, kısa bir süre sonra açacağımız Sağlık Tesisinde sağlık kontrolleri ve sağlık karneleri burada yapılacaktır."

Hayatımızda sağlık önemli bir yere sahiptir, bize hizmet sunan esnafında sağlık koşullarının iyi olması, toplumumuzun sağlığı için önem arz etmektedir. Belediye kurulacak olan sağlık tesisiyle etkili ve başarılı bir hizmet gerçekleştirmiş olacaktır. Meclis üyesi Refik Zenginboz'un önergesi; mesleki ve demokratik kuruluşların bir arada toplanması için Belediye'ye ait parseller aranıp bu yerin imar planında bu amaçla kullanmak üzere Belediye Hizmet Alanı olarak ayrılmasını talep etmiştir.

Bu konuyla ilgili olarak Büyükşehir'in böyle bir çalışması olduğu tespit edildiğinden çalışmaların sonuçlarının beklenmesi oybirliğiyle kabul edilmiştir.

Bu öneriyle, mesleki ve demokratik kuruluşları birarada bulunabilecektir. Uzman olan kuruluşların bilgi alışverişi ve etkileşimi daha kolay olacaktır. Ayrıca, Belediye'de profesyonel kuruluşlardan rahatça yardım talep edebilecektir. Büyükşehir'in projesinde, bu tesisin meslek kuruluşuyla birlikte yapılması çalışmaları vardır, tesisin yapımında birlikteliğin sağlanması hedeflenmiştir.

* 8.11.1995 tarihli toplantı: Aktepe bölgesinde İzmir Oto Galerici Sanayi Sitesi Toplu İşyeri Alanı kurulması talebi, Gaziemir Belediyesi Bayındırlık Komisyonunda, bu bölgede özel mülkiyetin fazlalığı nedeniyle Gaziemir Belediyesi arsa ve konut yapı kooperatifi (Toplu Konut) alanı olarak Nazım planda

belirlenmesi amacıyla meclisin temenni kararı alması uygun bulunmuştur. Bu karar oybirliğiyle kabul edilmiştir. Mecliste bu konu görüşülürken meclis üyesi Kadir Özalp; "...Kadercilerle yapılan bir öngörüşmede kadercileri temsil eden yöneticiler, sizin makam odanızda her partinin temsilcisi bulunduğu bir yerd ve şöyle demişlerdi .Siz 3-5 Gaziemirliyi mi düşünüyorsunuz yoksa size gelecek olan rantı mı düşünüyorsunuz? Bu arada bizim bütün meclis üyelerimiz tepki gösterdi. Dediler ki biz Gaziemirliyi düşünüyoruz.Sizin bize getireceğiniz rant vatandaşın kaybının yanında sıfır kalır."

Bu satırları okuduktan sonra, ilçe halkına hizmet için seçilen meclis üyelerinin sorumluluklarını taşıyarak yerel halkın yararına bir kararın alındığının göstergesidir. X veya Y kuruluşunun ve grubunun çıkarlarını gözetmek yerine yerel halkın, kentin gelişmesini ve ilerlemesini sağlayacak kararların alınmasında gösterecekleri kararlılıkları önem arz etmektedir.

* 13.2.1996 tarihli toplantı: Meclis üyesi Nihat Erkin'in önergesi; Irmak mahallesi 21/1 sokağın dar olmasından dolayı motorlu araçların giremediği ve Belediye hizmetleri yapılamadığı için mevcut sokağın genişletilmesini talep etmiştir.

Bayındırlık Komisyonu önergeyi incelemiştir ve 21/1 sokak imar planında 7 m. lik yaya yolu olarak belirlenmesini meclis oybirliğiyle kabul etmiştir.

Nihat Bey, babası bu sokakta oturduğu için yolun genişletilmesini istemiştir. Başkan; önerge tartışılırken "Gaziemir'in yararına,böyle bir kararın alınmasında etkili olmanızı beklerdik." demiştir.

Meclis üyelerinin kişi ve kurumların etkisinde kalmadan, kararların alınmasında etkili olmaları toplumun çoğunluğu tarafından istenmektedir ve bu açıkça ortaya konulmaktadır.

* 15.3.1996 tarihli toplantı: İzmir Pazarcılar Odası'nın, Gaziemir semt pazarlarında temizlik, düzen gibi işlerin kendilerince yapılması talebi Hukuk ve Bütçe Komisyonunda uygun görülmüştür. Mecliste incelenerek aynen kabulüne oybirliğiyle karar verilmiştir.

Konu mecliste tartışılırken Konak ve Buca uygulamaları örnek alınmıştır. Başkan: "Biz bu tekifi daha önce Gaziemir Esnaf Odasına da yaptık.Kendileri bu yükü üstüne alamayacaklarını belirtmişlerdir."

Semt pazarlarının temizlik, düzen gibi işlemlerin Pazarcılar Esnafı Odasına verilmemesi, personeli az olan belediyelere artı bir yük getirmektedir. Belediyelerin asli görevlerini aksatmalarına ve belediye bütçesine mesailerle yük getirmektedir. Hizmeti bu konuda uzman ve profesyonel olan bir kuruma bırakılarak gerçekleştirilmesiyle, belediyenin denetimini yapmasıyla belediye ek külfetlerden kurtulacaktır.

* 13.6.1996 tarihli toplantı: Meclis üyeleri Necati Kırmaz, Ömer Peker ve Recep Kaner Yahya Kemal Beyatlı İlkokulu'nun ön bahçesinde yeralan ve otopark olarak tanzim edilen sahanın, iptal edilerek, mevcut eğitim alanına dahil edilmesi önergesini vermişlerdir.

Bayındırlık Komisyonu yapılan incelemede mevcut ağaç sayısının çokluğu nedeniyle otopark için uygun olmadığından yeşil alan olarak değiştirilmesi, mecliste oyçokluğuyla kabul edilmiştir.

Okul alanının yanında parkın yapılmaması için tepkiler olmuş, yürüyüşler yapılmıştır, öğrenciler duvarın yapılacağı yere oturtulmuştur. CHP bu tepkileri desteklemiş ve karşılıklı olarak tepkiler artmıştır. Hatta bazı bayan veliler karakola götürülmüştür. Meclis üyesi Çoşkun Doğru; "...Siyasi tercihlerin belirlenmesinde sivil toplum örgütlerinin, sendikaların, derneklerin, partilerin katkı koyması çok normaldir. Demokratik toplumlarda eylem yapılması pankartlı slogan atılması bile çok normal karşılanıyor ama Hukuk Devletinde bu işin bir takım izinlere tabi olduğunu biliyoruz."

Gaziemir ile ilgili böyle bir kararın alınmasında, duyarlı insanlar tepkilerini ortaya koymuşlardır. Ancak karşılıklı katı tutum sonucunda istenmeyen olaylar yaşanmıştır. Farklı fikirlere karşı saygı ve anlayış göstermeyi başarabildiğimiz ölçüde katılımı istenilen düzeyde yaşayabiliriz.

* 31.7.1996 tarihli toplantı: Meclis üyesi Refik Zenginboz Gaziemir'de yapılan inşaatın gerek kalite gerekse imar yönetmeliğine uygun olarak yapılması, kalitelerinin kontrol edilmesi için İzmir'de bulunan meslek odaları ile protokol yapılmasını önermektedir.

Bayındırlık ve Hukuk Komisyonunda görüşülen önerge, İnşaat Mühendisleri Odası, Mimar Odası ve Şehir Plancıları Odası ile Gazimir Belediyesi arasında bir protokol yapılması mecliste oybirliğiyle kabul edilmiştir.

Meclis üyesi Refik Zenginboz inşaat mühendisidir.Sorunun içindedir, kendisi bizatihi sorunları yaşadığı için problemi iyi bilmektedir. Çözümü içinde, profesyonel kuruluşlar ile bir protokolün yapılmasına neden olmuştur. Meclis üyelerinin meslekleri ile ilgili sorunlarda uzmanlık alanlarındaki konularda daha etkili kararların alınmasında öncü olmaktadırlar.Gazimir Belediyesi yapacağı bu protokolle, imar sorunlarında profesyonellerden yararlanarak Gazimir için en iyi çözümlerin alınmasını sağlayacaktır. İlgili odalarda uzmanlık alanlarındaki konulardaki katkılarıyla,hem yönetime katılmış hemde yaşanabilir bir kentin oluşmasında etkilemiş olabileceklerdir.

*4.10.1996 tarihli toplantı: Meclis üyesi Refik Zenginboz tarafından 14.2.1995 tarihinde verilen mesleki ve demokratik kuruluşların birarada toplanmasına ilişkin önerge Belediyeye ait bir yer bulunamadığından talep rededilmiştir ve red kararı oybirliğiyle kabul edilmiştir. Mesleki ve Spor Klüplerine yer aranması için temenni kararı alınması oybirliğiyle kabul edilmiştir.

İstenilen özellikte yer olmadığı için talep rededilmiş ancak ileride uygun bir yer bulunabileceği olasılığının varlığı nedeniyle tavsiye kararı alınmıştır. İmkanlar ölçüsünde hizmet sunmak için gerekenler yapılmaktadır.

I. BALÇOVA BELEDİYE MECLİSİ:

Meslek	N	%	Parti	N	%
A	---	-----	CHP	6	23.08
B	3	11.54	DSP	5	19.23
C	---	-----	DYP	3	11.53
D	6	23.07	ANAP	12	46.15
E	6	23.07	MHP	-----	-----
F	8	30.78	BBP	-----	-----
G	---	-----	Bağımsız	-----	-----
H	3	11.54			
Toplam	26	100.00	Toplam	26	100.00

Tablo 9: Balçova Belediye Meclis Üyelerinin Meslek ve Parti Dağılımı.

İzmir Büyük Kent bütününde altıncı büyük ilçesi olan Balçova Belediye Meclis Üyelerinin; % 11.54'ü emekli, % 23.07'si üretici esnaf-tüccar, % 23.07'si müteahhit, % 30.78'i profesyonel, % 11.54'i diğer meslek grubunda yer almaktadır.

% 30.78 oranında temsil edilen profesyoneller 9 ilçe bütünündeki orandan yüksek düzeydedir. Uzmanların bilgilerini sunarak etkili olmaları ve belediyenin bu özellikten yararlanmaları gerçekleşebilecektir. % 23.07 oranında olan üretici esnaf-tüccarlar 9 ilçe bütünündeki orandan düşük seviyede temsil edilmektedirler. % 23.07 oranında müteahhitin bulunduğu meclis genel orandan yaklaşık olarak 3 kat daha fazladır. Müteahhitler yüksek oranda temsil edilmektedir ve etkilidirler. % 11.54 oranında temsil edilen emekliler İzmir genelindeki orandan düşüktür, % 11.54 oranındaki diğer meslek gruplarının içinde yönetici, modacı ve kooperatifçi yer almaktadır. Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları % 53.85 oranında temsil edilmektedirler.

* 7.10.1994 tarihli toplantı: Meclis üyesi Hüseyin Ünalın: "...Şeffaflık ihalelerinin açık, herkesin önünde yapılmasıdır. Şeffaflık encümen kararlarının

herkesin bileceği şekilde alınması, uygulanmasıdır. Her türlü işlemin, hesabın, kitabın herkese açık olmasıdır.”

Yerel yönetim karar organları olan Belediye Başkanı, Meclisi ve Encümeni’nde olanlar, yerel kararların alımında ve uygulanmasında objektif olmaları istenilendir. Objektif ve adil oldukları ölçüde de şeffaflık gerçekleşecektir. Bir yerel yönetim işlemlerinde şeffaflık derecesini arttırdıkça halkın güvenini kazanır. Yerel halkın yararına kararlar alınması için seçilen belediye başkanı ve meclisin gizlilik içinde çalışması, kimden neyi sakladıkları sorusunu akla getirmektedir. Kentin çıkarına kararlar alınıyorsa bunlar neden gizlensin, yaşanan kent ve kentli düşünüldüğü ölçüde çalışmalar açık şekilde belirtilecektir.

* 19.10.1994 tarihli toplantı: Balçova Belediye meclis üyesi olan Esnaf Odası Başkanı ve Pazarcılar Odası Başkanı konuşmaları esnasında isteklerini Oda Başkanı olarak belirtmişlerdir. Bu kişiler Balçova Belediyesi Meclis Üyesidir, bu isteklerini meclis üyesi statüleriyle de isteyebilirler. Profesyonellerin, uzmanların belediye meclislerinde olması gereklidir, ancak iki kamu görevine sahip olmaları nedeniyle belediye meclislerinde meclis üyeliklerini ön planda tutmaları gerekir. Pazarcılar Odası Başkanı Zekeriya Mutlu; “...2.sınıf ve götürü olanlar G.S.M’den ruhsat verilirken mutlaka odadan bir temsilcinin olmasını arz ediyorum. Bir meslek odası başkanı olarak.” Esnaf Odası Başkanı Enver Kesici; “İZ-SU ile TEK konusu, halkın Narlıdere’ye gidip işlem yaptırmaları çok zor. Yasal olarak bize bağımlı değil. Büyükşehir’e bağımlı olduğunu biliyoruz. 3030 sayılı Belediye yasasına bağlı olarak Büyükşehir Belediye Başkanı ile bu konuyu görüşürseniz Esnaf Odası Başkanı olarak çok mutlu olacağım.”

İki oda başkanı görev ikiliğine düşmektedir. Oda başkanı olarak sahip oldukları deneyimleri, sorunları Belediye Meclisin’de meclis üyesi olarak aktarmaları gerekirken, oda başkanlığı statülerini ön plana çıkarmaktadırlar ve bu kişilerin Balçova halkının tümünün çıkarını ne ölçüde gözettiği şüphelidir.

* 25.1.1995 tarihli toplantı: Güzelyalı-Üçkuyular semt pazarının geleceğinin görüşülmesinde, buranın Konak Belediyesi mi yoksa Balçova Belediyesi sınırları dahilinde olduğu konusunda yoğun tartışmalar olmuştur. Meclis üyesi Hikmet Tekcan; “...Zekeriya kardeşim, Balçova sözkonusu olunca; ben Pazarcılar Odası

meclis üyesi değil, Balçova Belediyesi Meclis Üyesiyim. Kendisi Pazarcılar Odası çıkarları sözkonusu olunca kalkıyor ama burada Balçova çıkarları sözkonusu. Burası Balçova'ya verildiği zaman yine size verebiliriz.”

İki kamu görevine sahip meclis üyelerinin hepsi bu bilinçte olsa ve kentin yararını birinci sırada kabul etse, yaşanabilir kentlere sahip oluruz. Görev ikiliğine düşmeden, belediye meclisinde bulunma nedenlerini düşünerek gerekeni yapmalılar.

* 21.2.1995 tarihli toplantı: Mithatpaşa Cad. ve Çeşme otoban arasında yer alan m2 çalışma alanlarına ait 1/1000 ölçekli hazırlanan uygulama planının görüşülmesinde yoğun tartışmalar gerçekleşmiştir. Ve oylama sonucunda 13 kabul, 13 red oyu vardır.Başkanın olduğu taraf 14 oyla oyçokluğuyla kabul edilmiştir.

Bu konuda red oyu veren üye İsrail Yıldırım; konuyla ilgili açıklamasında, “Balçova'daki fenni mesul sorumluları sayesinde, mimar mühendis odalarıyla birlikte harita mühendislerine danışılıp, düşünceleriyle, katkılarıyla oylanacağına, bu planın gelecekte uygulama aşamasına geçildiği zaman Balçova'ya getirdikleri ve götördüklerine ne olabilir? konusunda düşünme payı olsun istedik.”

Bir kentin geleceğinde önemli olacak yatırımlar yapılmadan önce planlama aşamasında profesyonellerden yardım ve fikir alınması, yaygınlaştığı ölçüde sağlıklı kentlerde yaşama oranımızda artacaktır.

Meclis üyelerinin yarısının red oyu vermesinin nedeni, projenin dört meclis toplantısında tartışılmasına rağmen yeterli olmadığı ve acele edildiği kanısıdır. Projenin oyçokluğuyla kabulüyle uygulamaya geçilmiştir.

* 28.4.1995 tarihli toplantı: 1/1000 ölçekli Balçova Küçük Sanatlar Alanına ait uygulama imar planı görüşülerek oybirliğiyle kabul edilmiştir.

Yapılacak olan alan bu proje için tam olarak uygun değil ancak Balçova'da başka bir alan bulunmadığı için, kötünün iyisi olan bu yerde yapılacaktır ve olanak ölçüsünde hizmet gerçekleşecektir.

* 28.6.1995 tarihli toplantı: Konak Belediyesi ile sınır ihtilafı hakkında Başkanın bir aktarımı; “Bu sınır ihtilafının çözümü için Büyükşehir’de yapılan toplantıda, Şu anda Balçova Belediye Meclis Üyesi olan CHP üyesi, bu alanın Konak Belediyesi tarafına verilmesi doğrultusunda oy kullanmıştır.Ve bunu seçen

insanlar Balçova Belediyesine hizmet ve Balçova Belediyesinin menfaatlerini seçsin diye seçmesine rağmen siyasi emellerini birinci planda tutarak siyasi görüşleri doğrultusunda oy kullandı.”

İstenmesede bu tür olaylar yaşanıyor, bir belediye başkanı ve meclis üyeleri seçildikten sonra, göreve gelmelerinden itibaren partili kimliklerini yerel yöneticilik kimlikleri altında, ikinci planda bırakmaları gerekir. Örgütlü olmak çağdaşlığın bir göstergesidir ancak partili olmak, bir partinin üyesi olmak, fanatik bir futbol taraftarları gibi davranmayı gerektirmez. Belediye meclis üyeleri ve Başkanın nesnel davranıp, kentin ve kentlinin yararını önplanda tutmaları yerel karar alıcı olmalarının bir gereğidir.

* 3.9.1995 tarihli toplantı: Meclis üyesi Enver Kesici ile aynı yönde önerge veren C.Soner Göksel, Dinçer Tuğsuz, Sadettin Kaymak tarafından, Balçova Belediye Meclis Başkanlığınca daha önce meclis kararı ile yasaklanan kasaba içinde dökme kömürün satışını bundan böyle Belediye Başkanı ve encümenin belirleyeceği yerlerde sadece paketlenmiş kömürün satışına izin verilmesini arz etmektedirler.

Konuyla ilgili bir yıl önce de karar alınmıştır ve bu kararın uygulanmasına karar verilmiştir.

Meclis üyesi Zekeriya Mutlu, “...Bu işle ilgili Enver kardeşim var, teşkilatın başkanı Mustafa Düzyol var Odun Kömürcüler Odası Başkanı gelsin, Enver Bey gelsin, Belediye Başkanı veya encümendeki arkadaşlarımız biraraya gelsin, Balçova’da bu satışı yapan kişilerin listesi yapılsın. Pakette satılması yolunun tercih edilmesi sağlanmalıdır.”

Bu öneri konuyla ilgili kamu kurumu niteliğindeki oda temsilcileri ile yerel yönetimin görüşüp, fikir birliğine vararak, satıcıların mağduriyetini azaltarak ama Balçova’nın yararı önceliği gözönünde bulundurularak karar alınması teklif edilmiştir. Bu şekilde konuyla ilgili kişiler temsil edilebilecektir ve daha optimum karar alınması sağlanabilecektir.

* 27. 2.1996 tarihli toplantı: Pazar Yerinin kiralanması ile ilgili görüşmeler olmuştur.

İzmir Pazarcılar Odası Başkanı Balçova Meclis üyesidir ve Oda Başkanının bu konuyla ilgili değerlendirmesi kayda değerdir. Şöyle ki; “Burada ki amaç Belediye’nin üzerindeki külfeti kaldırmak gerçekten bize yarar getiriyor ise halka bir yarar getiriyorsa bu pazar yeri ortamında faaliyet gösteren pazarcılar odası üyelerine bir menfaat sağlıyorsa bu işin yapılmasından yanayım. Eğer Balçova Belediyesine bir getirisi olmayacak ise hesaplanan rakamlarda Balçova Belediyesi bundan bir menfaat görmeyecek ise Balçova Belediyesinin bir üyesi olarak bende karşı çıkacağım karşı çıkacak insanlardan biriside benim.”

Oda Başkanı, odanın bu konudaki uzmanlığından yararlanarak iyi bir hizmetin gerçekleşmesi için öneride bulunmuştur. Meclis üyeliği duyarlılığıyla da Balçova halkının yararına kararın alınmasının bilincindedir.

Pazar yerlerinin 700.000.000-TL nin altında olmamak üzere ihale yoluyla kiralanması yetkisinin Başkanlık makamına verilmesi oyçokluğuyla kabul edilmiştir.

* 2.10.1996 tarihli toplantı: Enver Kesici Balçova’nın girişindeki yol güzergahının ve altgeçit biçimindeki planla ilgili olarak, bu plandan esnafın mağdur kalacağı düşüncesi ve endişesiyle görüşlerini belirtme ihtiyacı hissetmiştir. Çünkü Esnaf Odası Başkanı olma sıfatını taşımaktadır ve bu statünün gereklerini yerine getirmeleri gereklidir. Yaşadığımız kent ile ilgili kararların alımında ve ilgili kuruma ilişkin kararların alımında bu grupların temsilcilerinin olması, bulunması demokratik yönetimin gerçekleşmesini sağlar. Balçova esnafı şanslıdır çünkü sorunlarına sahip çıkabilecek oda başkanları meclis üyesidir. Toplumun diğer kesimlerinin mecliste temsil edilme şansları ne kadardır? Kentin tümünün temsil edilebildiği bir meclis ile demokratik bir kent yönetimi sağlanabilir. Böylece kent, kent halkının katılımıyla yönetilmiş olur.

I. BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE MECLİSİ:

Meslek	N	%	Parti	N	%
A	----	-----	CHP	11	19.30
B	5	8.77	DSP	12	21.05
C	1	1.76	DYP	16	28.07
D	19	33.34	ANAP	17	29.83
E	5	8.77	MHP	1	1.75
F	21	36.84	BBP	-----	-----
G	3	5.26	Bağımsız	-----	-----
H	3	5.26			
Toplam	57	100.00	Toplam	57	100.00

Tablo 10: Büyükşehir Belediye Meclis Üyelerinin Meslek ve Parti Dağılımı.

9 İlçe belediye meclis üyelerinden oluşan İzmir Büyükşehir Belediye Meclis üyelerinin; % 16.07'si Konak Belediye Meclis üyesi, % 14.29'u Karşıyaka Belediye Meclis üyesi, % 5.35'i Güzelbahçe Belediye Meclis üyesi, % 10.72'si Çiğli Belediye Meclis üyesi, % 16.07'si Bornova Belediye Meclis üyesi, %12.50'si Buca Belediye Meclis üyesi, % 7.14'ü Narlıdere Belediye Meclis üyesi, %7.14'ü Gaziemir Belediye Meclis üyesi, % 10.72'si Balçova Belediye Meclis üyesidir.

İzmir Büyükşehir Belediye Meclisi'nin; % 8.77'si emekli, % 1.76'sı işçi, %33.34'ü üretici esnaf-tüccar, % 8.77'si müteahhit, % 36.84'ü profesyonel, % 5.26'sı sanayici ve % 5.26'sı diğer meslek grubunda yer alan teknik yönetici, yönetici, halkla ilişkiler uzmanıdır.

% 36.84 oranında temsil edilen profesyoneller seviyenin yükselmesine neden olmuştur. Uzmanlık alanlarında bilgilendirme yapma şansları vardır. % 33.34 oranında temsil edilen üretici esnaf-tüccarlar ise Türkiye geleneğinin yansıtan bir niteliktedir. Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları % 75.44 oranında temsil edilmektedir, bu şekilde Büyükşehir yönetiminde etkili olmaktadır.

* 13.5.1994 tarihli toplantı: Tanzim satışlar müdürlüğü yönetmeliğinde meclisin tam denetiminin sağlanabilmesi amacıyla meclisçe seçilecek 5 üyenin

yönetim kuruluna katılması değişikliğinin, yapılması meclis üyelerince istenmiştir ve karar oybirliğiyle alınmıştır.

Meclisin bu şekilde bir kararın alınmasını önermesi ve oybirliğiyle karar alınması, meclisin bizatihi görevi ifa etmesinin gerekmediği bilincinin oluştuğuna bir göstergedir. Meclis denetim yaparak eylemleri, gelişmeleri kontrol etmektedir.

Aynı günkü toplantıda, Danışma Kurulu ile ilgili görüşmeler sırasında, Ahmet Piriştina; "...Eğer bu kurul Büyükşehir Belediye Meclisinin işlevinden en küçük bir parça dahi olsa veya meslek kuruluşları olacak olsa daha yararlı olur...Meslek kuruluşları kendi aralarında belediyemizle ilgili komisyonlar kurabilir.Görüş ve bilgi istendiğinde iletirler..." Başkan; "...Ben mesleğinde belli seviyeye gelmiş insanların fikir üretmelerini veya bizim fikirlerimizin dışarıda avukatlığını yapmasında yarar görüyorum.Bunları devreye soktuğumuzda şehrin yönetiminde daha sağlıklı yapıya ulaşmış oluruz."

Bir Belediye Başkanından ve Meclis Üyesinden bu sözleri duymak, gücü elinde bulunduran bu organların, yönetişimin gerçekleşmesi için uğraştıklarının bir kanıtıdır.Danışma meclisinin yaptırım gücü yoktur buna karşın aldığı kararlar meclise katkı sağlayacaktır.Profesyoneller, halk ve farklı kişilerden oluşan bu kurul, amatörce kentine sahip çıkma isteğiyle çalıştıkları için obtejtif olma şansları daha yüksektir. Aldıkları kararlarında hayata geçirilmesinide meclis ile başkana baskı yaparak sağlayabilirler.

* 1.9.1994 tarihli toplantı: İzmir Büyükşehir Belediye ve ilçe belediye arsa ve konut üretimi ve tahsisi yönetmeliğinin 3.ve 5. maddelerinde değişiklik yapılması ile ilgili görüşmeler yapılmıştır. Rıfat Özer, Konut yapımı ile ilgili örgütlenmeleri *Ege kentteki uygulama gibi halk örgütlenmesi, *Evka modeli gibi belediye bürokratları önderliğinde kurulan bir kooperatif biçimidir ve halkın katılımı çok az. *Şirket şeklinde örgütlenme şirketin denetimini yapmak için belediye meclisi komisyon oluşturacak, komisyondaki görüşmelerin ardından mecliste görüşülecek ve böylece halkın denetiminin sağlanacağını belirtmiştir. Görüşmeler sonrasında oyçokluğuyla şirket şeklinde örgütlenme kabul edilmiştir.

Benimsenen bu yöntem ile konut yapımının bu işin profesyonelleriyle ortak çalışarak ancak her aşamadaki denetim ve kontrol ile arsa-konut üretimi ve

tahsisinin yapılmasına karar verilmiştir .Bu şekilde işlem yapılırken hem kamu yararı gözetilmiş hem de işin ehli olan kişiler yapacaktır,işbirliğine iyi bir örnek olmaktadır.

* 26.12.1994 tarihli toplantı: Bütçe ile ilgili görüşmeler sırasında Başkan; "...İnşaatların kontrolünde İnşaat Mühendisleri Odasından yardım isteyeceğim. Aynı işbirliğini diğer oda ve derneklerle de sürdüreceğim. Binlerce mimar-mühendis çalıştıramam hazır elimizde Kimya Mühendisleri Odası var, kirlilik olayını çözmede niye bunlardan faydalanmayalım..."

Başkanın bu düşüncelerinin yaygınlaşması düzeyinde toplumdaki örgütler, aktörler yönetime katılabilecektir, çok seslilik sağlanabilecektir.Bu düşünce yapısının yaygınlaşmalı ve eyleme geçirilmelidir.

* 23.3.1995 tarihli toplantı: Başkan; "...İZFAŞ'ı biz özelleştirdik.Bu şirkette odalarımızın temsilcileri var. Yönetimde odalarımızın payı %45 civarında..." Odaların %45 oranındaki payları yönetimde etkili olmalarını ve İzmir'in yararına kararların alınmasına, girişimlerde bulunulmasına katılma şansı tanımaktadır. Bu şekilde odalar ilgili oldukları alanlardaki katkılarıyla demokratik ve etkin bir yerel yönetim gerçekleştirebilecektir.

*28.3.1995 tarihli toplantı: Ahmet Piriştina; " Sayın Baysak'ın bulunduğu tesadüf eseri Sanayi Odası temsilcisi olması nedeniyle sanayi kesimindeki atık sularla ilgili önergeyi getiriyoruz..."

Bu öneri Meclis üyelerinin toplumdaki diğer konumlarının gerektirdiği işlemleri, meclis üyeliği avantajını kullanarak meclise getirmelerine bir örnektir. Verilen bu önerinin sanayicilerin yararına mı yoksa İzmir kentlisinin yararına mı olduğu açık değildir.Kişilerin bilgili, ilgili oldukları alanlarda aktif olması istenilendir ancak Belediye Meclis üyeliği statüsünün ve gereklerinin birinci derece önemli olmalıdır, bu öncelik tanınarak yapılacak hizmetler kentin yararına olacaktır.

Ege Sağlık Vakfı Yönetim Kurulunun her partiden birer meclis üyesinden ve Tabibler Odasından bir kişiden oluşmasına ve burayı yönetmelerine karar verilmiştir. Uzman olan oda ile işbirliği kurularak yönetimde belediye meclisi temsil edilerek vakfın çalışması sağlanmıştır.

* 31 .5.1995 tarihli toplantı: İzmir Raylı Sistem Projesi ile ilgili yoğun tartışmalar olmuştur, bu tartışmalarda Rıfat Özer; "...Metro projesi Hafif Raylı Sistem Projesine dönüştürüldü. Şimdi bu projeyle ilgili İzmirli bilim adamları, meslek odaları, halk, kitle örgütleri görüşlerini belirtiyorlar. İzmir'in lunapark haline getirilmesine karşılar bu konuda İzmirlinin sözü dinlenmiyor ,neden İzmirlinin sözü dinlenmiyor.."

İzmir için yapılacak bu yatırım ile ilgili olarak aktörler fikirlerini belirtmişlerdir ve yönetime katılmışlardır. Yerel yönetim talebi olmadan aktörler kendileri sorumluluklarının bilincinde olarak çalışmalara katılmışlardır. Bu şekilde, İzmir'in ulaşım sorununu bir ölçüde rahatlatacak proje aktif katılımı ile gerçekleştirilmiştir.

* 20.12.1995 tarihli toplantı: Turhan Boru; "...Hafif Raylı Sistemi yeraltına almaya sayın meclisimizin gücü yetmedi. Ancak bu kararı size aldırılmayan meclis gücünün ötesindeki Anıtlar Bölge Kurulu'na teşekkür ediyorum."

Halkın yönetime ortak olmak için seçtiği belediye meclisi tek başına etkili olamamıştır. Toplumdaki diğer aktörlerinde katılımıyla, Anıtlar Bölge Kurulunun kararıyla etkileşim sağlanmış ve bir güçbirliği oluşturularak İzmirliye bir hizmet sunulmuştur.

Aynı tarihli toplantıda, Başkan; " İzmir'in iki tane üniversitesi, binlerce bilim adamı ve İzmir'i seven belirli noktalara gelmiş birçok insan var, meslek odaları var. Diyorum ki gelin beyin takımı kuralım, güzel projeler üretelim ve sonra bunları hayata geçirelim."

Günümüzde istenilen, ulaşılması için çaba sarfedilen ve bilgi toplumuyla aktörlerin katılımı ile yönetime ulaşılacaktır.Yerel yönetimin her konuda uzman kadrolar oluşturması mümkün değildir. Buna karşın konularında uzmanlaşmış mesleği olan kişilerin bilgilerinden yararlanılarak daha sağlıklı kararlar verilebilir.Böylece gelişen modern bir kentte yaşayabiliriz.

* 24.1.1996 tarihli toplantı: Meclisin 29.8.1994 ve 24.11.1995 tarihli kararıyla onaylanan ve 1/5000 ölçekli nazım imar planında " Oto Galerici Toplu İşyeri Alanı" olarak belirlenen bölgedeki Hazine parsellerinin Gaziemir Belediyesi arsa ve konut yapı kooperatifi alanı olarak belirlenmesine ilişkin 1/5000 ölçekli

nazım planı değişikliği görüşülmüştür. Görüşmelerin ardından; iki kamu hizmeti arasında (esnafın için alan ile toplu konut alanı) tercih yapılmıştır. Oto Galerileri Buca'da yer bulduklarından oybirliğiyle Gazimir'in yararına Gazimir Belediyesine arsa ve konut alanı olarak tahsis edilmiştir. Her iki kesiminde mağduriyeti giderilmiştir.

* 18.4.1996 tarihli toplantı: Büyükşehirin hissedarı olduğu İzmir ili Buca ilçesi Kocatepe Mahallesinde bulunan ve tapunun 38141 ada 1 parselinde kayıtlı taşınmaz üzerinde kültür ve ticaret merkezi kompleksindeki Belediye mülkiyetinde bulunan boş dükkanların Devlet İhale Yasası kapsamında satılması ve satışlardan elde edilecek gelirlerin yatırımlara aktarılması konusu görüşülmüştür. Cemil Şeboy; "Burasi daha önce pazar yeri olarak kullanılıyordu ve daha önceki başkanlar buradaki dükkanları size satacağız veya kiralayacağız diye söz vermişler. Şu anda mekan bitti. Düğün salonunu Buca Belediyesi olarak biz çalıştırıyoruz birkaç tane dükkanımızda var bunların Esnaf Odasınca satılması isabetli bir karar olmuş, oradaki insanları mağdur etmeden kolaylık sağlayarak satış düşüncesi iyi bir düşünce, burada hiçbir tereddüt olmaması gerekiyor doğru bir karar..."

Bu teklif oyçokluğuyla kabul edilmiştir. Şirketler Komisyonunun inisiyatifinde olarak belediye mülkiyetinde olan taşınmazların gelir getirme amacıyla satılma işlemini Esnaf Odasına verilmesi, esnaf ile yoğun ilişkilerde bulunan oda, esnafi tanıdığı için hem esnafın hem de belediyenin çıkarını gözeterek satış gerçekleştirilebilir.

* 20.5.1996 tarihli toplantı: Meclis üyesi Savaş Akıncı'nın verdiği önergede, Karşıyaka halkının yeni deniz otobüsleriyle ilgili şikayetlerini iletmıştır. Konu teknik olduğu için Gemi Mühendisleri Odası'ndan rapor alınmıştır. Bu raporda; "Çeşitli aşamalarda belediye yetkilileriyle teknik alanda yardımlaşmak amacıyla yaptığımız bütün girişimler sonuçsuz kalmıştır diyor." Gemi Mühendisleri Odası basın açıklamasından bir cümle, iletilen bu şikayet ve Gemi Mühendisleri Odası'nın basın açıklamasına cevap veren İbrahim Morsümbül; " O sırada Deniz İşletmelerinde bu konunun uzmanı yetkili mühendislerle görüştüğümüzde bu gemilerin teknik olarak yeterli olduğunu söyledikleri gemileri seçmiş olduk."

Ulaşım araçlarından deniz otobüsleriyle ilgili olarak halkın ve odanın şikayeti bulunmaktadır.Meclis üyesi de bu konunun meclise gelmesini sağlamıştır.

* 11.7.1996 tarihli toplantı: Buca Evka 1 Toplu Konut Alanı kuzeyinde 1/5000 ölçekli nazım imar planında sağlık tesis alanı olarak belirlenmiş alanın eğitim,sağlık ve çok amaçlı sosyal tesisler yapılmak üzere “İzmir Esnaf ve Sanatkarlar Odası Birliği Sosyal Merkezi” olarak belirlenmesine oybirliğiyle karar verilmiştir. Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşu olan odaya yer tahsis edilerek işbirliğinde bulunularak, tesisin yapımı odaya verilmiştir. Yerel yönetim yönlendirmelerde bulunarak hizmetlerin gerçekleşmesini sağlaması bizatihi yapmasından daha faydalıdır.Bu anlayış yerleştiği ve yaygınlaştığı ölçüde yaşanabilir bir kente sahip olabiliriz.

II.DEĞERLENDİRME: İZMİR BÜYÜKKENT BÜTÜNÜNDEKİ BELEDİYE MECLİS ÜYELERİNİN MESLEKLERİ:

Meslek	Konak Bld.	Karşı-yaka Bld.	Güzel-bahçe Bld.	Çiğli Bld.	Borno va Bld.	Buca Bld.	Narlı-dere Bld.	Gazi-emir Bld.	Balço-va Bld.	Büyük şehir Bld.
A	1	-----	-----	1	-----	1	1	-----	-----	-----
B	7	5	-----	7	10	6	2	2	3	5
C	1	2	-----	1	2	2	-----	-----	-----	1
D	13	12	7	6	12	10	7	6	6	19
E	1	6	-----	-----	5	3	-----	-----	6	5
F	14	7	3	7	3	6	5	5	8	21
G	5	3	-----	-----	4	1	-----	1	-----	3
H	4	3	2	4	2	3	1	2	3	3
Top lamı:	46	38	12	26	38	32	16	16	26	57

Tablo 11: İzmir Büyükkent Bütünündeki Belediye Meclis Üyelerinin Meslek Dağılımı.

% 1.6 oranında temsil edilen ev hanımları, bu oran ile evde çalışan kişiler olarak sosyal-siyasal hayattan uzak ve kopuk yaşadıklarını göstermektedir. Temsil edilen kesimler arasında en düşük seviyede yer almaktadırlar.

İzmir Büyükşehir bütününde % 3.2'lik oranda işçi-sendikacı meslek grubu vardır. Ekonomik sorunlar yaşayan bu grubun, sorunlarının olması toplumsal hayatta aktif olmalarını bir ölçüde kısıtlamaktadır. Toplumda var oldukları düzeyde işçi-sendikacı ve ev hanımları temsil edilmemektedir.

% 5.6 oranında sanayiciler bulunmaktadır. Ekonomik seçkin olan sanayiciler, ekonomiyi yönlendirmeleriyle birlikte yönetimde de bulunarak temsil edilmektedirler. Sorunlarını, ihtiyaçlarını ve isteklerini mecliste görüşerek bu yönde kararların alınmasında baskı gücü yaratabilme şansları vardır.

% 8.4 oranında müteahhitler vardır. Kentteki yapıların kalitesinin derecesini belirlemede önemli konumlardadırlar. Sağlıklı kentlerde yaşamamızda etkili olan bu kişilerin, yerel yönetimlere katılma oranında iyi düzeydedir. Eylemleriyle kenti yönlendiren bu grup, belediye meclisinde de temsil edilerek yönetime katılmaktadırlar.

% 9.6 oranında diğer şeklinde gruplandığımız meslek mensupları yer almaktadır. Bu meslek grubunda, yönetici, turizimci, halkla ilişkiler uzmanı, kooperatifçi ve modacı olan kişiler bulunmaktadır. Ekonomik yönden yeterli olan bu kişiler, belediye meclislerinde de bilgi birikimlerini aktararak yönetime katılmaktadırlar.

% 16.8 oranında emekli grubu temsil edilmektedir. Çalışma hayatlarını bitiren, zamanı olan, kendi dallarında tecrübe sahibi olan kişilerin belediye meclislerindeki oranı oldukça yüksektir. 45-50 yaş grubunun üstünde olan bu kişiler, sorumluluklarının bilinciyle kentlilerle iletişim kurmada zaman problemi yaşamamaktadırlar. İş yaşamları bitmiş olduğundan enerji ve zamanlarını meclis üyeliğiyle doldurmaktadırlar. Buna karşın genç beyinlerden daha tutucu ve katıdırlar.

% 23.2 oranında profesyonel serbest grubundaki kişiler vardır. Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşu olan oda üyelerinden oluşan bu kişiler konularında yüksek öğrenim görmüş uzman kişilerdir. Profesyonel olduklarından

yetki alanlarındaki konularda yetkindirler. 16 ana başlığa ve alt başlıklara ayrılan meslek grubundaki kişilerin belediye meclislerindeki varlıkları, kentin uzmanlık gerektiren konularında rahatlık sağlamaktadır. Ancak meclis üyeliğinin gerektirdiği görevlerini mesleklerinin gereklerinden üstün tutmalıdırlarki kentlinin yararı gözetilen bir yerel yönetim olsun.

En yüksek oranda temsil edilen grup % 31.6 oranıyla üretici-esnaf ve tüccarlardır. İşlerinden dolayı kentli ile birebir ilişki içinde bulunan ve sundukları kamu hizmetleri nedeniyle yerel yönetimle en fazla iletişim kuran kesimdir. Cumhuriyetten itibaren süregelen belediye meclislerindeki üretici-esnaf ve tüccarların yüksek temsil oranı İzmir’de de geçerlidir. Türkiye’nin üçüncü büyük kenti olan İzmir’de, toplumun çeşitliliğini yansıtabilecek meclislerin oluşmasıyla demokratik bir yerel yönetim gerçekleştirilebilir.

Dokuz ilçenin bütününde partilerin dağılımı ise şöyledir; % 21.2 oranında Cumhuriyet Halk Partisi, % 18.4 oranında Demokratik Sol Parti, % 28.4 oranında Doğru Yol Partisi, % 27.6 oranında Anavatan Partisi, % 0.8 oranında Milliyetçi Hareket Partisi, % 0.4 oranında Büyük Birlik Partisi, % 2.8 oranında bağımsızlar ve % 0.4 oranında Özgürlükçü Dayanışma Partisi temsil edilmektedir.

Büyük Şehir Belediyesi’nde ise; % 19.30 oranında Cumhuriyet Halk Partisi, %21.05 oranında Demokratik Sol Parti, % 28.07 oranında Doğru Yol Partisi, % 29.83 oranında Anavatan Partisi, % 1.75 oranında Milliyetçi Hareket Partisi temsil edilmektedir.

SONUÇ

Kamu Yönetiminde yapılanma tartışmalarının önem kazandığı günümüzde, yerel yönetimler tartışmanın adeta merkezindedir. Devlet merkezli yönetimden ziyade, çok aktörlü yönetimin yaşama geçirilmesi amaçlanmaktadır. Amacı gerçekleştirmek için Kamu Yönetiminde katılımcı ve demokratik bir yapılanma istenmektedir.

Mevcut hukuki sistem içinde, genel yönetimde olduğu gibi kamu hizmetlerini yapan yerel yönetimlerin işlevlerinde de gizlilik esas, açıklık istisnadır. Hizmet kararlarının özellikle kenti ilgilendiren büyük projelerde konu kentlinin görüşüne açılarak katılım sağlanabilir, çünkü karar aşamasında bilgilendirilmeyen kentli hizmete sahip çıkmamaktadır.

Yönetişim gerçekleşebilmesi için toplumun örgütlü olması gerekir. Sivil toplum örgütlerinin yaygınlaşması ve katılımın artması için halkın bilgilendirilmesi amacıyla eğitim programları gereklidir. Bu eğitim süreçlerinde kişilerde kentli bağlılığının oluşması da sağlanabilir, kentli bağlılığı kentte yaşayan bireylerin bireysel haklarının yanında diğer bireylerinde haklarını gözetmesi ve kent için ortak kaygının duyulmasıdır. Kente karşı duyulan sorumluluk ilk aşamadır, daha sonra ulus ve dünya ölçeğinde sorumluluk hissedildiği ölçüde sağlıklı kentlerde yaşayabiliriz.

Sivil toplum kuruluşlarının yönetime katılımıyla demokratik yerel yönetimler oluşmaktadır. Sivil toplum kuruluşlarından belli bir fikir etrafında oluşan dernekler, toplumsal faydayı gözettikleri için dernek üyeleri özveriyle çalışmaktadır. Yerel yönetimlere de bireysel çıkarlarını gözetmek amacıyla katılmazlar, kamuya bir yarar sağlamak amacıyla katılırlar. Profesyonellerden oluşan sivil toplum kuruluşları ise özerk kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarıdır. Mesleki çıkarları korumak - geliştirmek kuruluş amaçları arasındadır. Meslek odaları üyeleri ilgili oldukları konularda yetkindirler. Yerel yönetim karar organlarında bulunan oda üyeleri görev ikiliği yaşamaktadır ve hangi statünün gerektirdiği şekilde davranacaktır. 1580 sayılı Kanunun 26. maddesinde açıkça belirtilmemekle beraber, milletvekilliği, il genel meclis üyeliği, köy muhtarlığı ile

belediye başkanlığı veya belediye meclis üyeliğinin aynı kişide toplanamayacağı hatta dilekçe vererek hangi görevi tercih ettiklerini belirtmeleri gerekliliği düzenlemelerinde birden fazla kamu görevinin bir şahısta toplanamayacağı çıkarılabilinmektedir. Ayrıca, “özel hüküm bulunmayan hallerde, 298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun ile 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu, 2839 sayılı Milletvekili Seçim Kanunu ve bunların ek ve değişikliklerinin bu kanuna aykırı olmayan hükümlerinin uygulanacağı belirtilmiştir.” (2972, md. 36) “ Hakimler ve savcılar ... diğer kamu görevlileri ... görevlerinden ayrılma isteğinde bulunmadıkça adaylıklarını koyamazlar ve aday gösterilemezler” (2839, md.18) Bu hükümden iki kamu görevine sahip kişilerin görevlerinin birinden istifa etme zorunlulukları getirilmiştir. Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ve üst kuruluşları Anayasanın 128. maddesine göre diğer kamu görevlilerinin içindedir. Hukuki düzenlemeler olmasına karşın bu kurallara uyulmaması gelenek, uyulması ise istisna olagelmektedir. İzmir Büyükşehir sınırlarındaki ilçe belediye meclis üyeleri ve başkanlarında iki kamu görevini üstlenen kişilere rastlanmaktadır.

Toplumda örgütlü olanların (meslek odaları, siyasi partiler ve dernekler) yerel yönetime katılımı söz konusudur. Hukuki sistemde kent planlamasında açıklık, halkın katılımına açık olmasına karşın mevcut sistem kapalılık esasına göre işlemektedir. Bütçe ve çalışma raporlarının rahatça alınabilinmesi kuralına rağmen uygulamada raporların alınması bile sorun haline gelmiştir. Yasa buna müsaittir, belediye başkanı ve personeli açık ise katılımı sağlayabilirler. Bir örnek vermek gerekirse; Belediye meclislerinin de işleyişinde kapalılık hakimdir, ancak Çanakkale Belediyesi hizmetlerinin şeffaflığını gerçekleştirmek amacıyla meclisin gündemini 10 -15 gün önceden kentliye duyuruluyor ve duyuru için hazırlanan metin bütün vatandaşların anlayabileceği biçimde yalındır. Kent sakini ilgili olduğu konularda bilgilenme şansını hem karar alınmadan hem de karar alındıktan sonra yayınlanan bültenlerle elde etmektedir. Bu yöntem ile kentli yerel yönetimlerin hizmetleriyle ilgili bilgiye sahiptir.

Kişiler kentlilik bilincine ulaştığı ve kent için duyulan ortak kaygı davranışlarımızda etkili olmaya başladığı düzeyde yaşanabilir ve sürdürülebilir kentlerde yaşayabiliriz.

EK I: ALİAĞA KENT PARLAMENTOSU İÇ TÜZÜĞÜ

ÇALIŞMA AMAÇLARI:

MADDE 1: 1580 sayılı Belediye Yasası'nda öngörülen görevler bağlamında, komisyonlarca belirlenen kent sorunlarına ve gereksinimlerine somut çözümler üretir.

MADDE 2: a) Belediye Başkanı'nın yerel seçimler öncesi açıkladığı "seçim bildirgesi"nde yer alan projelerin gündeme alınıp tartışılmasını sağlar. b) Belediye programına alınmış yatırımların tartışılmasını sağlar. c) Komisyonlardan gelen önerilerin yaşama geçirilmesini izler.

PARLAMENTONUN OLUŞUMU:

MADDE 3: Parlamento, toplam üye sayısı 200'ü geçmemek üzere;

- * Görevdeki Belediye Başkanı,
- * Görevdeki Belediye Meclis Üyeleri,
- * Görevdeki İl Genel Meclis Üyeleri,
- * Kentteki siyasal partilerin ilçe başkanları,
- * Kentteki mahalle muhtarları,
- * Kentteki kurumların, kuruluşların ve demokratik örgütlerin belirlediği birer temsilci,
- * Kentin tüm mahallerinden Parlamento'ya katılmak isteyen bireylerden oluşur.

ÇALIŞMA DÖNEMİ:

MADDE 4: A) Parlamento'nun çalışma dönemi; bir seçim dönemidir. Bu dönem, seçimler yenilenmediği takdirde 5 yıldır. b) Parlamento, 15 Haziran - 15 Eylül tarihleri arasında tatile girer.

OLAĞAN ve OLAĞANÜSTÜ TOPLANTILAR:

MADDE 5: Birleşim: Genel Kurulun belli bir günde açılan toplantısıdır.

MADDE 6: Parlamento, tatil dönemi dışında olağan toplantılarını her 3 ayda bir yapar. Her toplantının sonunda, bir sonraki toplantının tarihi belirlenir.

MADDE 7: Belediye Başkanı ve Parlamento Başkanı'nın ortaklaşa kararıyla Parlamento olağanüstü toplantıya çağrılabilir.

PARLAMENTO BAŞKANLIĞI'NIN OLUŞUMU:

MADDE 8: Parlamento, çalışmalarına başladıktan sonra ikinci birleşiminde; bir başkan, bir başkan yardımcısı ve bir sekreter seçimi yapar. Bu kişiler, Komisyon Başkanlarının önerdiği adaylar arasından saptanır. Sekreter, belediye çalışanlarından belirlenir.

PARLAMENTO BAŞKANININ GÖREVLERİ:

MADDE 9: a) Denetleme Kurulu tarafından belirlenen gündem çerçevesinde birleşimleri düzenli ve sağlıklı bir biçimde yürütür. b) Komisyon şzçülerinden gelen önerileri Denetleme Kurulu'na götürür. c) Belediye Başkanı ile birlikte Parlamento'yu olağanüstü toplantıya çağırır. d) Olağanüstü durumlarda, Kent Parlamentosu adına karar verir. Daha sonra. tüm Komisyon Başkanlarına konu hakkında bilgi verir.

BAŞKAN YARDIMCISININ GÖREVLERİ:

MADDE 10: a) Parlamento Başkanı'nın olmadığı birleşimleri yönetir. b) Toplantı tutanaklarının düzenlenmesini, Parlamento Sekreteri ile birlikte sağlar.

PARLAMENTO SEKRETERİNİN GÖREVLERİ:

MADDE 11: a) Parlamentonun tüm yazışmalarını ve yönetsel işlerini Parlamento Başkanı'nın yönergeleri doğrultusunda yürütür. b) Parlamentoda görüşülecek önerileri toplar; Denetleme Kurulu'na sunar. c) Komisyonlara gelen yeni üyelik başvurularına danışmanlık yapar ve ilgili komisyona iletir.

DENETLEME KURULUNUN OLUŞUMU:

MADDE 12: a) Belediye Başkanı, Parlamento Başkanı, Koordinasyon Kurulu Başkanı ile Belediye Encümeni'nin seçilmiş ve profesyonel birer üyesinden oluşur. b) En az ayda bir kez olmak üzere; Koordinasyon Kurulu'ndan ya da Komisyonlardan gelen önerilere göre toplanır.

DENETLEME KURULUNUN GÖREVLERİ:

MADDE 13: a) Koordinasyon Kurulu'ndan ve/veya Komisyonlardan gelen önerilerin Belediye Yasası'na, politikasına, programına ve bütçesine uygun olup olmadığını denetler. b) Uygun görülen önerilerin Belediye Meclisi'nde ya da Belediye Encümeni'nde görüşülmesini sağlar. Uygun olmayanları ise Koordinasyon Kurulu'na geri gönderir. c) Parlamento toplantılarının gündemini belirler.

KOORDİNASYON KURULUNUN OLUŞUMU:

MADDE 14: a) Komisyon Başkanları'nın oluşturduğu bir kuruldur. Kurul kendi içinde Koornasyon Kurulu Başkanı'nı seçer. b) Enaz ayda bir kez olmak üzere; Komisyonlardan gelen önerilere göre toplanır. Ancak; "Belediye Meclisi Olağan Toplantıları"nın 10 gün öncesinde mutlaka toplanır.

KOORDİNASYON KURULUNUN GÖREVLERİ:

MADDE 15: a) Kent Parlamentosu kapsamında ortaya çıkan konuları ilgi alanlarına göre komisyonlara dağıtır. b) Komisyonların çalışmaları ve incelemeleri sonucunda oluşturulan önerileri Denetleme Kurulu'na iletir. c) Komisyonlar arasındaki bilgi akışının sağlıklı biçimde ve kısa sürede (15 gün) gerçekleşmesini sağlar.

KOMİSYONLARIN OLUŞUMU:

MADDE 16: a) Kentte yaşayan sosyal gruplar dikkate alınarak;

- * Emekli, Dul, Yetim ve Özürlüler Komisyonu,
- * Gençlik Komisyonu,
- * İşsizliği Geçici Olarak Önleme Komisyonu,
- * Kültür Komisyonu,
- * Sağlık Komisyonu,
- * Sosyal İşler Komisyonu,
- * Spor Komisyonu,
- * Teknik Komisyon olmak üzere sekiz komisyondan oluşur.

b) Gerektiğinde; komisyonlar birleşebilir, iptal edilebilir ya da yenileri oluşturulabilir.

KOMİSYON ÜYELİKLERİNİ BELİRLEME:

MADDE 17: a) Komisyonların üye sayısını; mahallelerin seçmen sayısı yüzdelik oranlarını da dikkate alarak, her komisyon kendisini belirler. b) Parlamento üyeliği için başvuruyu Parlamento sekreteri kabul eder ve ilgili komisyona iletir. Komisyon; madde 17-a'daki koşullara göre başvuruyu değerlendirir.

KOMİSYON BAŞKANI-SÖZCÜSÜ-KATİBİ:

MADDE 18: a) Her komisyon; bir başkan, bir sözcü, bir katip ve üyelere oluşur. b) Komisyon Başkanı Belediye Meclisi Üyesi'dir. Komisyon adına, Koordinasyon Kurulu'na katılır. c) Komisyon Başkanı'nın bulunmadığı zamanlarda, Komisyon Sözcüsü başkanlık görevini yapar. Aynı zamanda Sözcü; Parlamento birleşimlerinde komisyon adına söz alır ve komisyon raporlarını sunar. d) Normal çalışma dönemi, madde 4'te belirtilen dönem ile eşdeğerdir. Ancak sözcü ve/veya Katip; Komisyon üyelerinin çoğunluk kararıyla değiştirilebilir.

KOMİSYONLARIN TOPLANTIYA ÇAĞRILMASI:

MADDE 19: a) Komisyonlar, kendi başkanlarınca toplantıya çağılır. Toplantıya çağrı, zorunluluk olmadıkça en az iki gün önceden yapılır. b) Komisyon toplantısında; üyelere ve Koordinasyon Kurulu'ndan gelen konulara göre bir gündem belirlenir ve görüşülür.

KOMİSYONLARDA DEVAM:

MADDE 20: a) Komisyon toplantılarına katılan üyelerin devam cetveli, Komisyon Katibi tarafından tutulur. b) İzinsiz ve özürsüz olarak üç toplantıya üstüste katılmayan üyenin yerine, komisyon üyelerinin çoğunluk kararıyla bir başka üye davet edilebilir.

KOMİSYONDA SÖZ ALMA:

MADDE 21: Komisyon toplantılarında istem sırasına göre söz verilir. Komisyon Başkanı söz sırasına bağlı değildir.

KOMİSYON TUTANAKLARI:

MADDE 22: Komisyon Katibi toplantı tutanağını özetler ve Komisyon Başkanı ile birlikte imzalar; bu tutanakları her toplantı sonunda Parlamento Sekreteri'ne teslim eder. Katibin bulunmadığı toplantılarda, komisyonun en genç üyesi katiplik yapar.

GÖRÜŞ ALMA ve GÖRÜŞ BİLDİRME:

MADDE 23: a) Bir komisyon, bünyesinde görüştüğü bir konu ya da tasarı hakkında diğer komisyonların görüşünü almak istediğinde konuyu Koordinasyon Kurulu'na iletir. b) Komisyonda görüşülen konular için zaman sınırlaması yoktur. Ancak; Koordinasyon Kurulu'ndan Komisyonun görüşü alınmak üzere gelen konulara bir hafta içinde yanıt verir.

KOMİSYONLARIN TOPLANTI YERİ ve ZAMANI:

MADDE 24: Komisyonlar arasındaki koordinasyonun sağlanması koşuluyla; toplantı yeri Belediye Meclis Salonu'dur. Komisyonlar, Belediye Başkanı'nca tahsis edilen yerlerde toplanabilirler. Toplantı zamanını her komisyon kendisi belirler.

ARŞİVLEME:

MADDE 25: Komisyon toplantılarında ve Parlamento birleşimlerinde yapılan çalışmaların tutanakları, Parlamento Sekreteri tarafından saklanır.

İÇ TÜZÜK DEĞİŞİMİ:

MADDE 26: Aliaga Kent Parlamentosu İç Tüzüğü; üyelerin çoğunluk kararı ile değişebilir ve ekleme yapılabilir.

KAYNAKÇA

1. ABADAN,Nermin, “Devlet İdaresinde Menfaat Gruplarının Rolü”,
Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi, Cilt
XIV, Mart 1959 No:1.
2. AFZAL,Muhammed, Birmingham Şehir Meclis Üyesi, “İnsan Hakları
ve Demokratikleşme : Birmingham Şehir Meclisi’nden Bir
Bakış ”, Kentsel Haklar, Der: Mete TUNÇAY.
3. AKBIYIKOĞLU,Süleyman, Aliğa Kent Parlementosu Başkanı,
“Aliğa Kent Parlementosu Düşünceden Pratiğe”.
4. ATAUZ,Akın, “Bir Sivil Toplum Örgütü Olarak Mimarlar Odası”,
Birikim, Eylül-1991.
5. BİLGİN,Nuri, GÖREGENLİ,Melek, “Kentsel Katılım ve Çoğulculuk”,
Kentte Birlikte Yaşamak Üstüne, Editör: Ferzan BAYRAMOĞLU
YILDIRIM, İstanbul-1996.
6. BOTTOMORE,Tom, Political Sociology, Hutchinson and Co.Ltd.
London 1983.
7. CLARK,John, Kalkınmanın Demokratikleşmesi-Gönüllü Kuruluşların
Rolü, Türkiye Çevre Vakfı Yayını, Çev: Serpil URAL.
8. ÇAM,Esat, Siyaset Bilimine Giriş, İstanbul-1987.
9. ÇELİK, Ali, Yerel Yönetimler, T.C. Dokuz Eylül Üniversitesi Yayınları
İzmir - 1996.
10. DAHL,Robert, Modern Political Analysis, Prentice - Hall Inc.,
Englewood Cliffs, New Jersey, 1976.
11. DAVER,Bülent, Siyasal Bilime Giriş, Ankara Üniversitesi Siyasal
Bilgiler Fakültesi Yayınları No:251, Ankara-1968.
12. ERTAN, Şinasi, Standard, EBSO 50.yıl Özel Sayısı, Eylül 1995.
13. ERYILMAZ,Bilal, Kamu Yönetimi, İzmir-1994.
14. ERYILMAZ,Bilal, Bürokrasi, İzmir - 1993.

15. HAMAMCI,Can, “ Merkezi Yönetim - Yerel Yönetim Ekseninde Belediyelerimizin Yapısı ve Demokratikleşme Eğilimi ”, Yayınlanmamış Doktora Tezi.
16. KAPANİ,Münci, Politika Bilimine Giriş, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları No:371, Ankara-1975.
17. KARAMAN, Zerrin Toprak, Yerel Yönetimler, İzmir-1996.
18. KARAMAN, Zerrin Toprak, “ Globalleşmede Çevre Faktörü ve Çevre Korumacı İdeolojiye Politik Bir Yaklaşım ”,Yeni Türkiye 5, Temmuz - Ağustos 1995, Çevre Özel Sayısı, Yıl:1,Sayı:5.
19. KARATEPE,Şükrü, İdare Hukuku, İzmir - 1988.
20. KAZANCI,Metin, “ Belediyelerin Denetim İşlevi ve Yapısal Sorunlar” Mimarlık 77/2.
21. KELEŞ,Ruşen, Kentleşme Politikası, Ankara - 1993.
22. KELEŞ,Ruşen, Yerinden Yönetim ve Siyaset, İstanbul - 1992.
23. KELEŞ,Ruşen, “ Yerinden Yönetimlerin Özerkliği ve Bir Örnek Olay” Seha L. Meray’a Armağan, C II AÜSBF Yayını.
24. KELEŞ,Ruşen, Kent ve Siyaset Üzerine Yazılar (1975-1992),IULA, İstanbul - 1993.
- 25.KELEŞ,Ruşen, “Yerel Yönetimler Özerklik Şartı Karşısında Avrupa ve Türkiye”, Çağdaş Yerel Yönetimler Cilt 4 Sayı 6 Kasım 1995.
26. KIŞLALI,Ahmet Taner, Siyaset Bilimi, Ankara - Kasım 1990.
27. KÜNARER,Arif, “ TMMOB ve ‘mühendisler’in oturma ‘odalar’ı”, Birikim Eylül - 1991.
- 28.ORTAYLI,İlber,“ Türkiye’de Yerel Yönetim Geleneği”, Mimarlık 77/2.
- 29.OZANKAYA,Özer, Köyde Toplumsal Yapı ve Siyasal Kültür , Ankara Üniversitesi, S.B.F Yay. No:322, Ankara-1971.
- 30.ÖRNEK,Acar, Kamu Yönetimi, İstanbul - 1991.
31. ÖZER,Ahmet, “ Çağdaş Yerel Yönetim Anlayışı ”, İller ve Belediyeler Ağustos - Eylül 1993.

32. SAYIN,Deniz, “ Hemşehriler ve Belediye Meclisi Toplantıları ”,Çağdaş Yerel Yönetimler, Cilt 3 Sayı 5 Eylül 1994.
33. SCHULZE,RobertO,“The Role of Economic Dominants in Community Power Structure”, American Sociological Review, 1958.
34. SOYER,Ata, “Türk Tabipler Birliği’nde demokratikleşmeye bir adım daha (mı?)...”, Birikim Eylül - 1991.
35. TEKELİ,İlhan, “ Belediyelerin ve Kent Yönetiminin Sınıfsal Yapısı ”, Mimarlık 77/2.
36. TEKELİ,İlhan, “Türkiye’de Çoğulculuk Arayışları ve Kent Yönetimi Üzerine”, Kentte Birlikte Yaşamak Üstüne, a.g.e. İstanbul - 1996.
37. TOPRAK,Zerrin, “Gelişen Türkiye’de Yürütülen Köy Hizmetlerinin Değerlendirilmesi”, Akademik Araştırmalar Dergisi, Güçbirliği Yayıncılık, İzmir - 1988.
38. TOPRAK,Zerrin, “ Kent Yönetiminde Baskı Gruplarının Etkinliği, Ekmek Hizmeti için Bir Yaklaşım”İzmir Ticaret Odası Dergisi Yıl:63 Sayı:7 Temmuz 1990.
39. TORTOP,Nuri, Mahalli İdareler, Ankara - 1991, TODAİE Yayını.
40. WALZER,Micheal, “Sivil Toplum Düşüncesi:Toplumsal Yapılaşmaya Doğru Bir Adım”, Çev: Nuran EROL, Birikim Mayıs 1992.
41. YALÇINDAĞ,Selçuk, “ Yerinden Yönetim, Yerel Yönetim ”, Çağdaş Yerel Yönetimler, Cilt 4 Sayı 2 Mart 1995.
42. VAROL,Muharrem,Yerel Siyasetin Demokratikleşmesi, Ankara - 1989.
43. T.C. Başbakanlık Toplu Konut İdaresi Başkanlığı, Yerel Yönetimler ve Demokrasi, İstanbul - 1993.
- 44.“ Demokratik ve Etkin Yerel Yönetim”,Türkiye’de Yerel Yönetimlerin Yeniden Yapılanmasına Model Önerisi, Belediye - İş, 1994.
45. Birleşmiş Milletler İnsan Yerleşimleri Konferansı Habitat II, Türkiye Ulusal Rapor ve Eylem Planı, İstanbul 3 - 14 Haziran 1996.
- 46.TOBB,Mahalli İdarelerin Yeniden Yapılanması,Yerel Yönetim Reformu Özel İhtisas Komisyonu Raporu, Şubat - 1996.

47. İzmir Büyük Şehir Belediyesi İzmir Sit Alanları Koruma Planı Çalışma Grubu, 24.08.1995 tarihinde yapılan toplantı için hazırlanan notlar.
48. 22.06.1995 tarihli İzmir Meslek Odalarının Basın Açıklaması.
49. Bornova Belediyesi Meclis Tutanakları (27 Mart 1994 - Aralık 1996).
50. Buca Belediyesi Meclis Tutanakları (27 Mart 1994 - Aralık 1996).
51. Narlıdere Belediyesi Meclis Tutanakları (27 Mart 1994 - Aralık 1996).
52. Karşıyaka Belediyesi Meclis Tutanakları (27 Mart 1994 - Aralık 1996).
53. Konak Belediyesi Meclis Tutanakları (27 Mart 1994 - Aralık 1996).
54. Çiğli Belediyesi Meclis Tutanakları (27 Mart 1994 - Aralık 1996).
55. Gazimir Belediyesi Meclis Tutanakları (27 Mart 1994 - Aralık 1996).
56. Balçova Belediyesi Meclis Tutanakları (27 Mart 1994 - Aralık 1996).
57. Güzelbahçe Belediyesi Meclis Tutanakları (27 Mart 1994 - Aralık 1996).
58. Büyük Şehir Belediyesi Meclis Tutanakları (27 Mart 1994 - Aralık 1996).